

L'educació física del segle XXI cap a una educació més igualitària

Francesc Segura Domínguez
Llicència d'estudis B3
Curs 2007-2008

Aquest treball ha estat possible gràcies a la col·laboració de nombrosos companys i companyes, mestres d'educació física de Catalunya

Per tots ells, el meu agraïment més sincer per haver aconseguit demostrar que el treball col·laboratiu és possible i per haver apostat per l'afavoriment de la igualtat d'oportunitats per a tots els infants.

El meu reconeixement a la Marta Capllonch, la meva tutora, per la seva paciència i perseverància en el seguiment del treball

INDEX

1	Introducció	
1.1	Antecedents del tema objecte del treball	4
1.2	Explicació del tema	4
1.3	Objectius i resultats proposats	6

2	Treball dut a terme	
2.1	Disseny del pla de treball	7
2.2	Metodologia emprada	7
2.3	Descripció dels recursos utilitzats	8

3	Resultats obtinguts	
3.1	Presentació dels materials elaborats	9
3.2	Resultat enquesta mestres d'educació física	9
3.3	Tallers d'Aprenentatge Col·laboratiu	19
3.4	Grups d'Investivació-Acció	23
3.5	Unitats de Programació Complementàries	158

4	Conclusions: suggeriments, conseqüències, aplicacions i valoracions del treball realitzat, tant des del punt de vista de la matèria objecte del treball de llicència com des de la pràctica docent en els centres docents.	159
----------	--	-----

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Antecedents del tema objecte de treball

L'objectiu marcat en aquest projecte ha estat una de les meves inquietuds personals i professionals des que vaig començar la meva tasca com a mestre a l'escola pública ara fa onze anys: La recerca, classificació i divulgació d'activitats d'ensenyament-aprenentatge i estratègies metodològiques tradicionals e innovadores que afavoreixen la l'igualtat d'oportunitats a través de : la coeducació, l'acollida de l'alumnat nouvingut, la resolució de conflictes, l'atenció als alumnes amb NEE i l'assoliment d'aprenentatges significatius a l'àrea d'educació física a primària.

Aquesta llicència d'estudis ha pres com a referència la tesis doctoral de la doctora Marta Capllonch : "Les TIC a l'EF: estudi de possibilitats educatives"

1.2. Explicació del tema

La idea principal era la creació d'un espai virtual de comunicació, col·laboració , innovació i investigació entre els professionals de l'educació física a primària de Catalunya.

Aquests finalitat respon a aquesta inquietud : els mestres d'EF facilitem la igualtat d'oportunitats entre els nostres alumnes? Segurament una resposta ràpida del 99,9% dels mestres seria que sí. Però si anem a fons la resposta no és tan clara. Posaré dos exemples: diem que eduquem en l'igualtat de nois i noies, però, les activitats que proposem són veritablement igualitàries? Quin llenguatge fem servir? ; un altra exemple, si tenim una programació de cicle superior amb molta iniciació esportiva tradicional : futbol, bàsquet, handbol, etc. i tenim un alumne amb una discapacitat motriu, haurem de realitzar un Pla Individualitzat bastant extens per tal de què aquest alumne pugui assolir els objectius, però continuarà sense estar en igualtat d'oportunitats. La qüestió seria: la programació està ben feta i el que he de fer és que aquest alumne

s'adpati o m'he de replantejar la programació?, a primària no és obligatori treballar totes les iniciacions esportives tradicionals, llavors ¿perquè no faig una programació amb esports alternatius com el ringo-torre, el golfit, el talp, el hoquilin, el balonbolo, la pilota canadenca, etc. en els que treballa tàctica, tècnica i joc en equip i en els que aquest alumne sí que tindrà més igualtat d'oportunitats?

Encara i què porta uns anys, l'especialitat d'educació física és jove comparada amb la resta de àrees curriculars. L'enfocament renovador que va transmetre la LOGSE i la falta del llibre d'aula són dos dels elements que han permès la innovació en el dia a dia per part dels mestres especialistes.

La voluntat de treballar la igualtat entre sexes, la no discriminació i el respecte a la diferència ens ha obligat a posar en marxa estratègies metodològiques explícites. L'arribada d'alumnes d'altres cultures i països i la incorporació dels alumnes amb NEE al sistema educatiu ordinari ens ha suposat uns canvis en les programacions amb la voluntat d'oferir igualtat d'oportunitats per a tothom.

Cadascú de nosaltres, durant aquests últims anys, hem anat responent a tots aquests reptes de la millor manera possible, amb imaginació, voluntat i il·lusió. Però moltes d'aquestes pràctiques innovadores no han estat comunicades a la resta de companys i companyes. Existeixen però no s'han divulgat.

Potser ara, amb la revisió de les nostres programacions que suposarà la implantació de la LOE, és un bon moment per a realitzar un treball de recerca que diversifiqui les pràctiques a l'àrea d'educació física.

1.3. Objectius i resultats proposats

	OBJECTIU CONCRET	TASQUES	ASSOLIMENT
1	Crear un espai en xarxa de suport al professorat d'educació física que aporti pràctiques que afavoreixin la igualtat d'oportunitats entre els alumnes	<ul style="list-style-type: none"> • Enviar correus electrònics als contactes previs • Crear una plataforma de recollida de dades • Organitzar diferents grups segons disponibilitat • Creació d'un grup de treball assessor • Realitzar entrevistes exploratòries per a definir els continguts de la plataforma 	100 %
2	Analitzar metodologies dels professionals d'EF que afavoreixen o dificulten la participació i la igualtat d'oportunitats entre els alumnes	<ul style="list-style-type: none"> • Realització del llistat d'indicadors a recollir • Recerca d'informació a través de la bibliografia existent • Realització d'una enquesta amb preguntes de resposta tancada • Divulgació de l'enquesta entre el màxim possible de professionals 	80 %
3	Recollir activitats d'ensenyament-aprenentatge que afavoreixen la igualtat d'oportunitats	<ul style="list-style-type: none"> • Recollida d'activitats a través de la plataforma virtual • Elaboració d'un model (format) comú • Visita als centre per a visualitzar les activitats més innovadores • Realitzar fotografies i enregistrament en vídeo del màxim d'activitats 	80 %
4	Potenciar la innovació en la pràctica docent.	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboració de propostes d'investigació trimestrals • Realització en la pràctica de les propostes d'investigació • Participació en els debats d'avaluació 	80 %
5	Investigar sobre aquells recursos de les TIC que faciliten espais virtuals actius.	<ul style="list-style-type: none"> • Realització de diferents pràctiques amb recursos TIC a l'àrea d'educació física • Propostes d'activitats d'e-a amb l'ús de les TIC • Realització de pràctiques d'avaluació amb recurs TIC 	100 %

2. TREBALL DUT A TERME

2.1. Disseny del pla de treball

	OBJECTIUS CONCRETS	TEMPORITZACIÓ
1	Crear un espai en xarxa de suport al professorat d'educació física que aporti pràctiques que afavoreixin la igualtat d'oportunitats entre els alumnes	Setembre - Desembre 2007 Aquest espai continua en actiu
2	Analitzar metodologies dels professionals d'EF que afavoreixen o dificulten la participació i la igualtat d'oportunitats entre els alumnes	Gener - Març 2008
3	Recollir activitats d'ensenyament-aprenentatge que afavoreixen la igualtat d'oportunitats	Octubre 2007 - juny 2008
4	Potenciar la innovació en la pràctica docent.	Octubre 2007 - juny 2008
5	Investigar sobre aquells recursos de les TIC que faciliten espais virtuals actius.	Maig – octubre 2007

2.2. Metodologia emprada

Per a la realització d'aquest projecte s'ha fet servir la següent metodologia :

1. Plataforma Moodle
2. Investigació-acció
3. Treball col·laboratiu

2.3. Descripció dels recursos utilitzats

- Pàgina web
- Enquestes
- Fulls d'observació
- Qüestionaris
- Debats virtuals
- Fòrums
- Debats presencials
- Etc.

3. RESULTATS OBTINGUTS

3.1. Presentació dels materials elaborats

Al tractar-se d'una pàgina web, la millor manera d'observar els resultats obtinguts és a través de la navegació per la pròpia web :

<http://www.phobos.xtec.cat/fsegura2>

Abans de començar la creació dels tres espais vaig realitzar una enquesta entre els mestres i les mestres d'EF d'arreu de Catalunya per a saber les seves inquietuds i així poder enfocar millor els continguts de la web.

Aquesta enquesta va ser resposta per 75 professionals d'escoles públiques de Catalunya.

El que faré a partir d'ara és una breu explicació dels resultats obtinguts a l'enquesta i els tres espais d'aquesta web:

1. Resultats enquesta mestres d'EF
2. Tallers d'aprenentatge Col·laboratius
3. Grups d'investigació-acció
4. Unitats de Programació Complementàries

3.2. RESULTATS DE L'ENQUESTA

TEMPORITZACIÓ

Aquesta enquesta es va fer via telemàtica i per correu ordinari els mesos de gener, febrer i març de 2008.

TEMA OBJECTE D'ESTUDI

1. Característiques de les instal·lacions esportives dels centres públics de primària.
2. Disposició al treball col·laboratiu i d'investigació dels mestres i les mestres d'EF de primària
3. Estat d'opinió sobre els principals temes que afecten al nostre col·lectiu

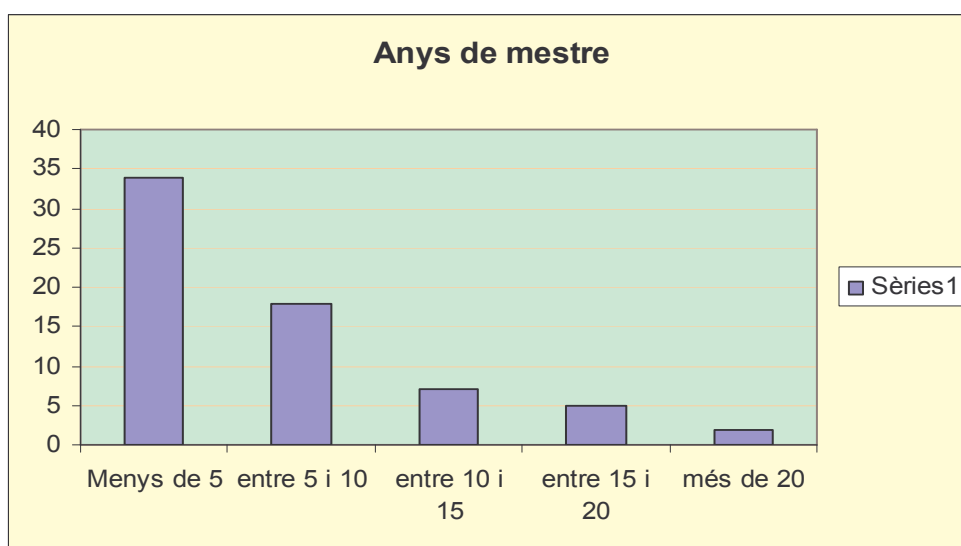
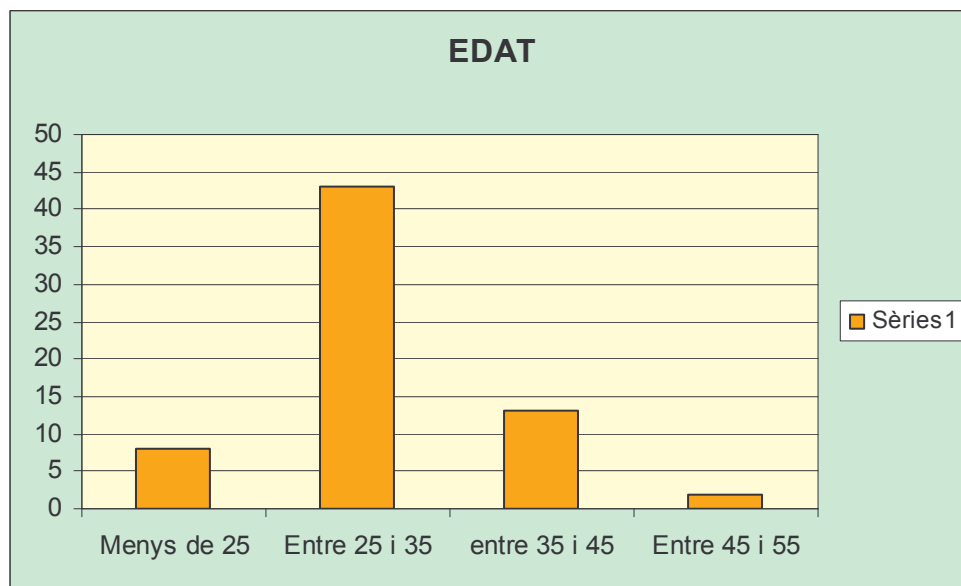
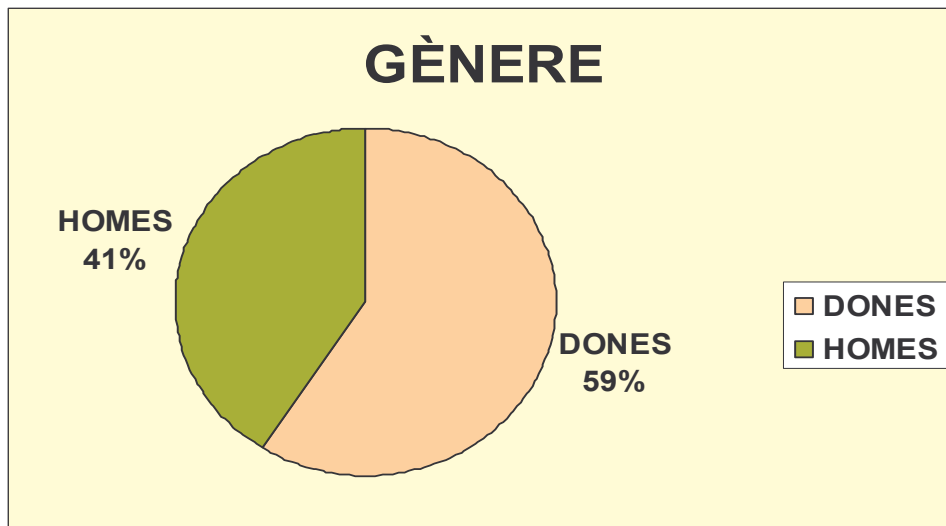
ÀMBIT GEOGRÀFIC DELS PARTICIPANTS

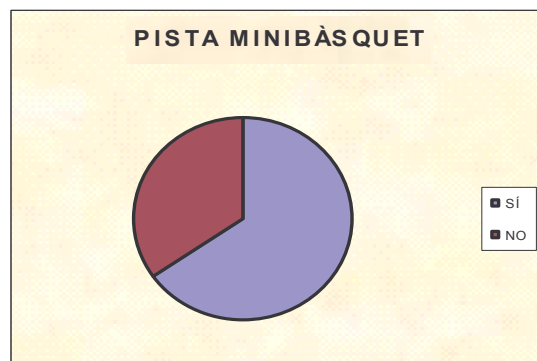
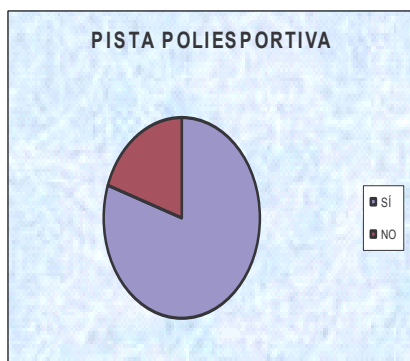
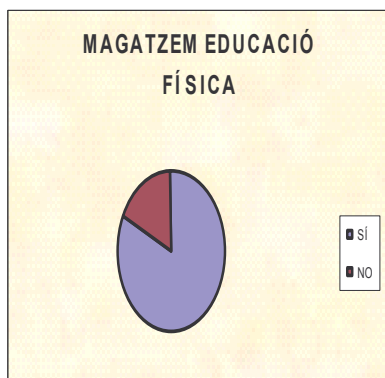
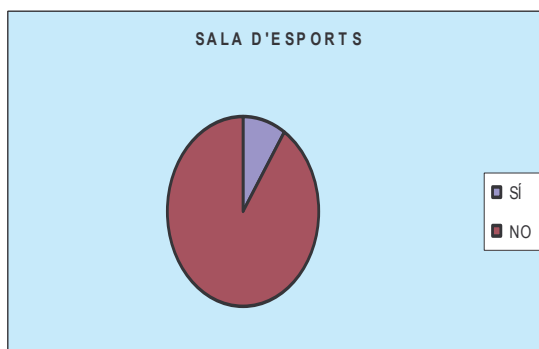
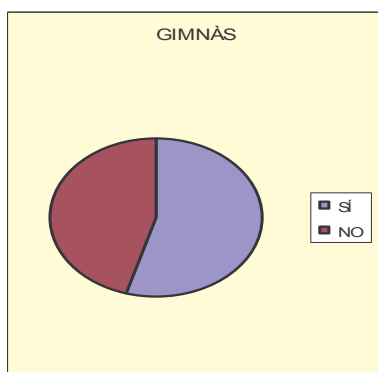
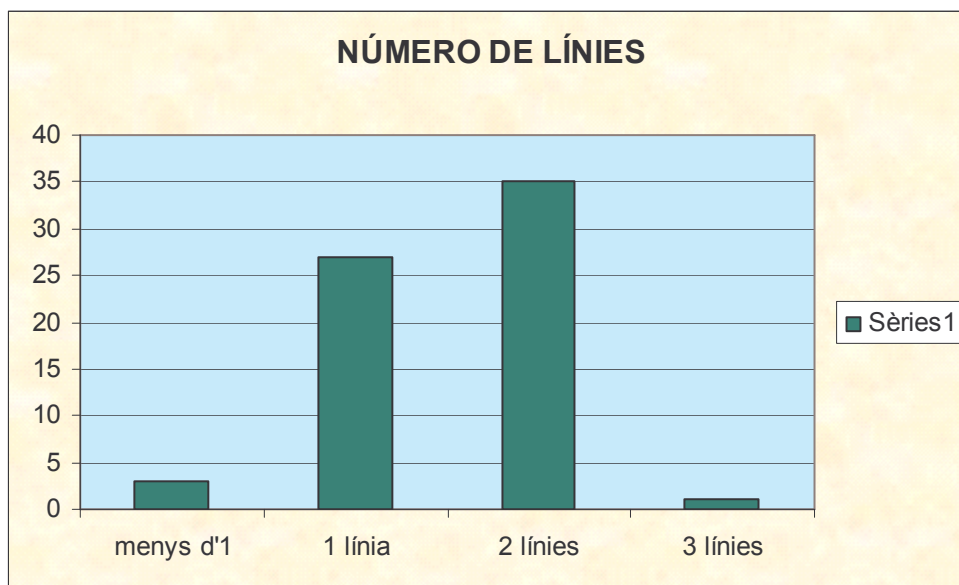
CATALUNYA (75)

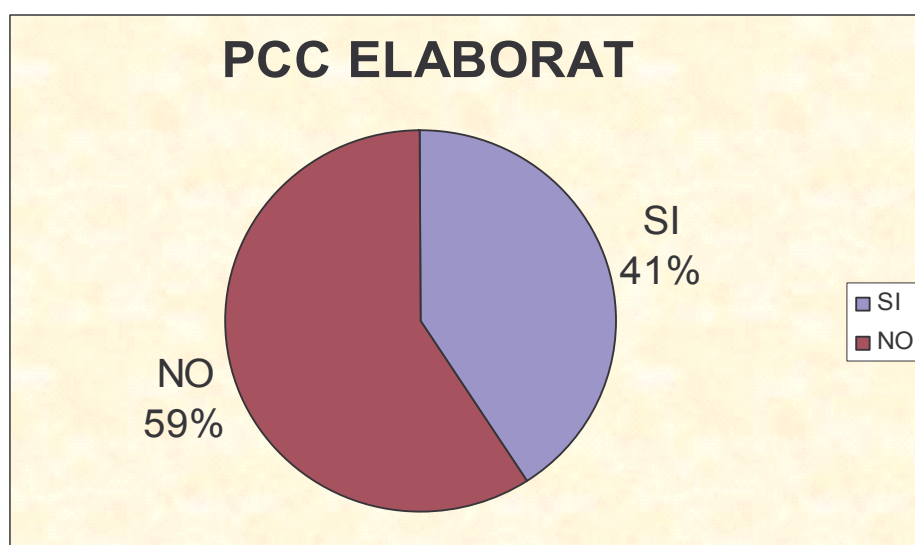
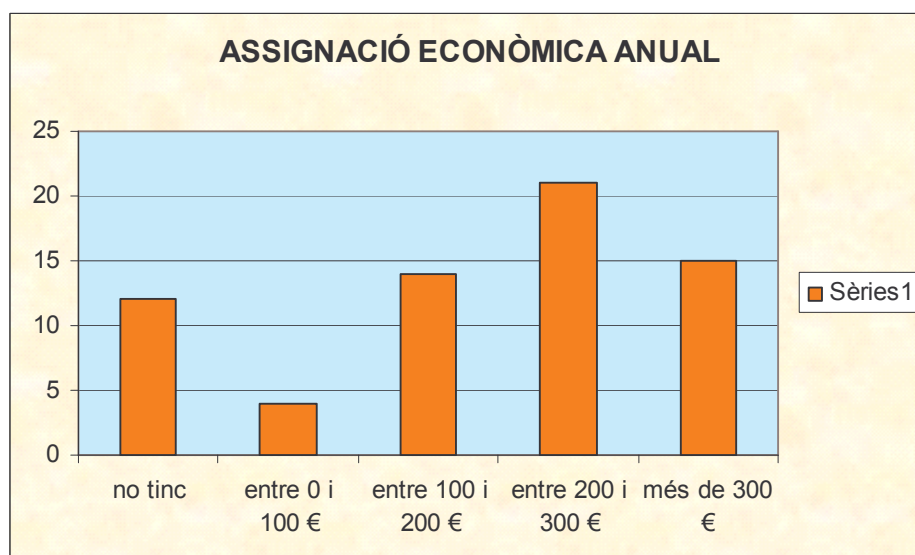
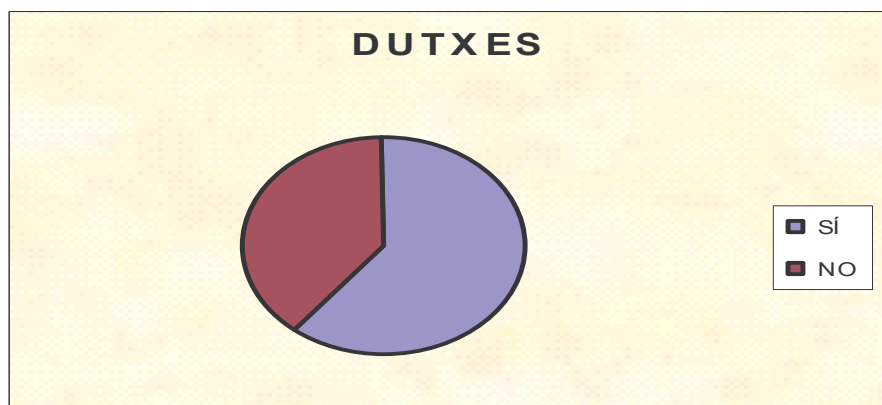
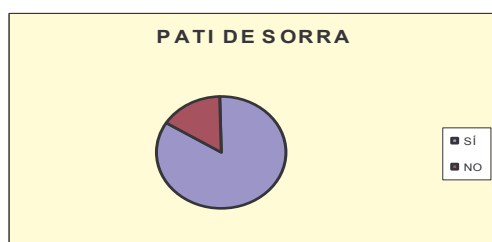
Badalona	6	Sant Feliu de Llobregat	1
Barcelona	10	Sant Vicenç dels Horts	1
Cabrils	1	Santa Coloma de Gramanet	8
Cardedeu	2	Santa Maria de Palautordera	1
Castellar del Vallès	2	Santa Perpètua Mogoda	1
Castedefells	1	Terrassa	2
Cornellà	2	Tortosa	1
El Prat de Llobregat	3	Vilassar de Mar	1
Esplugues	1	Montseny	1
Figueres	2		
Igualada	2		
L'Arboç del Penedès	3		
L'Hospitalet de Llobregat	11		
Llorenç del Penedès	1		
Manresa	1		
Montgat	3		
Premià de Dalt	2		
Reus	1		
Ripoll	1		
Sabadell	1		
Sant Carles de la Ràpita	1		
Sant Cugat de Sesgarrigues	1		

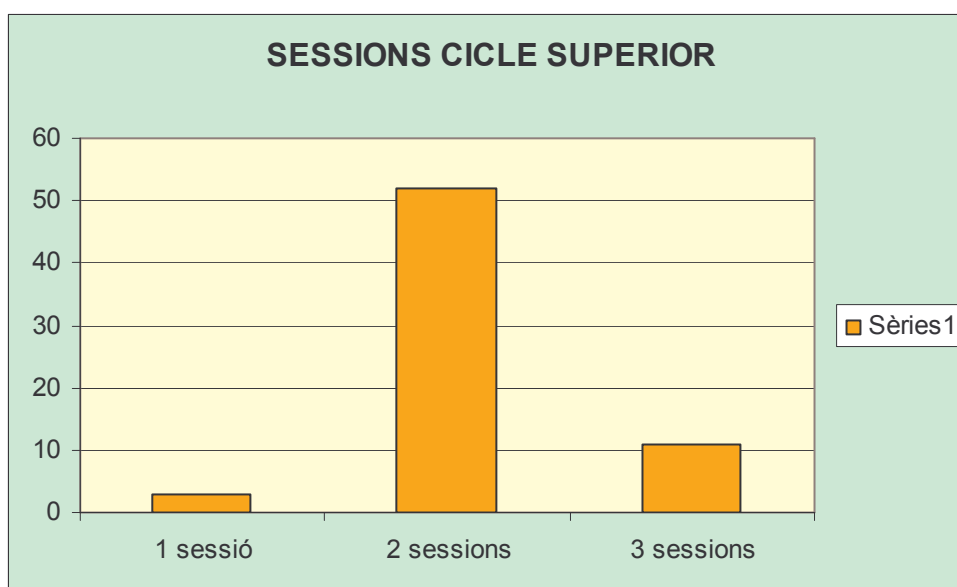
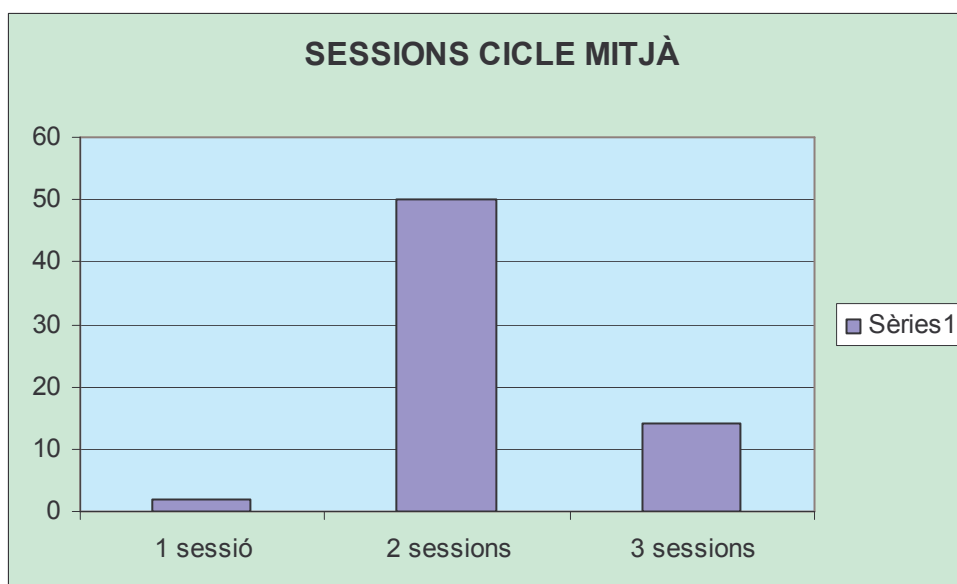
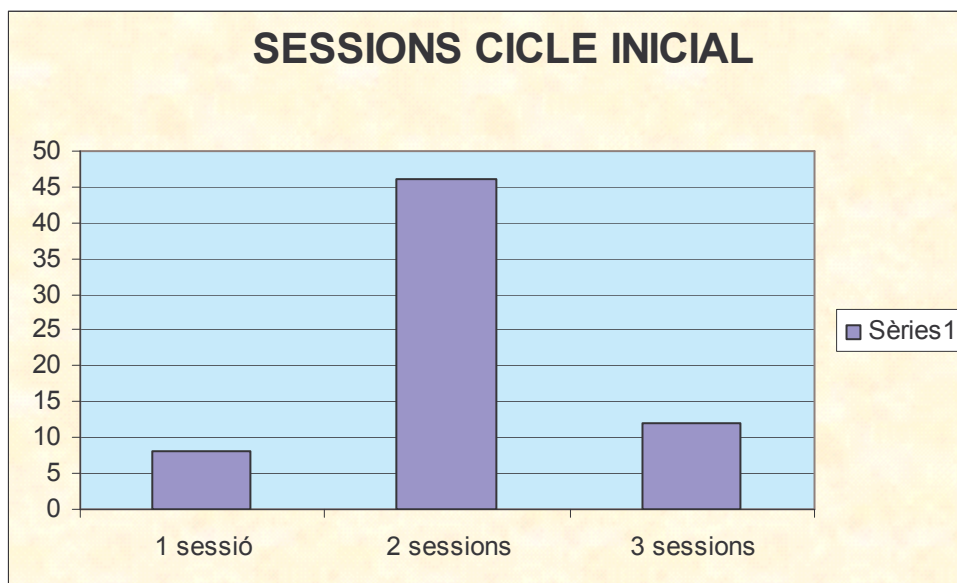
UNIVERS

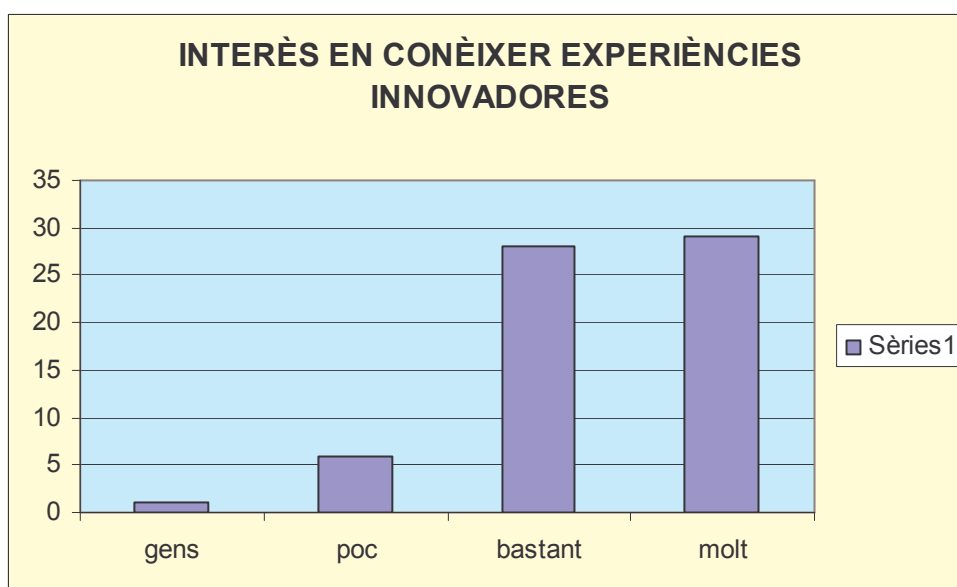
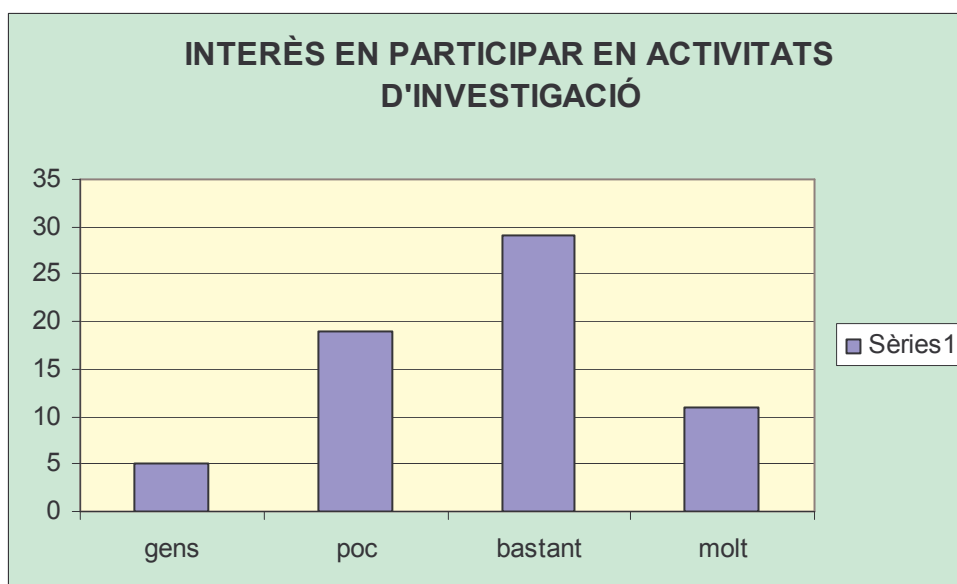
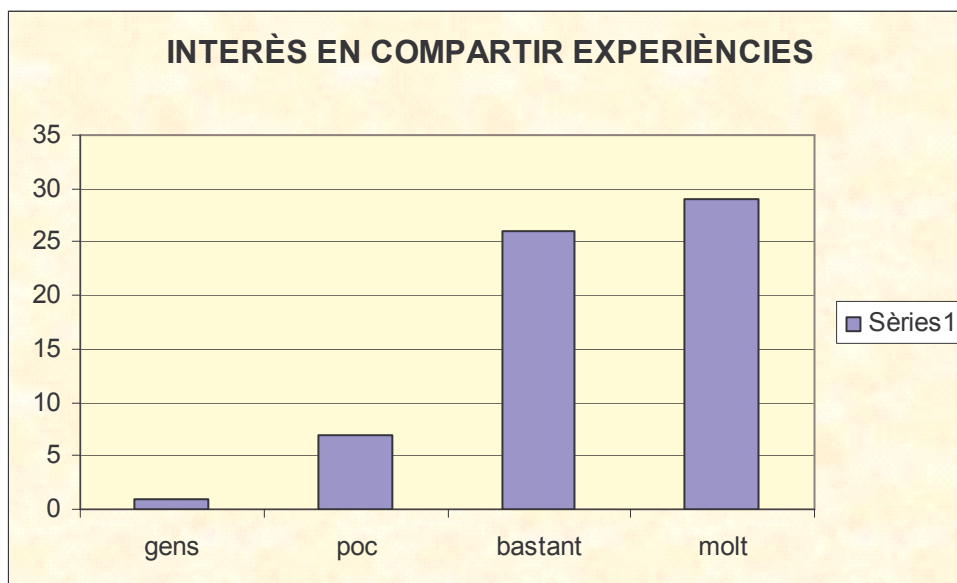
Mestres d'educació física de Primària d'escoles públiques de Catalunya

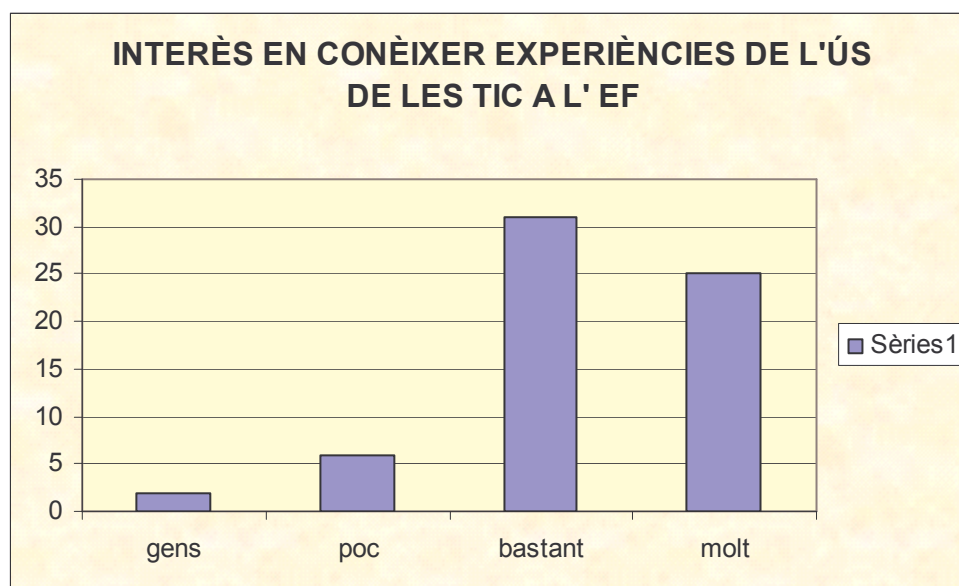

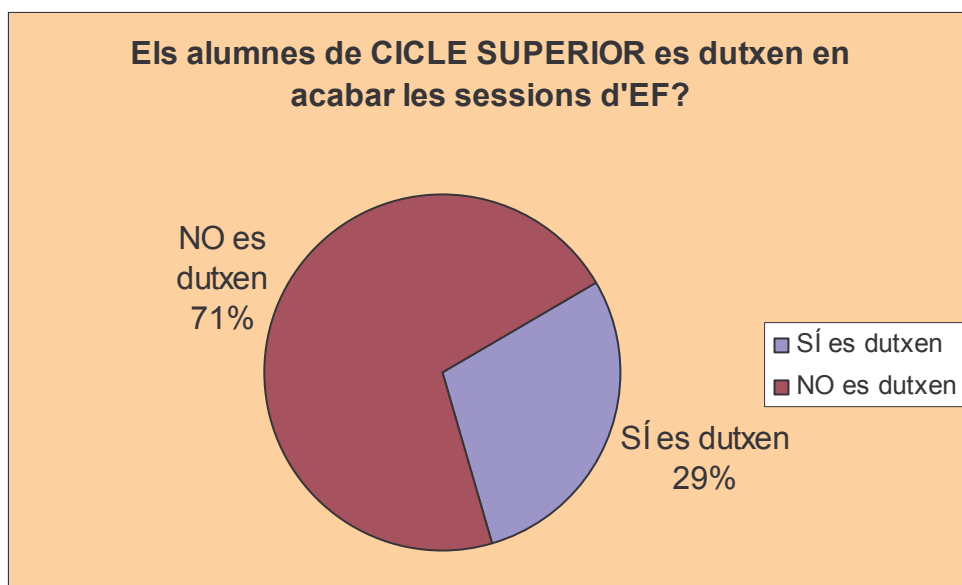
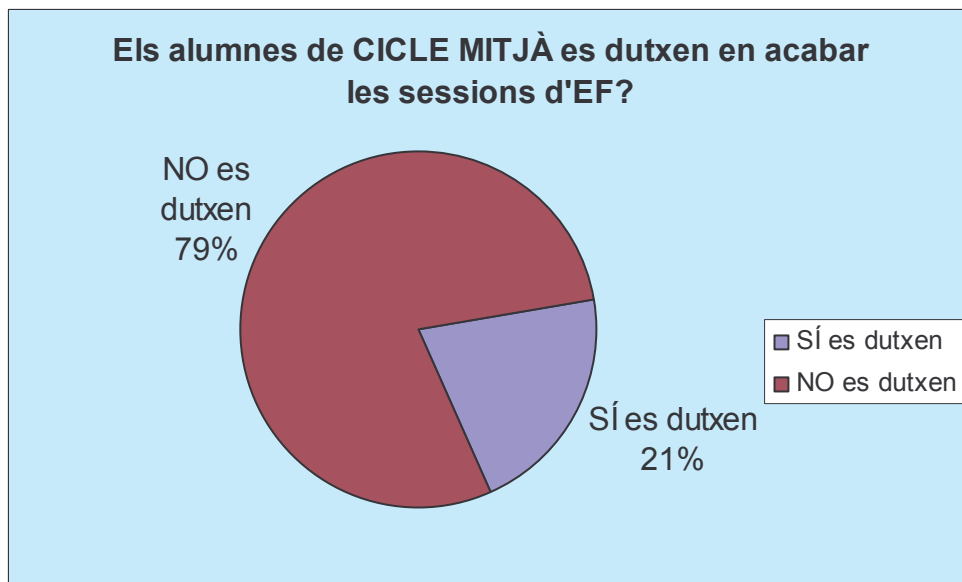
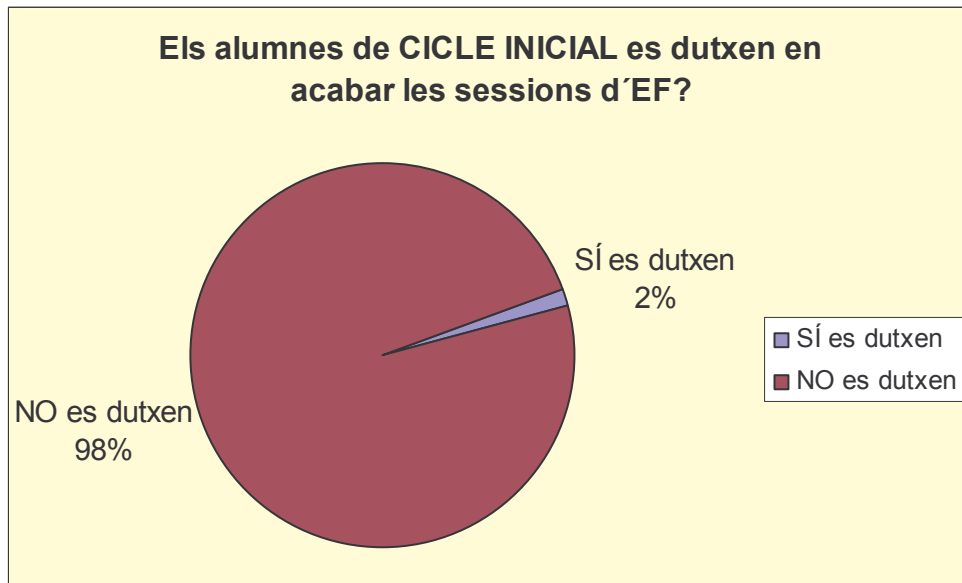

Estat d'opinió dels enquestats

Valora del 0 al 10 les següents afirmacions. El 0 indica que creus que és totalment falsa i el 10 que creus que és totalment certa.

AFIRMACIÓ	NOTA MITJANA PARTICIPANTS
Estic molt content/a de la meva professió	6.9
Les famílies valoren la nostra assignatura igual que la resta	3.2
Als alumnes els agrada la nostra assignatura	7.5
Els nostres companys i companyes valoren i reconeixen l'àrea d'EF	5
La implantació de la LOE afavorirà la nostra assignatura	2.1
Disposo de material suficient i variat	4.9
Dues hores d'EF setmanals em semblen adequades i suficients per a la primària	3.5
L'ús de les noves tecnologies és útil per al treball amb els alumnes a la nostra àrea	5.8

Sobre quins temes t'agradarien participar en els tallers d'aprenentatge col·laboratiu?

Aquests són els temes ordenats de major a menor interès :

1. Esports alternatius
2. Com fer una bona avaluació
3. Què fem per a afavorir les possibilitats d'èxit dels alumnes menys habilitosos
4. L'ús de les TIC a l'àrea d'EF
5. Com incorporar els alumnes amb NEE a les sessions d'EF
6. La LOE i la seva implicació a l'àrea d'EF
7. L'àrea d'EF i les competències bàsiques
8. Eines pràctiques per a afavorir la igualtat entre nens i nenes
9. Estratègies per a aconseguir més material
10. Com introduir l'aprenentatge significatiu a les classes d'EF
11. Estratègies per a les sessions d'EF amb alumnes de CI
12. Com desenvolupar amb èxit una sessió d'EF
13. Els alumnes nouvinguts i l'EF
14. Com es fa una programació
15. Com es fa una UP

Quins són els principals problemes?

Problemes ordenats de major a menor segons les respostes dels enquestats i de les enquestades:

1. Manca d'instal·lacions adequades
2. Assignació horària insuficient
3. No és una àrea reconeguda per la resta de companys i companyes
4. Manca de materials variats i suficients per a tots els alumnes
5. Poc reconeixement per part de l'administració
6. Risc d'accidents i lesions

Quins són els principals reptes?

Reptes ordenats de major a menor segons les respostes dels enquestats i de les enquestades:

1. Aconseguir que el 100% dels centres tinguin gimnàs en condicions
2. Reconeixement professional
3. Aconseguir les 3 sessions d'EF setmanals per curs
4. Interdisciplinarietat amb d'altres àrees
5. Augmentar la varietat d'experiències en l'activitat física
6. Incorporar les noves tecnologies per a complementar l'assoliment de continguts de la nostra àrea
7. Assolir una dotació econòmica anual fixa
8. Col·laborar amb d'altres companys i companyes
9. Igualtat entre sexes

3.3. TALLERS D'APRENTATGE COL·LABORATIUS

Aquests espais s'han generat amb la voluntat de facilitar la col·laboració , l'intercanvi d'experiències i el debat entre els mestres d'EF.

Poden participar tots els mestres i les mestres d'educació física que vulguin compartir amb d'altres les seves experiències professionals, les seves opinions, propostes, dubtes, coneixements, materials, etc.

Apostem pel treball col·laboratiu per què enriqueix el nostre coneixement

“Alguna cosa es guanya quan els mestres treballem conjuntament i alguna cosa es perd quan no ho fem (Little, 1990, p.166)

“Facilita l'accés a noves idees i estableix relacions personals més positives (López Hernández.A, 2007 , p.12)

He escollit un espai virtual per què facilita el treball, per què permet treballar conjuntament mestres dels diferents territoris i per la seva rapidesa d'ús.

Fem servir el moodle per què és un programari lliure i per què els seus principis són l'aprenentatge constructivista i el treball col·laboratiu

Els tallers que s'han posat en marxa durant la realització d'aquesta llicència són :

1. La LOE i l'educació física
2. L'horari a l'educació física a primària
3. Els alumnes amb NEE
4. Els esports alternatius

Els tallers que estan previstos de realitzar durant aquest curs són :

1. El treball per competències i la igualtat d'oportunitats
2. L'aprenentatge significatiu a l'educació física
3. Els materials d'educació física
4. L'avaluació

A continuació apareix l'informe final del primer Taller d'Aprenentatge col·laboratiu que es va realitzar sobre la LOE i l'EF :

INFORME FINAL

TALLER D'APRENENTATGE COL·LABORATIU

La LOE i l'educació física			
Durada	10 setmanes	TAC número	1
Data d'inici	11 de febrer 2008	Data finalització	18 d'abril de 2008
Número de visites totals	1.080	Número de persones participants	99
<p>El dissabte 9 de febrer de 2008 es va realitzar una trobada presencial per a presentar els Tallers d'Aprenentatge Col·laboratiu amb l'assistència de 18 mestres d'educació física d'arreu de Catalunya</p>			

ESPAIS DE PARTICIPACIÓ I COL·LABORACIÓ			
Fòrums		2	45 entrades
Xats		1	10 persones
Consultes		2	30 persones
Glossaris		1	11 entrades
Qüestionaris		2	84 persones
Base de dades		1	5 entrades
Recursos		16	

RESUM I CONCLUSIONS

- Existeix un **alt nivell de desconeixement** al respecte dels canvis que suposa el nou currículum. Potser abans d'implantar-lo s'havia d'haver fet un treball previ de presentació al col·lectiu de mestres.
- Les aportacions al fòrum han estat majoritàriament de dos temes: **l'assignació horària i les competències bàsiques**.
- Hi ha molta **confusió al voltant del tema de l'assignació horària**. El fet d'haver marcat horaris mínims de cicle i d'etapa ha generat molts dubtes. Totes les intervencions demanàven el manteniment de dues hores setmanals a tots els cicles.
- No queda clar la nostra aportació a l'assoliment de les **competències bàsiques**, però en canvi quan parlem d'experiències interdisciplinàries han estat vàries i interessants les aportades amb les àrees de matemàtiques, música, plàstica i medi.
- Un altra tema que ha generat debat ha estat la **nova proposta d'avaluació** : insuficient, suficient, bé, notable i excel·lent. Aquí hi ha postures contraposades, des dels que pensen que afavorirà la motivació dels alumnes fins els que creuen que no.
- Hem fet un treball conjunt d'**anàlisi comparatiu entre la LOGSE i la LOE** en referència a la nostra àrea. Constatem que el currículum es simplifica: eliminació dels objectius terminals, implantació prescriptiva de continguts i criteris d'avaluació per cicles i incorporació de les competències bàsiques.
- Ha restat temps per a treballar la nostra opinió al respecte del **canvi de blocs de continguts, els informes d'avaluació i els canvis en les unitats de programació**. Queda recollit com a propostes per a treballar-ho en pròxims Tallers d'Aprenentatge Col·laboratiu,
- Encara i els dubtes, les aportacions tenen un aire positiu i la sensació és que amb la implantació de la LOE **disposem d'una nova oportunitat per a avançar en la millora educativa**.

3.4. GRUPS D'INVESTIGACIÓ-ACCIÓ

L'apartat d'investigació-acció pretén ser un espai d'innovació i recerca per a la millora de la nostra pràctica diària.

Molts dels professionals de l'EF tenim dificultats per a la realització d'aquestes investigacions per la falta de companys i companyes amb els que poder col·laborar als nostres centres educatius. El fet de poder realitzar aquesta investigació tot utilitzant la web ha permès que col·laborexin mestres de diferents escoles que no es coneixien entre ells. Els resultats de participació han estat molt òptims ja que en total han col·laborat, en la realització dels instruments d'investigació, més de 30 mestres d'arreu de Catalunya.

Hem escollit la metodologia de la investigació-acció perquè la nostra intenció és la millora de la realitat educativa, no només el seu anàlisi. Elliott(1993) defineix la investigació-acció com "un estudi d'una situació social amb la intenció de millorar la qualitat de l'acció dintre de la realitat mateixa". L'entén com una reflexió de les accions humanes i les situacions socials viscudes pel professorat que té com objectiu ampliar la comprensió dels seus problemes pràctics.

A continuació presentem els resultats de la primera investigació-acció que hem dut a terme sobre la igualtat entre nens i nenes en la pràctica de l'educació física a les escoles.

Informe investigació-acció "la coeducació a l'educació física"

Grup d'investigació "ef21"

Coordinador : Francesc Segura

ABSTRACT

Aquesta investigació-acció ha estat elaborada pel grup de treball d'ef21, xarxa virtual de col·laboració per als mestres d'educació física de primària, durant els mesos de gener a juny de l'any 2007. La intenció d'aquesta investigació era augmentar els nivells d'igualtat entre els nens i les nenes de les nostres escoles. Aquesta investigació parteix de la premissa de què si els mestres i les mestres no intervenim reforçant la participació de les noies, a la nostra assignatura, a l'igual que a la resta de la societat, es repeteixen situacions i rols de superioritat per part de l'home per sobre de la dona. Amb aquesta investigació volíem confirmar si aquestes situacions també es donaven a la pràctica de la nostra àrea. Però, com en tota investigació-acció, no volíem només fer aquesta constatació sinó què, sobre tot, volíem actuar per a canviar la realitat. Aquesta última fase està en procés de realització amb una nova proposta d'acció de jocs al pati.

Quan no hi ha un punt de partida de igualtat, aquesta no s'assoleix de manera natural, sinó que s'ha d'intervenir, s'ha d'actuar positivament per a aconseguir-la. Que els homes i les dones tenim els mateixos drets és una realitat, per a què això es faci evident, hem d'actuar i què millor manera que començar pels nostres infants.

INDEX

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Anàlisi del context

1.2. Temàtica a investigar

2. PLANIFICACIÓ DE LA INVESTIGACIÓ

2.1. Descripció i focalització del problema

2.2. Planificació d'estratègies

3. DENSEVOLUPAMENT DEL PROCÉS

3.1. Organització del treball en grup

3.2. Posada en marxa de l'acció

3.3. Recollida d'informació

4. REFLEXIÓ I AVALUACIÓ

4.1. Recopilació de la informació

4.2. Representació de les dades

4.3. Validació de les dades

4.4. Interpretació i integració de les dades

5. CONSLUSIONS I RECOMANACIONS

5.1. Efectes de les accions

5.2. Efectes formatius en les persones

5.3. Nous plantejaments i noves propostes d'acció

6. BIBLIOGRAFIA

7. ANNEXES

1. INTRODUCCIÓ

Anàlisi del context.

Aquesta investigació es realitza per mestres d'educació física de primària d'arreu de Catalunya tot utilitzant el "moodle" com a canal de comunicació, debat i col·laboració. El punt de partida és identificar els nivells d'igualtat entre nois i noies en el desenvolupament de les nostres sessions i durant l'horari escolar.

Aquest és el resum de la "wiki" que es va obrir a l'inici del procés d'investigació amb el títol: Què vol dir igualtat d'oportunitats?

Que un nen plori i ningú li digui què és coses de nenes

Que una nena jugui al futbol i un nen faci aeròbic sense que "se'n fotin" d'ells

Que un nen passi la pilota sense donar-li la força necessària i ningú li digui "t'assembles a una noia"

Que si un nen i una nena decideixen formar una parella en qualsevol joc, la resta de la classe no pensi que són "novios"

"Sigues valent... ets un nen"

Que el mestre/a no sol·liciti l'ajuda dels nens per moure un objecte pesant perquè són més forts.

Que tothom tingui l'oportunitat de practicar allò que més li agradi, que desaparegui la frase "això és de nens" (jugar a esports de contacte) o "això és de nenes" (saltar la corda, ballar).

Que no s'escolti més a uns que als altres perquè criden més o manifesten més les seves preferències.

Que els pares deixin de regalar cotxes i pilotes als nens i nines a les nenes.
Que les joguines siguin per a tots els nens i nenes sense distinció de gènere.

Que la societat deixi d'inventar-se etiquetes vers els gèneres: que si el color rosa és per a les nenes i el blau per als nens, el futbol és de nens i la dansa de nenes, la dona és qui planxa, cuina i fa les feines de casa, l'home no pot plorar perquè és un home, ... Eduquem als nens i nenes en igualtat d'oportunitats.

Temàtica a investigar

Després de debatre entre diverses possibilitats de temàtiques a investigar ens vam decidir per aquestes tres:

1. La relació entre els propis alumnes a partir de les seves tendències naturals d'agrupament i de jocs al pati
2. Les actuacions dels mestres cap els alumnes a partir del llenguatge emprat i les propostes d'activitats a realitzar
3. La influència de les famílies a partir d'una enquesta de costums i rols familiars

2. PLANIFICACIÓ DE LA INVESTIGACIÓ

2.1. Descripció i focalització del problema

Els nois i noies de les nostres escoles reproduïen els estereotips sexistes de la nostra societat que perpetuen la superioritat de l'home per sobre de la dona. I fins i tots, els mestres i les mestres, sinó actuem per a canviar-ho, també els reproduïm. Volem evidenciar aquesta realitat per a canviar-la i augmentar els nivells d'igualtat entre els nois i les noies a les nostres escoles.

2.2. Planificació d'estratègies

Després de debatre les possibilitats d'actuació vam veure que podríem incidir en tres aspectes :

1. Els agrupaments que fem servir a l'hora de l'educació física
2. El llenguatge que fem servir
3. Els espais i els jocs de pati

Per a tenir un punt de partida vam decidir realitzar cinc instruments d'investigació :

1. Espais de pati
2. Agrupaments lliures
3. Expressions escrites
4. Material escollit
5. Enquesta dels rols familiars

3.DESENVOLUPAMENT DEL PROCÉS

Organització del treball en grup

A partir d'haver definit l'objecte d'investigació-acció i els instruments que faríem servir, ens vam organitzar en cinc grups de treball, un per cadascú dels instruments a realitzar. Ens vam proposar realitzar-los durant un mes, al final

de qual posaríem en comú els resultats i decidiríem les actuacions a realitzar per a millorar la realitat objecte de l'investigació.

Posada en marxa de l'acció

Aquesta va consistir bàsicament en la revisió dels estils d'agrupaments que realitzaven, de les propostes de jocs al pati i de la revisió de les programacions de la nostra àrea.

Recollida de la informació

Tots els resultats estan disponibles a la pàgina web d'ef21 :

<http://phobos.xtec.cat/fsegura2/course/view.php?id=6>

4. REFLEXIÓ I AVALUACIÓ

Representació de les dades

Aquest serà el capítol que més ens ocuparà i el farem instrument per instrument:

RESULTATS GLOBALS INSTRUMENT 1

Espai al pati
ef21

INSTRUMENT NÚMERO	ESPAI DE PATI		TEMÀTICA	COEDUCACIÓ
QUI EL FA	MESTRE	DURADA	MATERIAL	Full d'observacions
PER A QUÈ ES FA	<p>Per a saber la composició de gènere dels grups de jocs al pati</p> <p>Per a saber quin espai ocupen cada grup</p>			
EN QUÈ CONSISTEIX	<p>Descriure quant grups de joc hi ha al pati</p> <p>Classificar aquests grups per la seva composició de gènere</p> <p>Identificar la seva ubicació al pati</p> <p>Calcular l'espai que necessiten per a jugar</p>			
CONSIGNES	<p>Sabem que cada pati té les seves particularitats. Quan parlem d'ocupació d'espai lateral ens referim a tot aquell que no sigui el central: escales, racons, sorrals, etc.</p> <p>A l'hora de descriure el tant per cent d'ocupació d'espai ens hem de fer una idea "virtual" de tot el pati. Aquest cal cul és aproximat.</p> <p>Anoteu el dia que feu l'observació i les edats dels alumnes observats</p>			

GRUP	Quants alumnes el componen?	COMPOSICIÓ PER GÈNERE						UBICACIÓ		Quin tant per cent de pati ocupen?	Té nom aquest joc?
		Només nens	Només nenes	Majoritàriament nens	Majoritàriament nenes	Igual número de nens i nenes	Als laterals	Al centre			
1											
2											
3											
4											
5											

Instrument 1

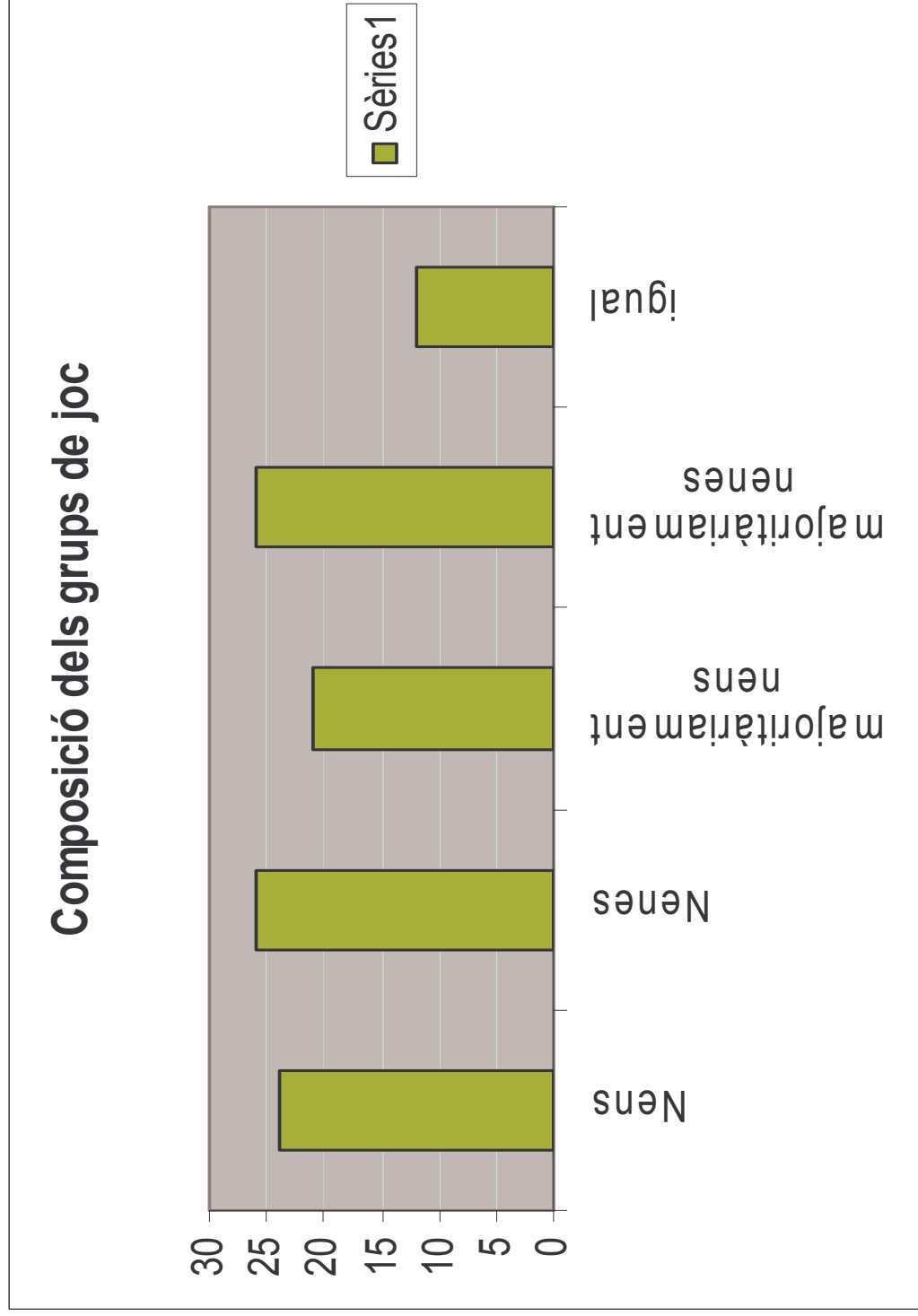
- Aquest instrument pretèn conèixer quina és la composició natural dels grups de joc al pati, si aquests ocupen el centre o els laterals i el tant per cent d'espai que n'ocupen.
- L'observador recull quants grups són només de nens, quants només de nenes, quants majoritàriament de nens i de nenes i quants són mixtes

Dades de participació

- Aquesta investigació s'ha realitzat durant els mesos de febrer a maig de 2008 pel grup d'investigació-acció d'[ef21](#), plataforma virtual de col·laboració per als mestres d'educació física
- N° d'escoles 7
- N° d'alumnes 1.156
- Nens 42%
- Nenes 58%
- Grups de joc 109

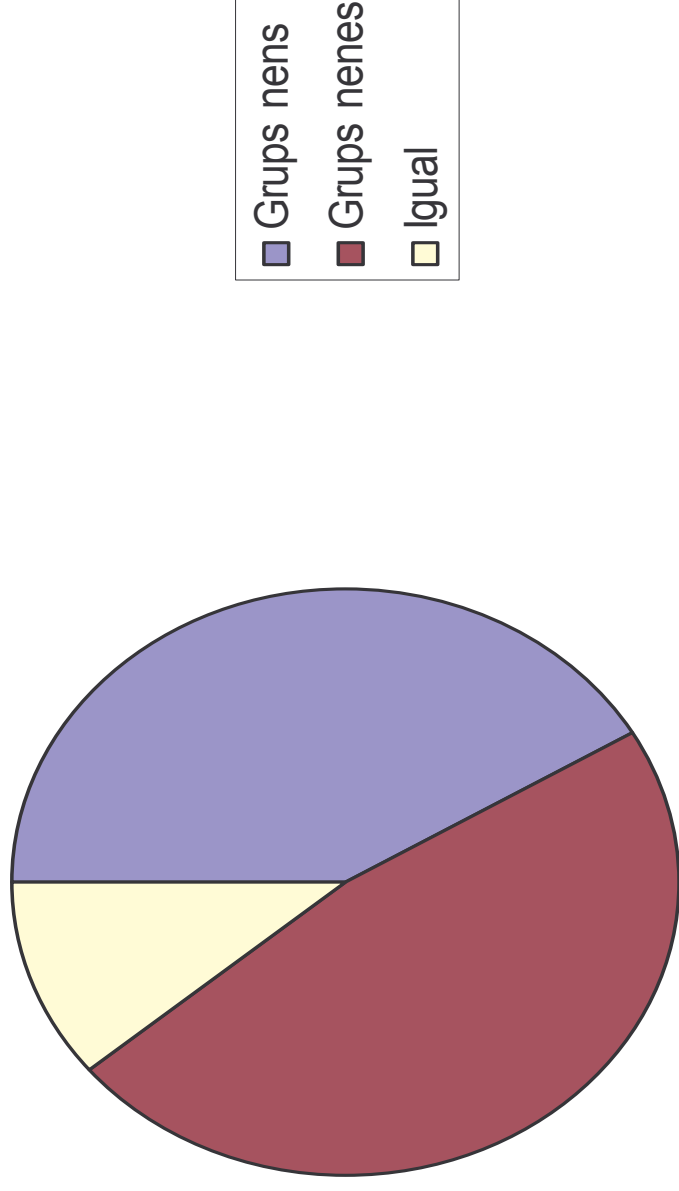
Composició grups

Només nens	24	22%
Només nenes	26	24%
Majoritàriament nens	21	20%
Majoritàriament nenes	26	24%
Igual composició	12	10%

Només nens i majoritàriament nens	45	42%
Només nenes i majoritàriament nenes	52	48%
Igual composició	12	10%

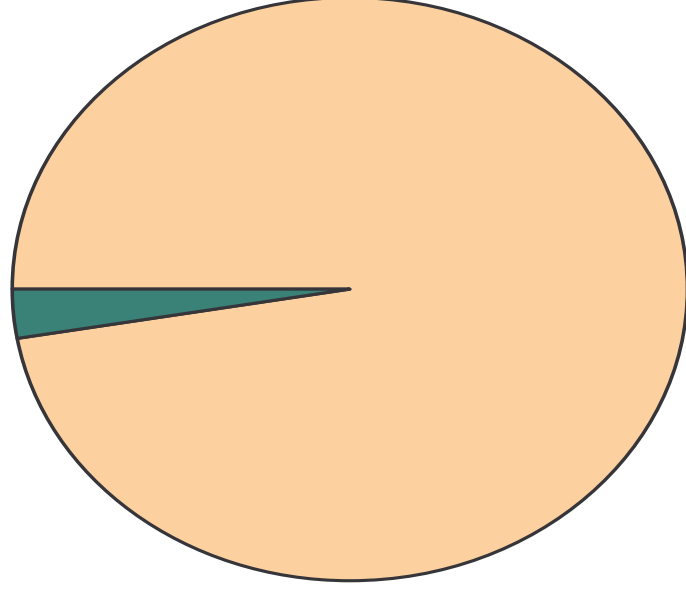
Composició de gènere

Centre o lateral

- En aquesta part de l'observació les dades són aclaparadores. Només 3 grups dels 109 observats que estaven composts per només nenes o majoritàriament nenes ocupaven el centre del pati, tota la resta jugaven als laterals.
- Dels 45 grups formats per només nens o majoritàriament nens, 30 jugaven al centre del pati

Qui juga al centre del pati

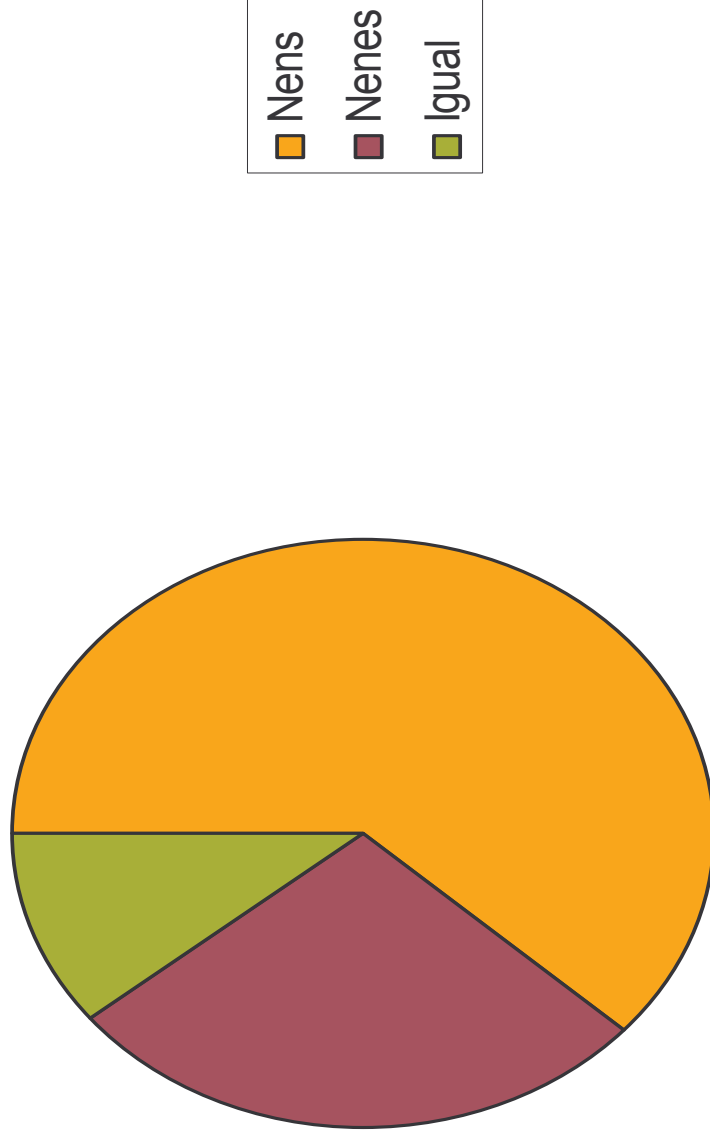
Nens

Nenes

Tant per cent d'espai ocupat

- Els grups de només nens o majoritàriament nens ocupen el 69% del total de l'espai del pati, la resta, el 31%, l'ocupen els que són només de nenes o majoritàriament nenes i els que estan compostats pel mateix número de nens i de nenes.

Ocupació d'espai de pati

A què jugen?

- En un tant per cent molt elevat, a futbol, que coincideix amb els grups que són de només nens o majoritàriament i que n'ocupen el centre del pati.

A què jugen?

- A matar, staks, pilla-pilla, amb la sorra, al tren, a l'aniversari de mentida, a fer un castell, a fer cases als bitxos, a bàsquet, a teatre, a saltar, a tazos, a amagar-se, a un-dos-tres pica paret, a cavalls, fan deures, a la bomba, a la xerranca, a cuineres, a parlar de les seves coses, a la cadireta de la reina, a fer la ola, a la comba, a perseguir, a xapes, a fet i amagar, al carter, als bolets, a l'aranya, a baralles de mentida,

Mestres Participants

- Jordi Alfaro
- Vicenç Carrion
- Ana Belen Morales
- Alejandro García
- Antulio Pérez
- Ana Maria Herrero
- Ana Rodríguez
- Francesc Segura

VALORACIÓ DE LES DADES

- El joc al pati està separat per gènere. El fet de que només el 10% dels grups siguin de igual composició entre nens i nenes ho demostra.
- Els números més evidents són que el 44% dels infants només juguen amb d'altres del mateix sexe. També s'ha de valorar què hi hagi un 44% dels grups que hi ha nens i nenes, encara i què sigui majoritari un sexe per sobre de l'altra
- Els nens ocupen el centre del pati i les nenes els laterals. Només 3 dels 109 grups observats que estaven compostat per només nenes o majoritàriament nenes ocupaven el centre del pati, tota la resta estaven als laterals
- Dels 45 grups formats per només nens o majoritàriament nens, 30 jugaven al centre del pati.
- Els nens ocupen més espai que les nenes. Encara i què el número de nens a la mostra era inferior, 42% de nens i 58% de nenes, els grups de només nens ocupaven el 69% del total de l'espai del pati i el 31% restant era ocupat pels que són de nenes o majoritàriament nenes i els d'igual composició

PROPOSTES D'ACCIÓ

Les propostes d'acció passen per la intervenció directa per part dels educadors en el temps de pati. No sé si en la totalitat del temps, no sé si tots els dies, però el que sí que crec és que sense aquesta intervenció els nens i les nenes no estan en igualtat d'oportunitats.

- Delimitar en quins espais del pati es pot jugar a futbol, i en el cas de no disposar de molt terreny fer una rotació entre les diferents classes de l'escola. Amb aquesta intervenció podem aconseguir que d'altres alumnes puguin fer servir més espai per a practicar d'altres jocs que no sigui exclusivament el futbol
- Facilitar a les classes material per a poder-lo fer servir a l'hora del pati: pilotes toves, cordes, pilotes de bàsquet, etc. Es podrien oferir dues pilotes per classe, l'una per a jugar a futbol i l'altra, obligatòriament, per a jugar a d'altra joc: "mata bolets", "guanya el cinc", "futbol indi", etc.

- Programar una UP a l'àrea d'EF o com a Projecte Interdisciplinari que ensenyi als alumnes jocs de pati de fàcil realització.
- Dibuixar a les pistes del pati circuits per a poder jugar a : “xerranca”, “tres en ratlla”, “circuit de xapes”, etc.
- Crear la figura del “mestre de pati” de tal manera que la vigilància de pati no sigui només una activitat setmanal sinò que hi hagi una implicació específica. A aquests mestres se'ls podria comptar aquestes hores com a lectives dintre del seu horari.

RESULTATS GLOBALS INSTRUMENT 2

Agrupaments Lliures

INSTRUMENT NÚMERO	2	AGRUPAMENTS LLIURES		TEMÀTICA	COEDUCACIÓ
QUI EL FA	MESTRE	DURADA	15 minuts	MATERIAL	Full d'observacions
PER A QUÈ ES FA	<p>Per a saber quina és la tendència natural d'agrupaments lliures</p> <p>Per a saber si n'hi ha diferències segons les edats</p>				
EN QUÈ CONSISTEIX	<p>A través del joc dels "paquets", demanar varies vegades als alumnes que realitzin diferents agrupaments</p>				
CONSIGNES	<p>Els agrupaments han de ser totalment lliures</p> <p>Hem d'indicar al full d'observació de quin cicle són els alumnes observats</p>				

CICLE	Inicial	Mitjà	Superior
Número total de nens		Número total de nenes	
Feu paquets de...	Grups només de nens	Grups només de nenes	Grups de nens i nenes
2			
3			
4			
5			
6			
7			
Mitat del grup			

Instrument 2

- Aquest instrument pretèn conèixer quina és la tendència natural d'agrupar-se que tenen els infants. Per a aconseguir-ho fem el joc dels paquets i els hi proposem que s'han d'agrupar per grups de 2,3,4,5,6 i 7 persones
- L'observador recull quants grups són només de nens, quants només de nenes i quants són mixtes

Dades de participació

- Aquesta investigació s'ha realitzat durant els mesos de febrer a maig de 2008 pel grup d'investigació-acció d'[ef21](#), plataforma virtual de col·laboració per als mestres d'educació física
- N° d'escoles 6
- N° d'alumnes 355
- Nens 178
- Nenes 177

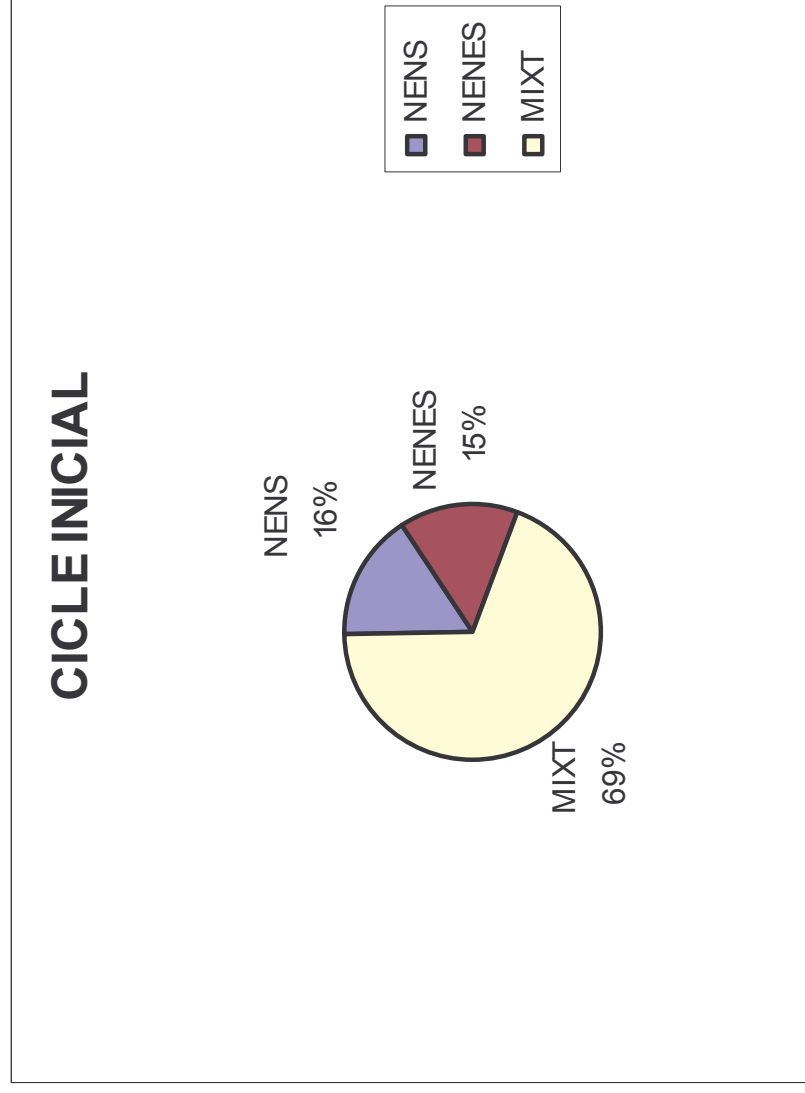
Gènere dels alumnes observats

Cicle Inicial		Cicle Mitjà		Cicle Superior	
Nens	Nenes	Nens	Nenes	Nens	Nenes
36	41	84	79	58	57

Resultats CICLE INICIAL

Paquets de	CICLE INICIAL					
	Nens	%	Nenes	%	Mixt	%
2	10	23%	10	23%	24	55%
3	6	24%	8	32%	11	44%
4	2	11%	0	0%	17	89%
5	1	12%	1	12%	7	76%
6	1	9%	0	0%	11	91%
7	0	0%	0	0%	10	100%
Mitat	0	0%	0	0%	6	100%
TOTAL	20	16%	19	15%	86	69%

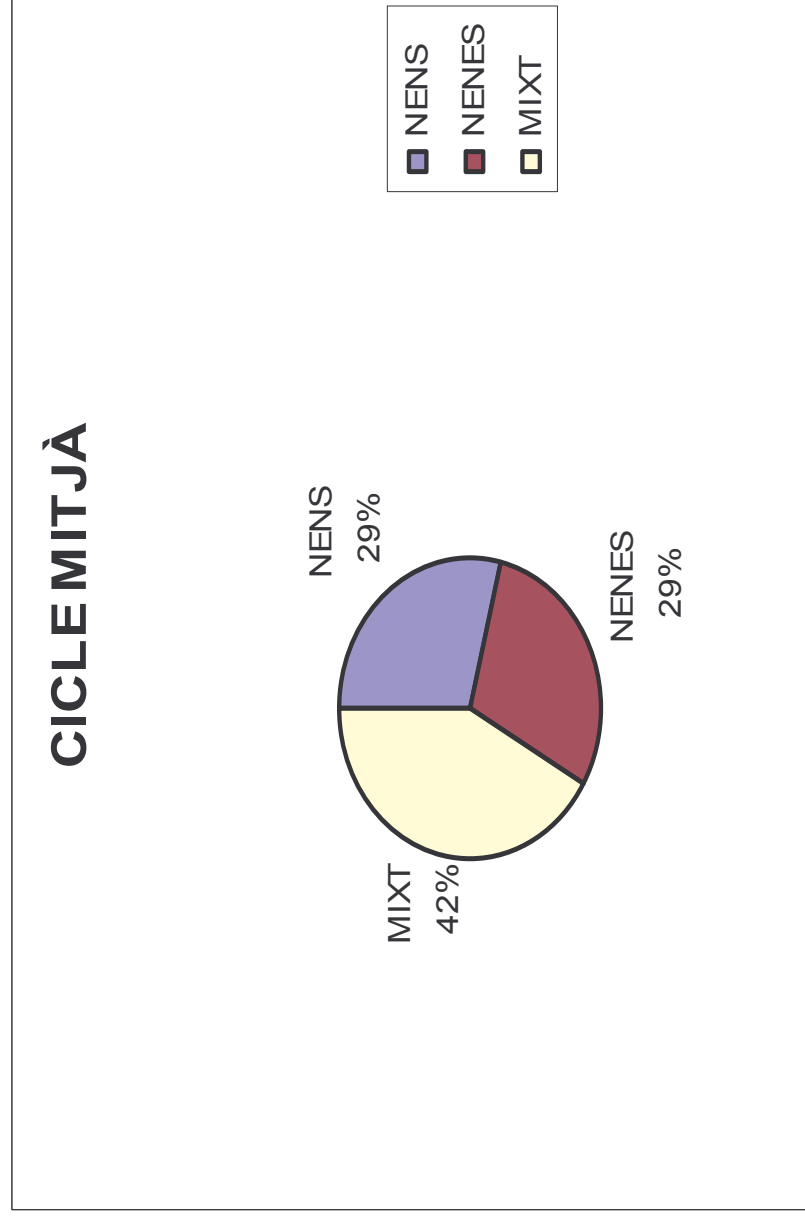
Gràfica resultats globals CI

Resultats CICLE MITJÀ

Paquets de	CICLE MITJÀ					
	Nens	%	Nenes	%	Mixt	%
2	25	34%	29	40%	20	26%
3	19	36%	19	36%	15	28%
4	13	32%	12	30%	16	38%
5	7	25%	5	18%	17	57%
6	4	15%	6	22%	18	63%
7	5	27%	2	11%	14	62%
Mitat	1	9%	1	9%	10	82%
TOTAL	74	29%	74	29%	110	42%

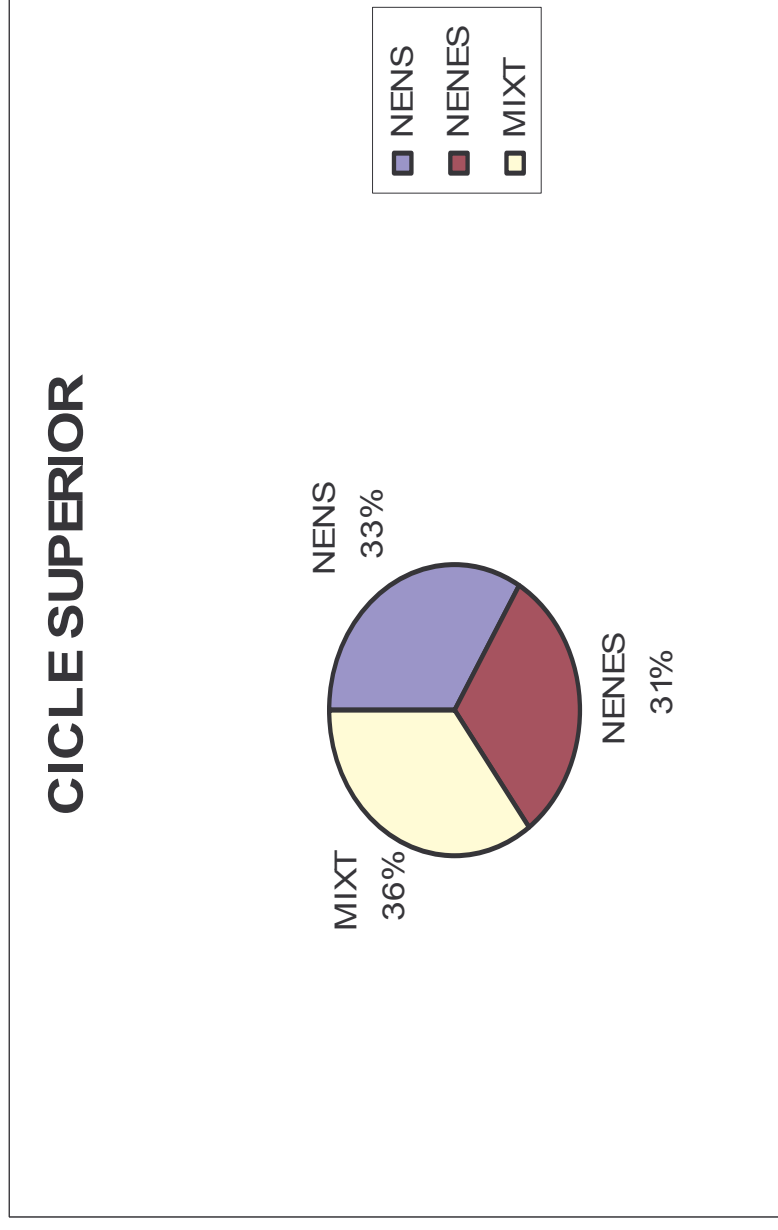
Gràfica resultats globals CM

Resultats CICLE SUPERIOR

CICLE SUPERIOR						
Paquets de	Nens	%	Nenes	%	Mixt	%
2	23	41%	22	40%	11	19%
3	14	39%	17	48%	5	13%
4	9	35%	7	20%	10	45%
5	7	31%	4	19%	11	50%
6	4	24%	2	12%	11	64%
7	3	20%	4	27%	8	53%
Mitat	1	10%	1	10%	8	80%
TOTAL	61	34%	57	32%	64	36%

Gràfica global CS

COMPARACIÓ GRUPS MIXTES

COMPARACIÓ GRUPS MIXTES			
Paquets de	CICLE INICIAL	CICLE MITJA	CICLE SUPERIOR
2	55%	26%	19%
3	44%	28%	13%
4	89%	38%	45%
5	76%	57%	50%
6	91%	63%	64%
7	100%	62%	53%
Mitat	100%	82%	80%
TOTAL	69%	42%	36%

Comparació grups per gènere

COMPARACIÓ GRUPS NENS, NENES I MIXTES			
CICLE	NOMÉS NENS	NOMÉS NENES	MIXTES
INICIAL	16%	15%	69%
MITJÀ	29%	29%	42%
SUPERIOR	34%	32%	36%

Mestres Participants

- Jordi Alfaro
- Vicenç Carrion
- Aurora Zafra
- Jaume Martínez
- Jordi Luengo
- Jordi Ortega
- Francisco Javier Cabrera
- Francesc Segura

VALORACIÓ DE LES DADES

- Quan més grans són, menys parelles mixtes fan. Aquesta dada resulta evident si comprovem que al cycle inicial el número total d'agrupaments mixtos és del 69%, al cycle mitjà del 42% i al cycle superior del 36%
- Quan es tracta de fer parelles les diferències encara són més grans. El 55% de les parelles de cycle inicial van ser mixtes, el 26% al cycle mitjà i només el 19 % al cycle superior.
- A partir dels agrupaments de 5 hi ha més agrupaments mixtes. El 76% al cycle inicial, el 57% al cycle mitjà i el 50% al cycle superior
- Encara i què la proposta de mitat i mitat era la més fàcil de què el 100% dels grups fossin mixtes, al cycle superior va ser en el 80% dels casos, de manera clara van haver-hi classes que quan es va dir l'ordre de mitat i mitat es van juntar els nens per una banda i les nenes per una altra.
- L'agrupament amb un índex superior de grups mixtes va ser el de 6 amb un 91% al cycle inicial, un 63% al cycle mitjà i un 64% al cycle superior

PROPOSTES D'ACCIÓ

Amb les dades obtingudes queda clar que la manera més natural d'agrupar-se entre els infants és per gènere. Encara i què s'ha de destacar la gran diferència entres el cycle inicial i el cycle superior. És per aquest motiu que sí només fem agrupaments lliures, aquestes tendències es perpetuaran.

- Fer servir de manera alterna propostes d'agrupaments lliures i d'altres proposades pels educadors, com poden ser: “jos dels paquets”, “GRUPÍMETRE” (sistema pel qual s'assigna a cada alumne un color, una forma geomètrica i un número i en funció de l'activitat a desenvolupar se'ls indica si els grups seran per colors, formes o números. Tot això es recull en unes cartolines que estan penjades al gimnàs)
- No fer servir exclussivament el treball per parelles i fomentar, en canvi, el treball individual i de grups a partir de 5 components.
- Fer servir el sistema “UN,DOS,QUATRE” pel qual ells escullen a la seva parella, però després el mestre o la mestra és qui acaba de fer els grups de 4 o de 6.

RESULTATS GLOBALS

INSTRUMENT 3

Vocabulari escrit

ef21

INSTRUMENT NÚMERO	3	VOCABULARI ESCRIT		TEMÀTICA	COEDUCACIÓ
QUI EL FA	MESTRE	DURADA	45 minuts	MATERIAL	Anàlisi documental
PER A QUÈ ES FA	<p>Per a saber quin gènere fem servir als documents escrits del centre Per a saber si n'hi ha diferències segons a qui va adreçat: mestres, famílies, alumnes, administració</p>				
EN QUÈ CONSISTEIX	<p>En revisar el gènere del vocabulari escrit que es fa servir en 4 documents d'escola</p>				
CONSIGNES	<p>Els documents han de ser escollits a l'atzar, i han de tenir una relativa actualitat. Possibles documents a analitzar : 5 fulls del Pla Anual de Centre, última comunicació enviada a les famílies, 1 tema del llibre de coneixement del medi i l'última acta de claustre</p>				

DOCUMENT	Número d'expressions només en masculí	% del total	Número d'expressions en masculí i femení	% del total	Número d'expressions que inclouen masculí i femení	% del total
Pla Anual de Centre (cinc fulls com a màxim)						
Comunicació famílies						
Tema Coneixement del Medi						
Acta Claustre						

Instrument 3

- Aquest instrument pretèn conèixer quin és el gènere que fem servir quan redactem els documents de l'escola.
- L'observador analitza 4 tipus diferents de documents: Cinc fulls del Pla Anual de Centre, un document de comunicació a les famílies, un tema del coneixement del medi i un acta del Claustre

Instrument 3

- A cada document assenya-la les expressions de gènere només en masculí, les que són en masculí i en femení i les que inclouen, amb una sola paraula, el masculí i el femení.
-

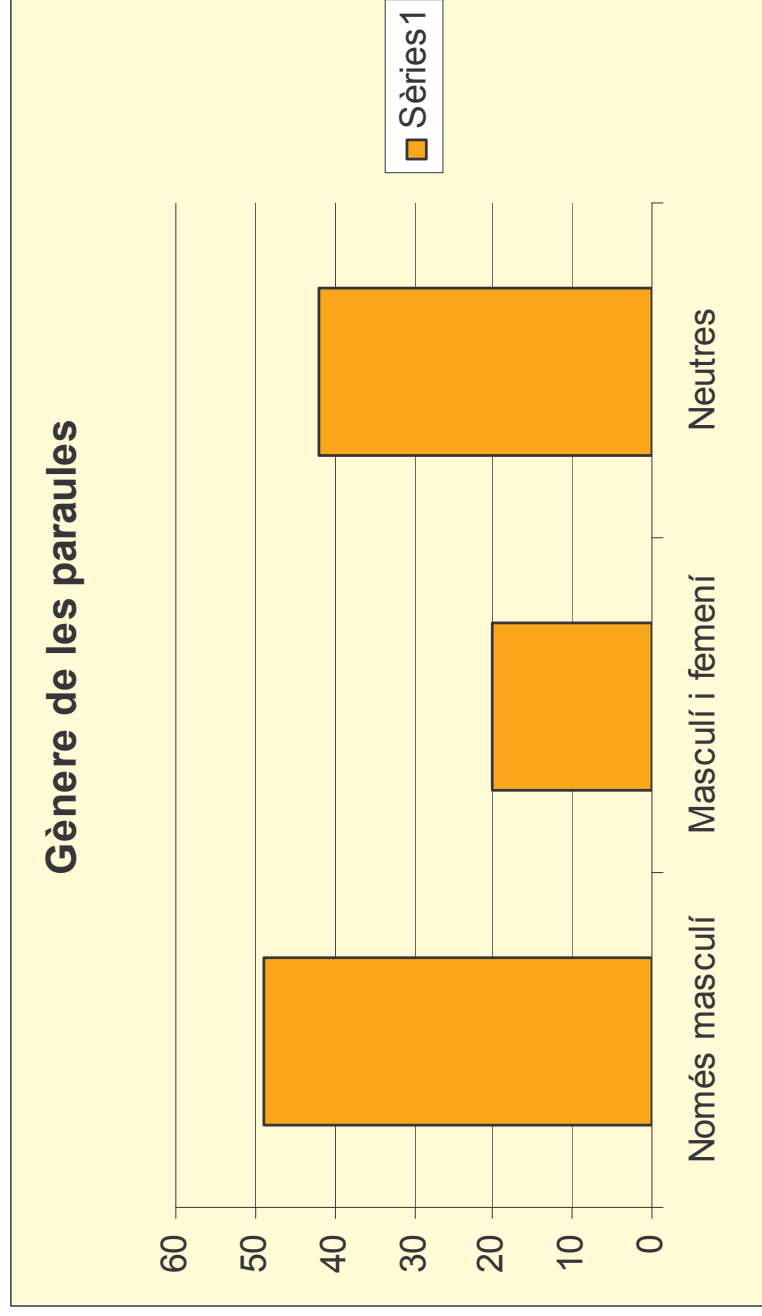
Dades de participació

- Aquesta investigació s'ha realitzat durant els mesos de febrer a maig de 2008 pel grup d'investigació-acció d'[ef21](#), plataforma virtual de col·laboració per als mestres d'educació física
- N° d'escoles 5
- N° documents 20

Pla Anual de Centre (cinc fulls a l'atzar)

Número d'expressions només en masculí	Número d'expressions en masculí i en femení	Número d'expressions que inclouen masculí i femení
49	20	42
45%	18%	38%

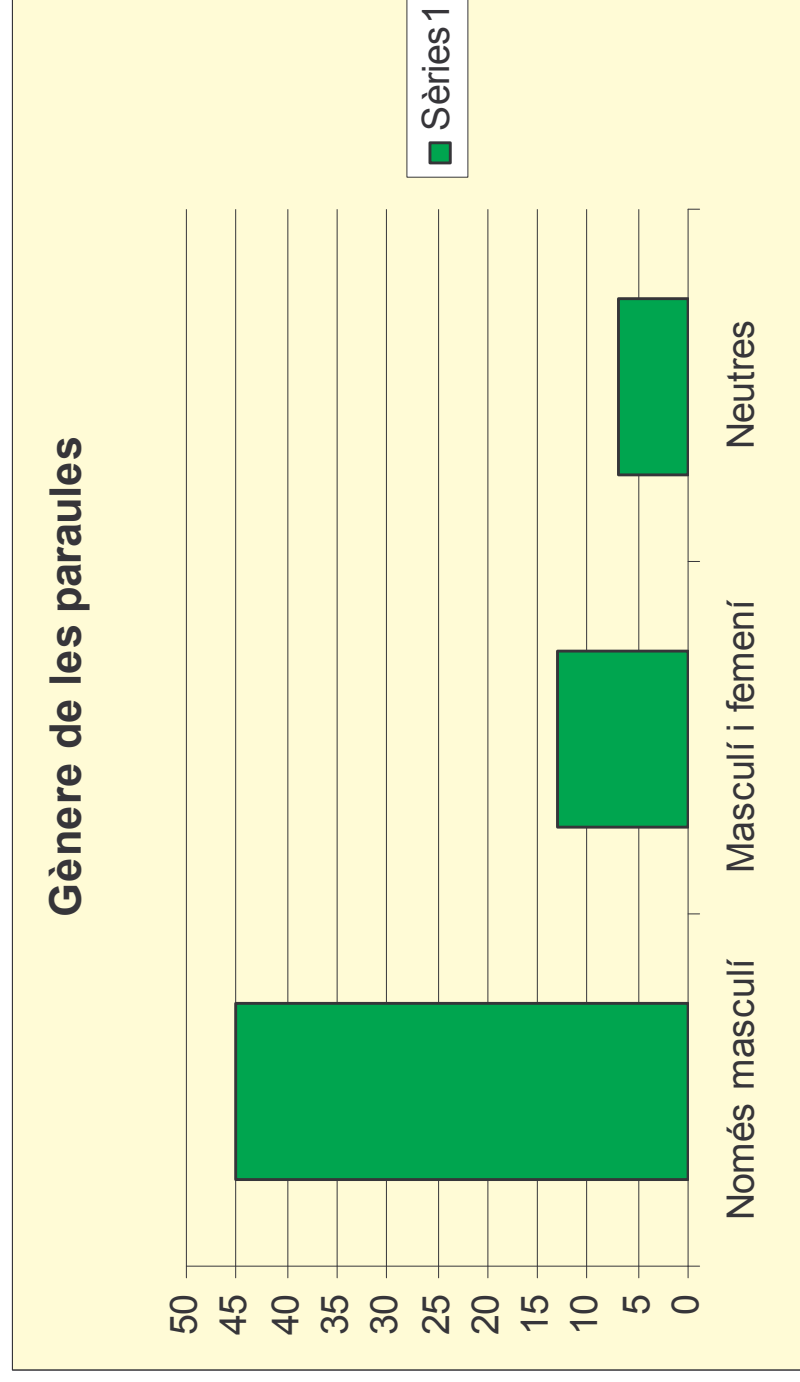
Gràfic Pla Anual de Centre

Comunicació amb les famílies

Número d'expressions només en masculí	Número d'expressions en masculí i en femení	Número d'expressions que inclouen masculí i femení
45	13	7
70%	20%	10%

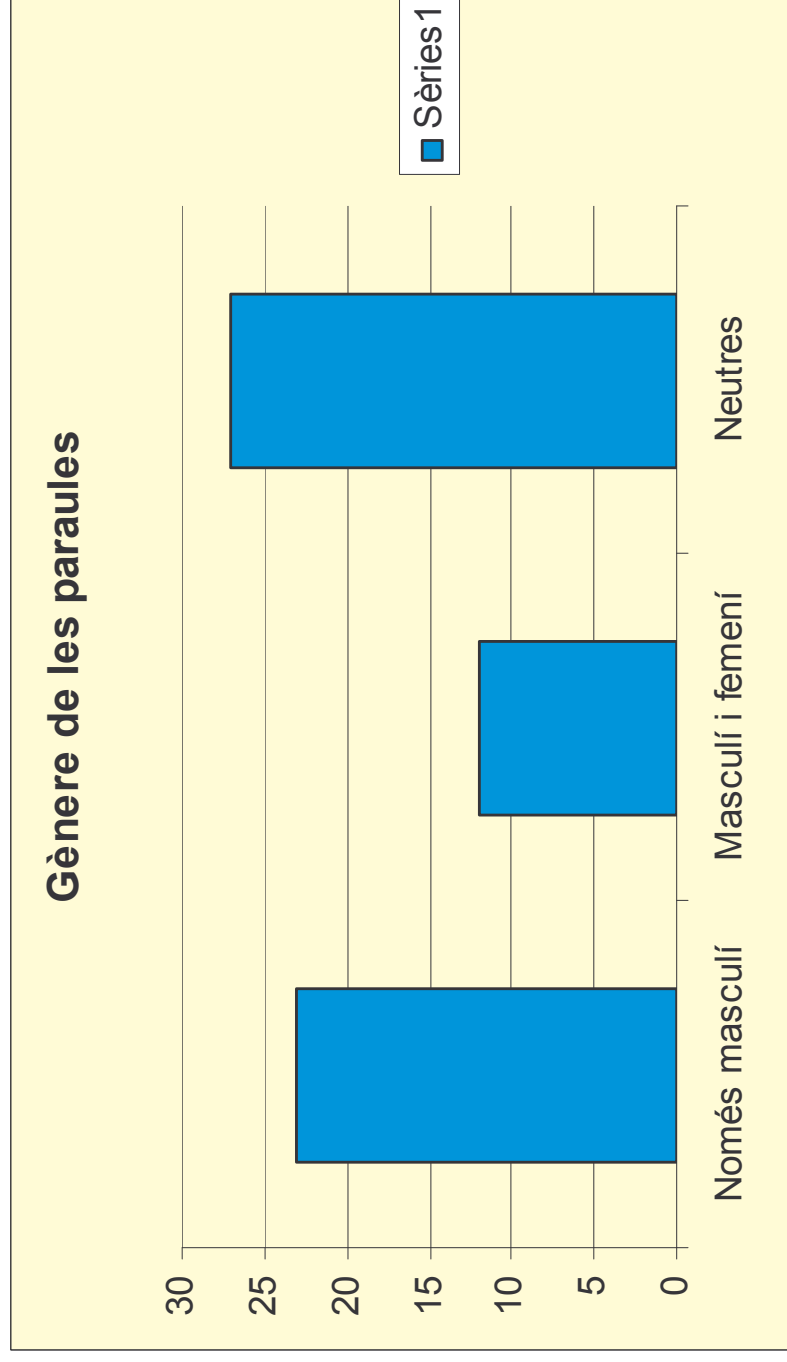
Gràfic Comunicació amb les famílies

Tema coneixement del medi

Número d'expressions només en masculí	Número d'expressions en masculí i en femení	Número d'expressions que inclouen masculí i femení
23	12	27
37%	20%	43%

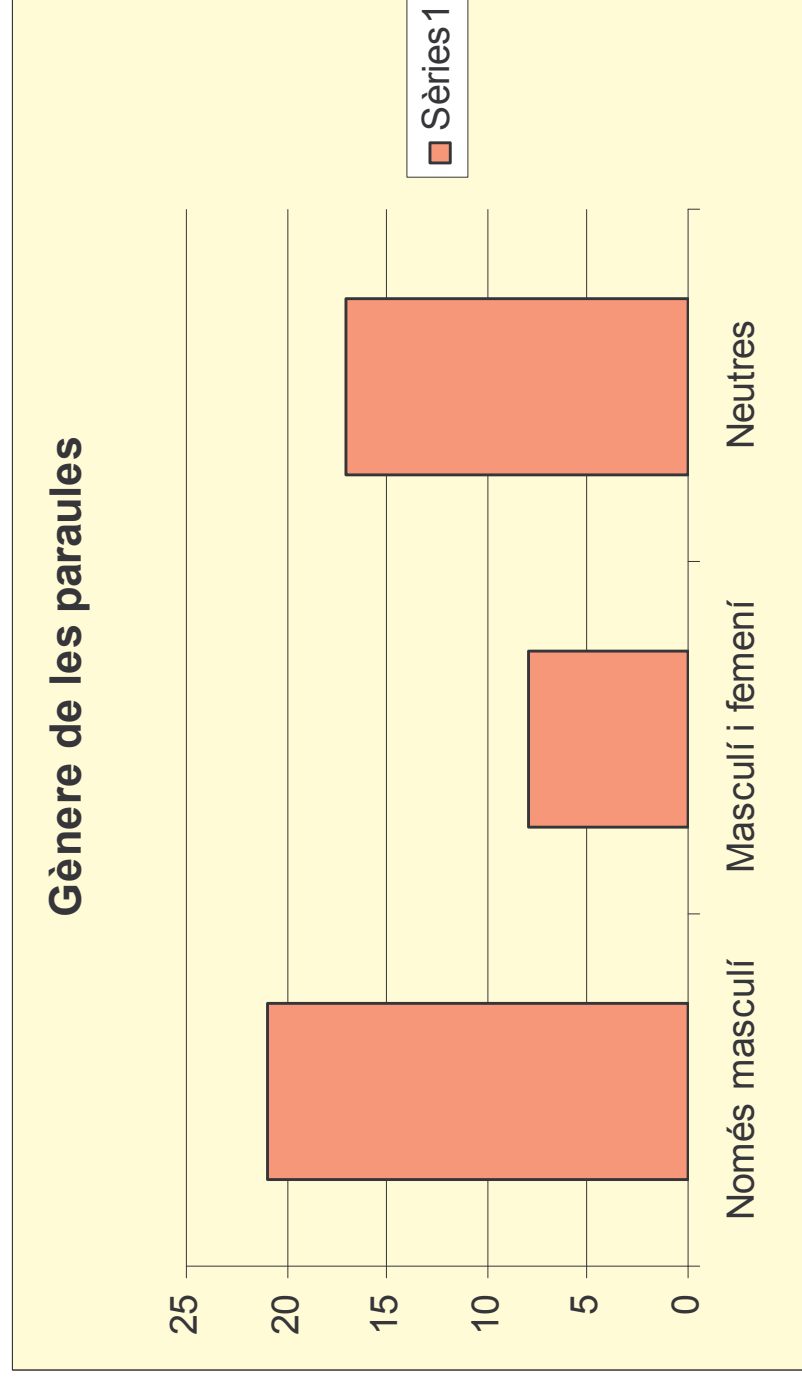
Gràfic tema coneixement del medi

Acta Claustre

Número d'expressions només en masculí	Número d'expressions en masculí i en femení	Número d'expressions que inclouen masculí i femení
21	8	17
46%	17%	37%

Gràfic Acta Claustre

Mestres Participants

- Vicenç Carrion
- Xavi Matias
- Vanessa Huesa
- Uri Saenz
- Sonia Barrao
- Francesc Segura

VALORACIÓ DE LES DADES

- Els documents escrits fan servir majoritàriament el gènere masculí per a referir-se als dos sexes. El 45% dels casos als Plans Anuals analitzats, el 70% en el documents adreçats a les famílies, el 37% en els temes del medi i el 46% de les actes del claustre.
- Fem servir més expressions exclusivament en gènere masculí als documents adreçats a les famílies que en els documents del centre. En el cas dels documents a les famílies en el 70% dels casos, en canvi en les actes del claustre en el 46%
- Les editorials estan fent bé aquesta feina, ja que en el 43% dels casos fan servir expressions que inclouen el masculí i el femení i en el 20% dels casos fan servir el masculí i el femení.
- Menys als documents adreçat a les famílies, als altres el número menor d'expressions són aquelles que fan servir a la vegada el masculí i el femení. El 18% en el cas del Pla Anual, el 20% al tema del llibre i el 17% de l'acta del claustre.

PROPOSTES D'ACCIÓ

- **Proposar una formació específica de vocabulari respectuós amb la diferència de gènere.** Hi ha diverses publicacions al respecte i especialistes que han estudiat les diferents maneres de fer servir un vocabulari més igualitari.
- **Creació de un “diccionari de gènere” de tal manera que com a escola s'estableixin uns criteris comuns a l'hora prioritzar l'ús d'unes expressions per sobre d'altres.** Per exemple fer servir “infants” en comptes de “nens”, fer servir “professorat” en comptes de “els mestres”, i fins i tot acordar que en aquelles en les que no existeixi el terme “neutral” usar els dos gèneres, els mestres i les mestres
- **Revisar els documents oficials de l'escola:** Projecte Educatiu, Currículum, Reglament de Règim Intern, etc. Per tal de adequar-lo a aquest vocabulari proposat
- **Nombrar a professorat responsable de revisar tots els documents que s'entreguen a les famílies per tal d'assegurar que es fa un bon ús d'aquesta terminologia**

RESULTATS GLOBALS INSTRUMENT 4

Material escollit
ef21

INSTRUMENT NÚMERO	4	MATERIAL ESCOLLIT		TEMÀTICA	COEDUCACIÓ
QUI EL FA	MESTRE	DURADA	30 minuts	MATERIAL	Full d'observació
PER A QUÈ ES FA	<p>Per a saber si existeix un lligam entre el tipus de material i el gènere</p> <p>Per a saber si oferint material no convencional o alternatiu aquesta relació entre tipus de material i gènere varia</p>				
EN QUÈ CONSISTEIX	<p>En oferir de manera lliure diferent material als alumnes i registrar quants nens i nenes l'agafen</p>				
CONSIGNES	<p>Farem 4 canvis de material i s'estaran treballant amb ell durant uns cinc minuts</p> <p>Abans de recollir les dades reals omplirem nosaltres una fitxa amb les nostres previsions, al final comprovarem si estàvem encertats o no</p>				

1	MATERIAL		
	PILOTES FUTBOL		CORDES SALTAR
	Nens	Nenes	Nens

3	MATERIAL		
	CORDES SALTAR		BOLES MALABARS
	Nens	Nenes	Nens

2	MATERIAL		
	PILOTA BÀSQUET		BOLES MALABARS
	Nens	Nenes	Nens

4	MATERIAL		
	XANQUES		RAQUETES
	Nens	Nenes	Nens

Instrument 4

- Aquest instrument pretèn conèixer si el material pot ser sexista, o dit d'una altra manera, si els nens i les nenes tenen una tendència específica cap un o un altra.
 - L'observador ofereix al grup classe dos tipus de material i els dona la llibertat d'escollir amb quin d'ells volen treballar
-

Instrument 3

- Aquesta mateixa activitat la repeteix 4 vegades però amb material diferent. En primer lloc poden escollir entre pilotes de futbol i cordes de saltar. En segon lloc entre cordes de saltar i boles de malabars. En tercer lloc entre pilota de bàsquet i boles de malabars i en quart lloc entre xanques i raquetes.
-

Dades de participació

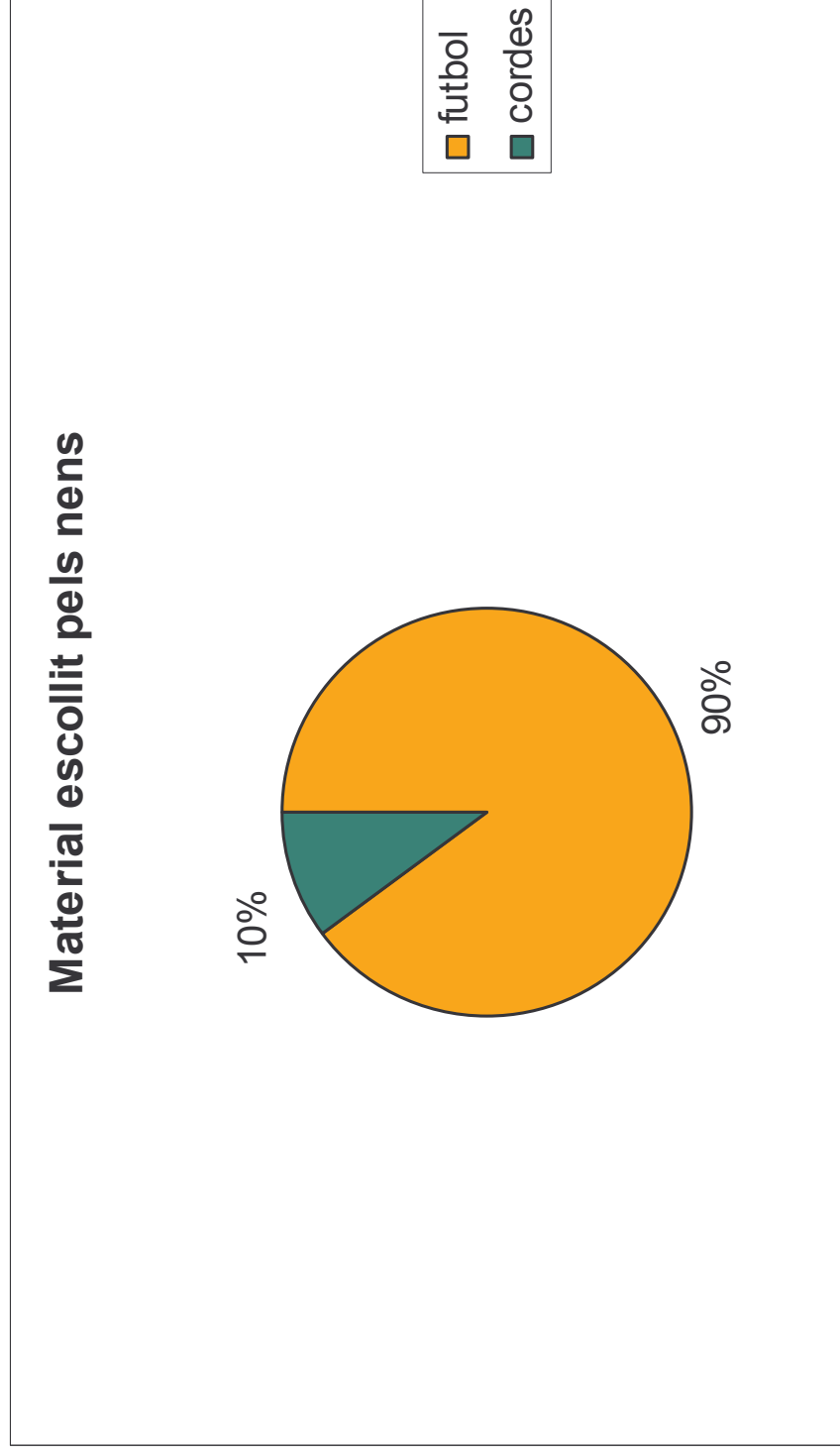
- Aquesta investigació s'ha realitzat durant els mesos de febrer a maig de 2008 pel grup d'investigació-acció d'[ef21](#), plataforma virtual de col·laboració per als mestres d'educació física
- N° d'escoles 10
- N° alumnes 444
- N° nens 242
- N° nenes 202

Pilotes de futbol – Cordes de saltar

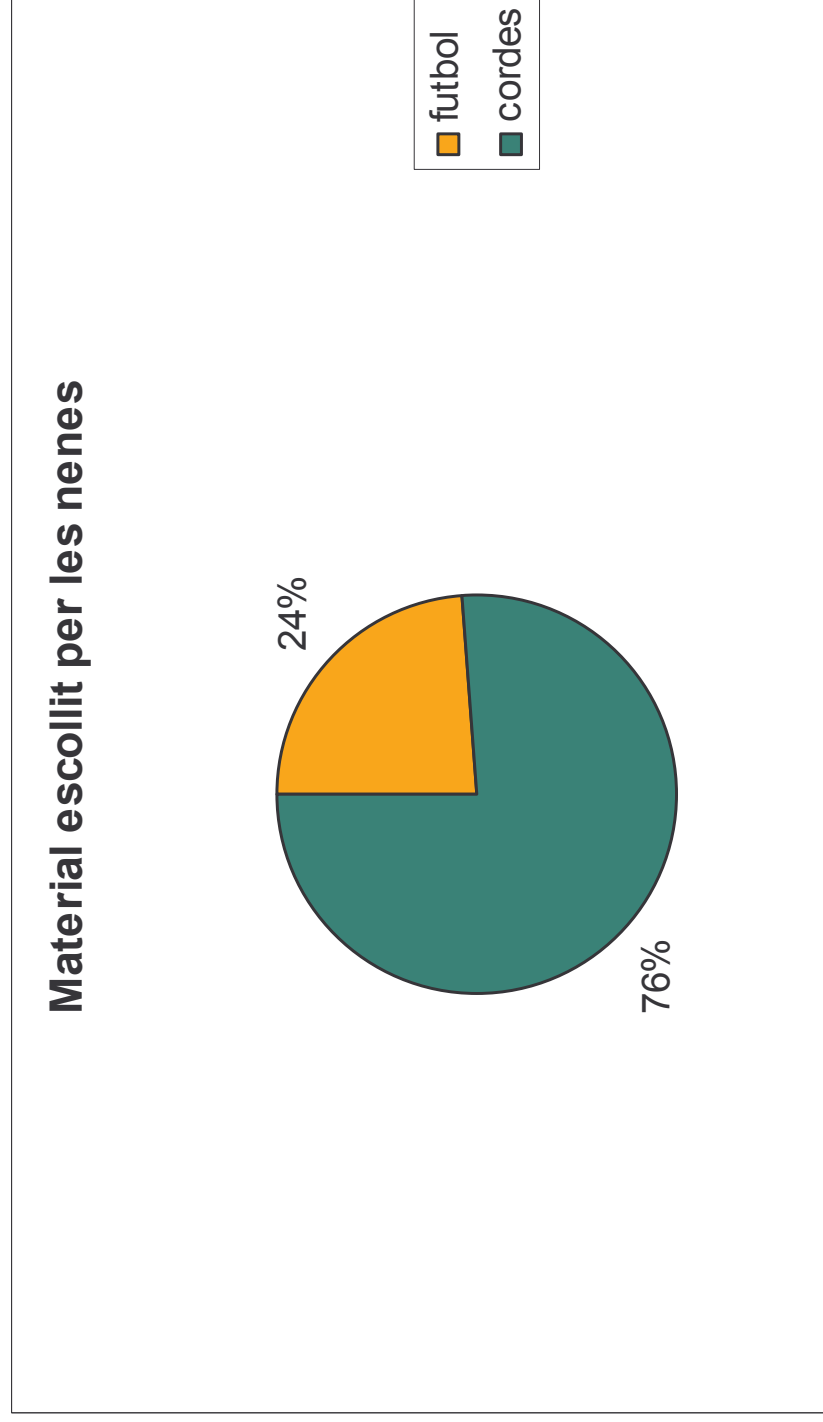
Material	Futbol	Futbol
Sexe	Nens	Nenes
Número	217	48
Tant per cent del total	49%	11%
Tant per cent del seu gènere	90%	24%

Material	Cordes	Cordes
Sexe	Nens	Nenes
Número	25	154
Tant per cent del total	6%	34%
Tant per cent del seu gènere	10%	76%

% del material escollit pels nens

% material escollit per les nenes

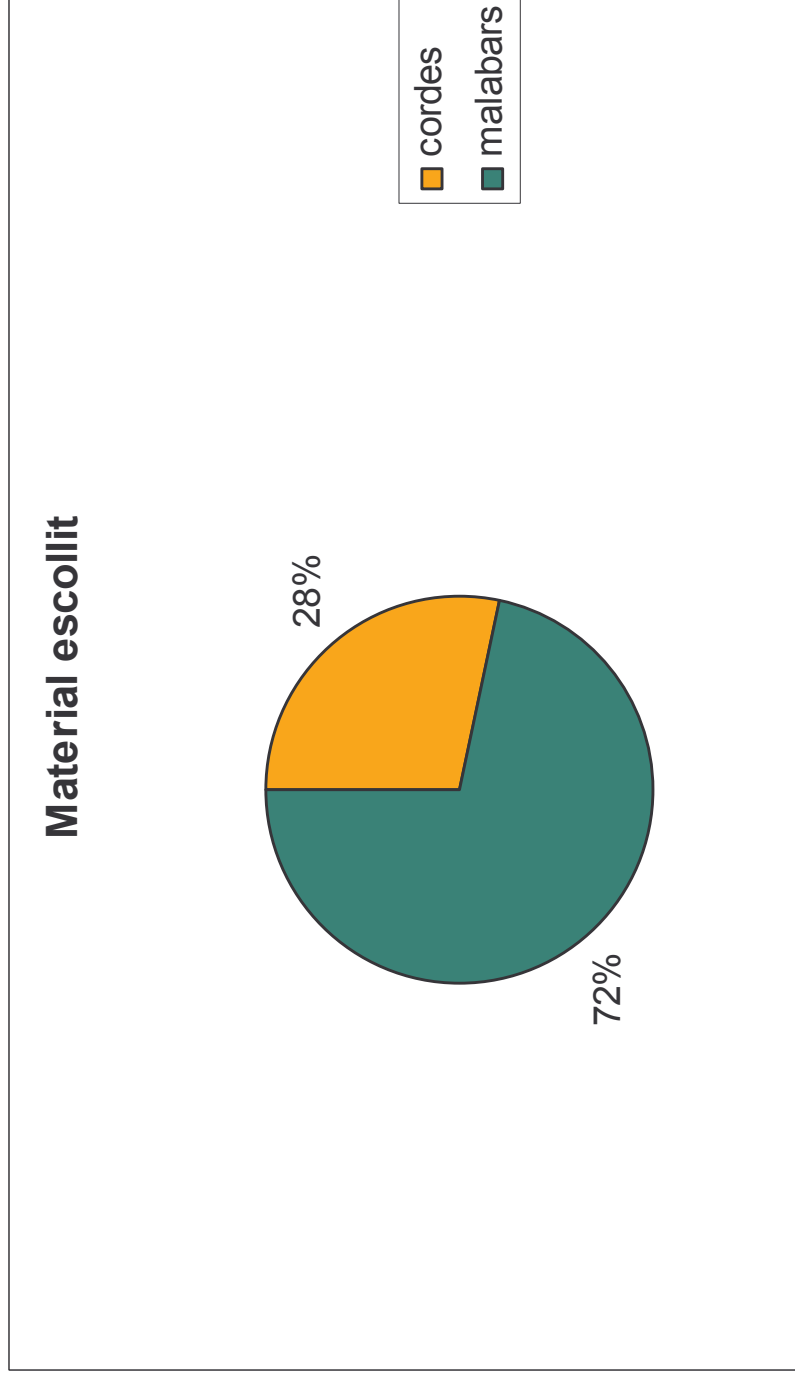

Corde de saltar – Boles de malabars

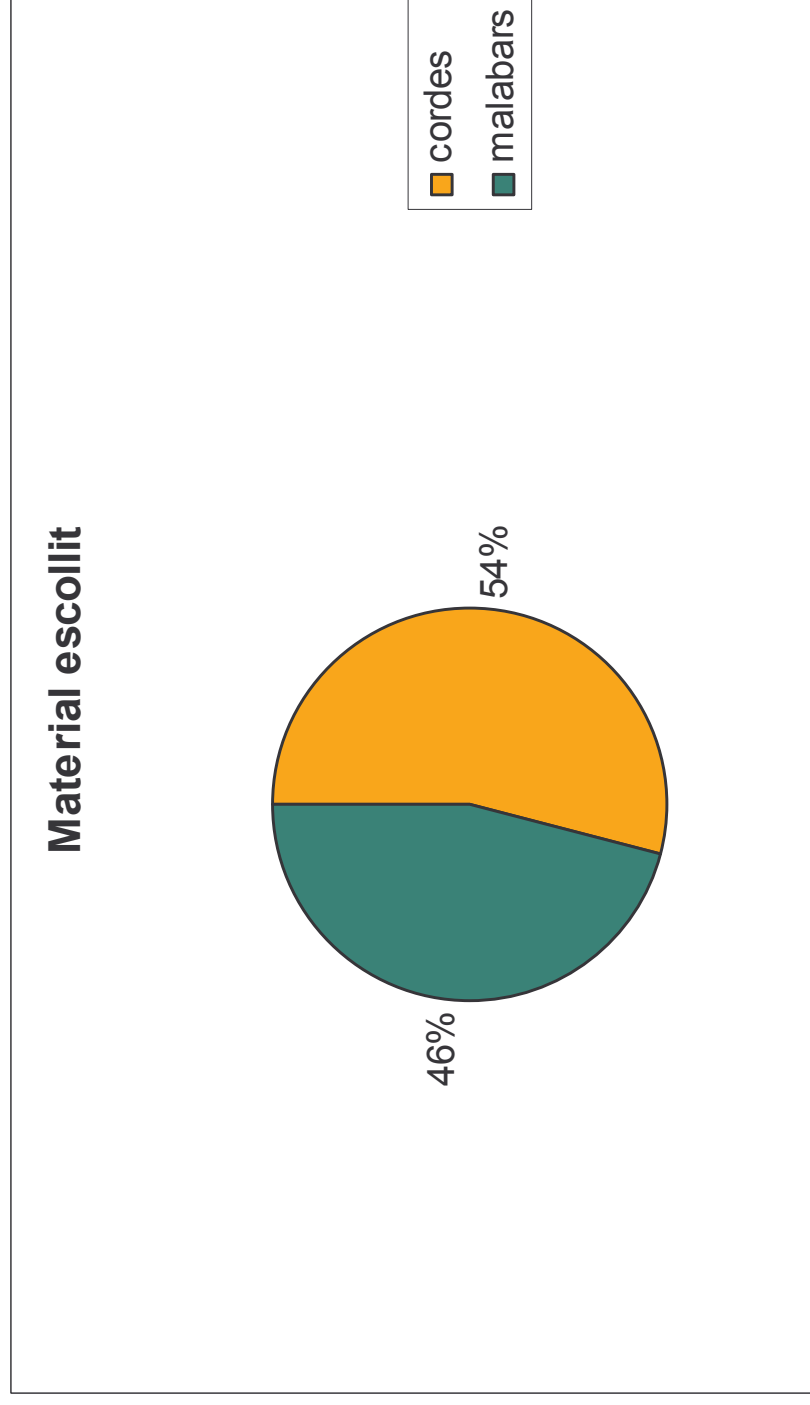
Material	Cordes	Cordes
Sexe	Nens	Nenes
Número	66	114
Tant per cent del total	15%	26%
Tant per cent del seu gènere	28%	54%

Material	Malabars	Malabars
Sexe	Nens	Nenes
Número	167	97
Tant per cent del total	37%	22%
Tant per cent del seu gènere	72%	46%

% del material escollit pels nens

% material escollit per les nenes

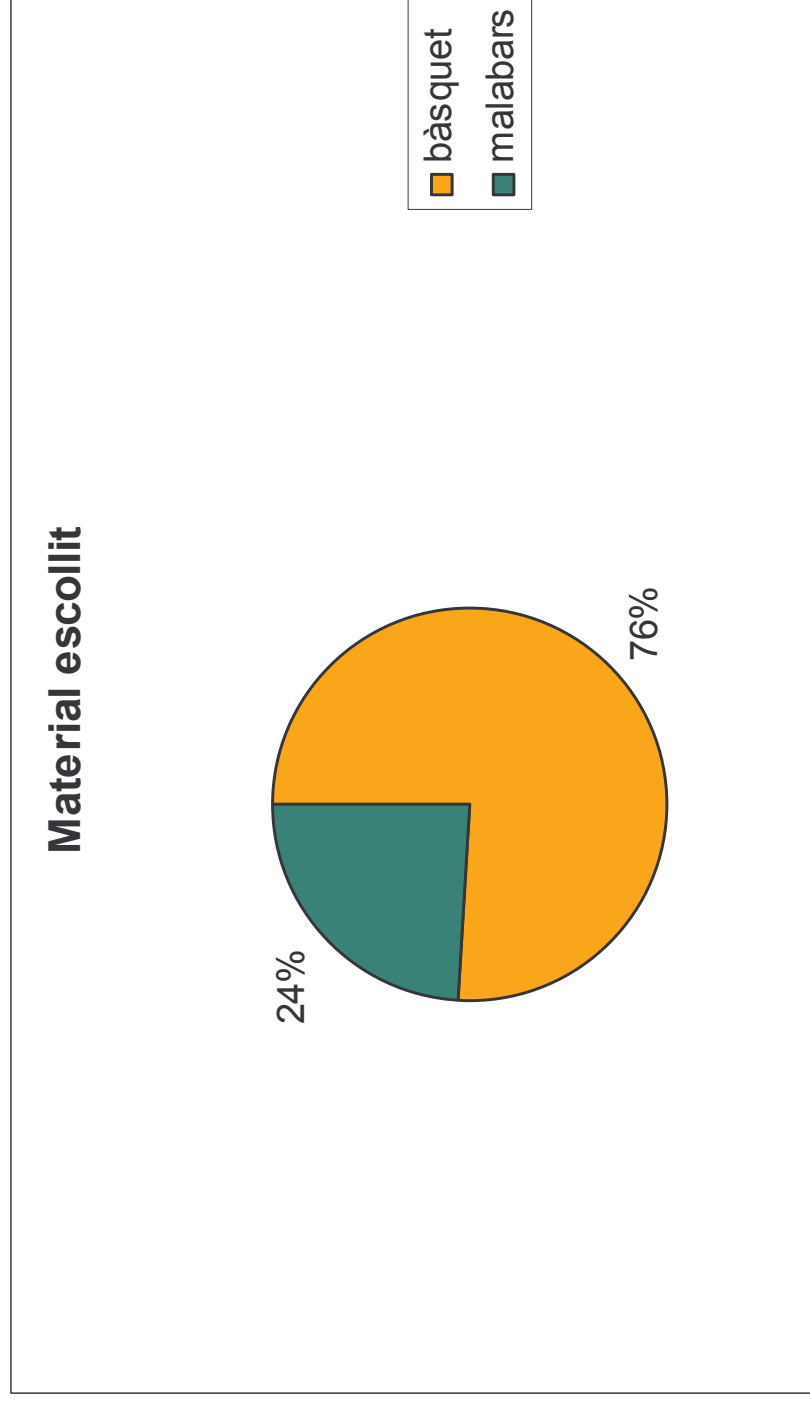

Pilota de bàsquet – Boles de malabars

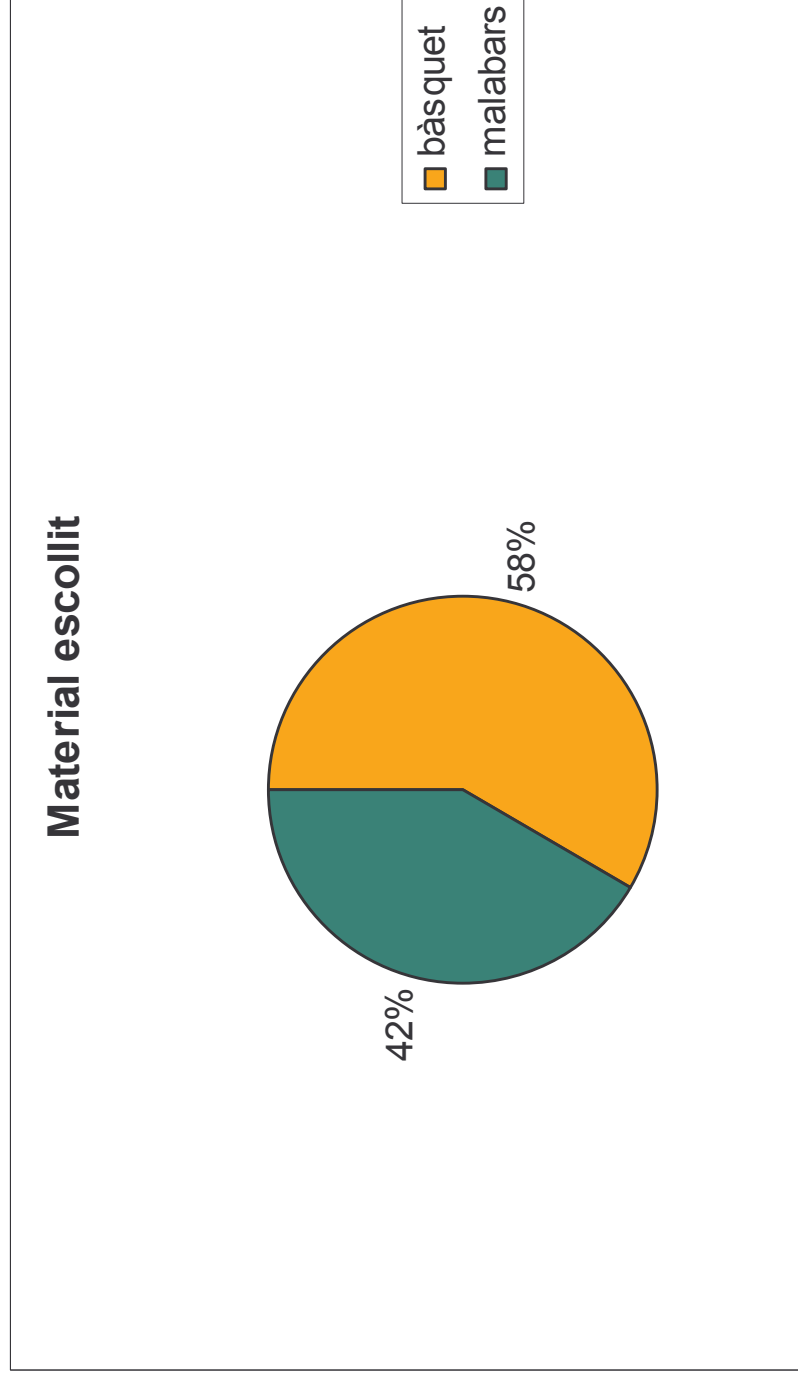
Material	Bàsquet	Bàsquet
Sexe	Nens	Nenes
Número	182	119
Tant per cent del total	40%	27%
Tant per cent del seu gènere	76%	58%

Material	Malabars	Malabars
Sexe	Nens	Nenes
Número	58	85
Tant per cent del total	13%	20%
Tant per cent del seu gènere	24%	42%

% del material escollit pels nens

% material escollit per les nenes

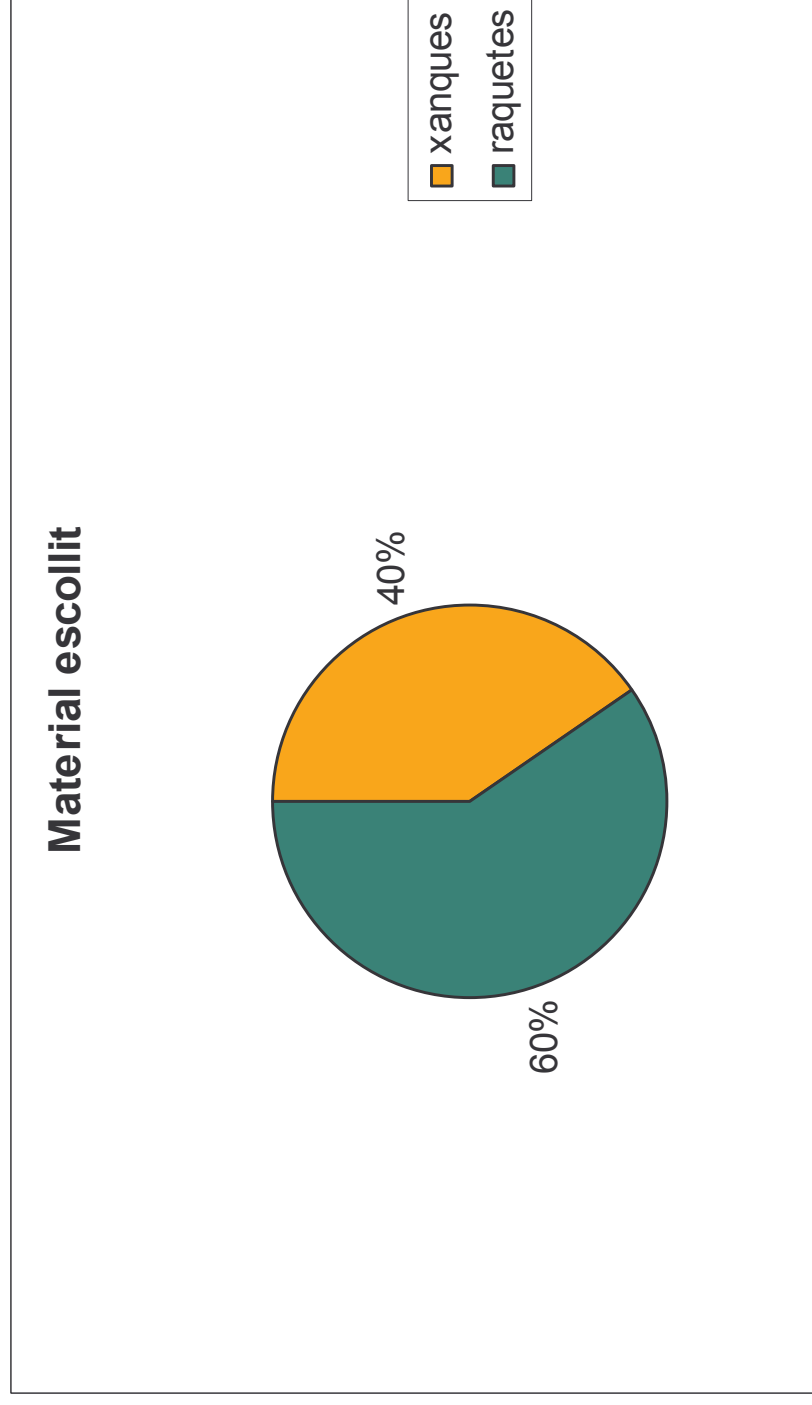

Xanques - Raquetes

Material	Xanques	Xanques
Sexe	Nens	Nenes
Número	98	116
Tant per cent del total	22%	27%
Tant per cent del seu gènere	40%	58%

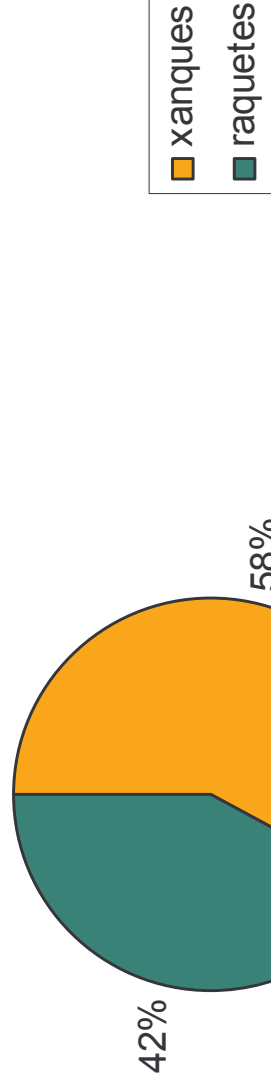
Material	Raquetes	Raquetes
Sexe	Nens	Nenes
Número	146	84
Tant per cent del total	32%	19%
Tant per cent del seu gènere	60%	42%

% del material escollit pels nens

% material escollit per les nenes

Material escollit

Mestres Participants

- Martí Cerezo
- Montse Llaverias
- Mariví Giménez
- Miguel Angel Delgado
- Maribel Zamora
- Jordi Alfaro
- Lourdes Berbel
- Aurora Zafra
- Mónica Montoya
- Francesc Segura
- Laia Ribas

VALORACIÓ DE LES DADES

- El material és sexista. Quan oferim als alumnes la possibilitat d'escollir entre pilotes de futbol i cordes de saltar, el 90% dels nens han escollit la pilota i el 76% de les nenes les cordes. Només un petit número de nenes que han escollit la pilota de futbol ho han fet per a jugar a aquest esport, la resta ha estat per a jugar a d'altres jocs com passar-se la pilota, futbol indi, etc.
- En canvi quan el material a escollir és entre les xanques o les raquetes ens trobem que el 40% dels nenes i el 58% de les nenes han escollit les xanques i què el 60% dels nenes i el 42% de les nenes han escollit les raquetes.
- En el cas de les cordes i els malabars el 28% dels nens han escollit les cordes, un 18% més que quan les pilotes de futbol, i un 72% els malabars. En el cas de les nenes han estat un 54% que han escollit les cordes i un 46% els malabars
- Sembla ser que el bàsquet és menys sexista que el futbol, ja què quan se'ls ha oferit la possibilitat d'escollir entre pilotes de bàsquet i malabars han estat el 76% dels nens que han escollit bàsquet i el 58% de les nenes

PROPOSTES D'ACCIÓ

Amb aquest instrument d'investigació hem pogut evidenciar que els mestres hi tenim molt a fer per a aconseguir que les sessions d'educació física siguin més igualitàries. Hem de tenir clar que no estem obligats a reproduir els patrons que es donen a la societat, millor al contrari, des de l'escola podem fer un treball específic per a poder canviar algunes d'aquestes tendències.

- Fer servir molta varietat de material diferent a l'hora de realitzar les activitats d'educació física: pilotes de diferents tipus, tamanys i textures, cordes, malabars, xanques, raquetes, materials alternatius, etc.
- Disposar de material suficient per a tot l'alumnat de tal manera que tothom pugui fer servir el seu material.
- Utilitzar les “estacions” com a manera de fomentar l'utilització dels diferents materials.
- Potenciar aquelles activitats novedoses que els hi poden aportar nous coneixements. Suposo que a ningú se li acudiria ensenyar a “caminar” als alumnes de cinquè, perquè ja en saben i molt. Per què hem d'ensenyar a jugar a futbol? Potser no hauríem d'esforçar-nos en que aprenguin d'altres activitats físiques que amplïin les seves possibilitats de practicar l'esport.

RESULTATS GLOBALS INSTRUMENT 5

Enquesta
ef21

INSTRUMENT NÚMERO	5	ENQUESTA		TEMÀTICA	COEDUCACIÓ
QUI EL FA	ALUMNES	DURADA	10 minuts	MATERIAL	Enquesta
PER A QUÈ ES FA	<p>Per a saber els estereotips familiars que hi viuen</p> <p>Per a saber quins comportaments de la seva vida diària són androcentristes i quins més igualitaris</p>				
EN QUÈ CONSISTEIX	En omplir una enquesta de respostes múltiples				
CONSIGNES	<p>No els avisarem de què passarem aquesta enquesta</p> <p>Cada alumne tindrà la seva enquesta fotocopiada i és de lliure elecció posar el seu nom o no (anònima)</p> <p>Si volen els hi donarem els resultats i els treballarem amb ells i elles</p>				

ENQUESTA

1. Posa una creu si ets nen ___ o nena ___
2. Posa una creu a l'activitat extraescolar què fas :
 - ___ Dansa
 - ___ Bàsquet
 - ___ Anglès
 - ___ Teatre
 - ___ Patinatge
 - ___ Futbol
 - ___ Piscina
 - ___ No faig
 - ___ Altres, indica quina _____
3. Dels següents oficis indica quins són els tres que més t'agradaria ser quan siguis gran:
 - ___ Metge o metgessa
 - ___ Bomber o bombera
 - ___ Infermer o Infermera
 - ___ Futbolista
 - ___ Policia
 - ___ Mestre o mestra
 - ___ advocada o advocat
 - ___ actriu o actor

- _____ model
- _____ dissenyador o dissenyadora de roba

4. Escriu qui fa les següents tasques a casa : pare, mare, tots dos, germà, germana, tu o tothom.

- _____ rentar els plats
- _____ parar taula
- _____ baixar les escombreries
- _____ comprar al mercat
- _____ planxar la roba
- _____ fer el sopar
- _____ rentar la roba
- _____ fer els llits
- _____ ajudar-me amb els deures

Instrument 5

- Aquest instrument pretèn conèixer a través d'una enquesta tres aspectes : quines activitats extraescolars fan els nens i les nenes, quins oficis voldran ser de grans i qui fa les tasques de la casa (el pare, la mare, tots dos, els germans i les germanes, els mateixos infants o tothom)

Instrument 5

- La riquesa del resultat d'aquesta enquesta és molt important, ja que l'han realitzat 338 alumnes de cycle superior de 10 escoles diferents d'arreu de Catalunya.
 - També hem de dir que la complexitat per a la seva tabulació ha estat major que a la resta d'instruments
-

Instrument 5

- Activitats extraescolars: els alumnes havien de respondre quines activitats extraescolars fan. El que volíem saber és si n'hi ha activitats que fan més els nens o les nenes.
 - Oficis : els alumnes havien d'escollir tres oficis que els agradaria ser de gran. També volíem saber si en aquestes edats ja n'hi ha diferència entre el que volen ser els nens i les nenes
-

Instrument 5

- Repartiment de les tasques a la llar: se'ls preguntava als alumnes sobre qui feia una sèrie de tasques a la llar: rentar la roba, fer el sopar, planxar, etc. Amb aquest instrument volíem saber els nivells de repartiment de feines que hi ha entre les membres familiars i en especial la imatge que poden donar el pare i la mare

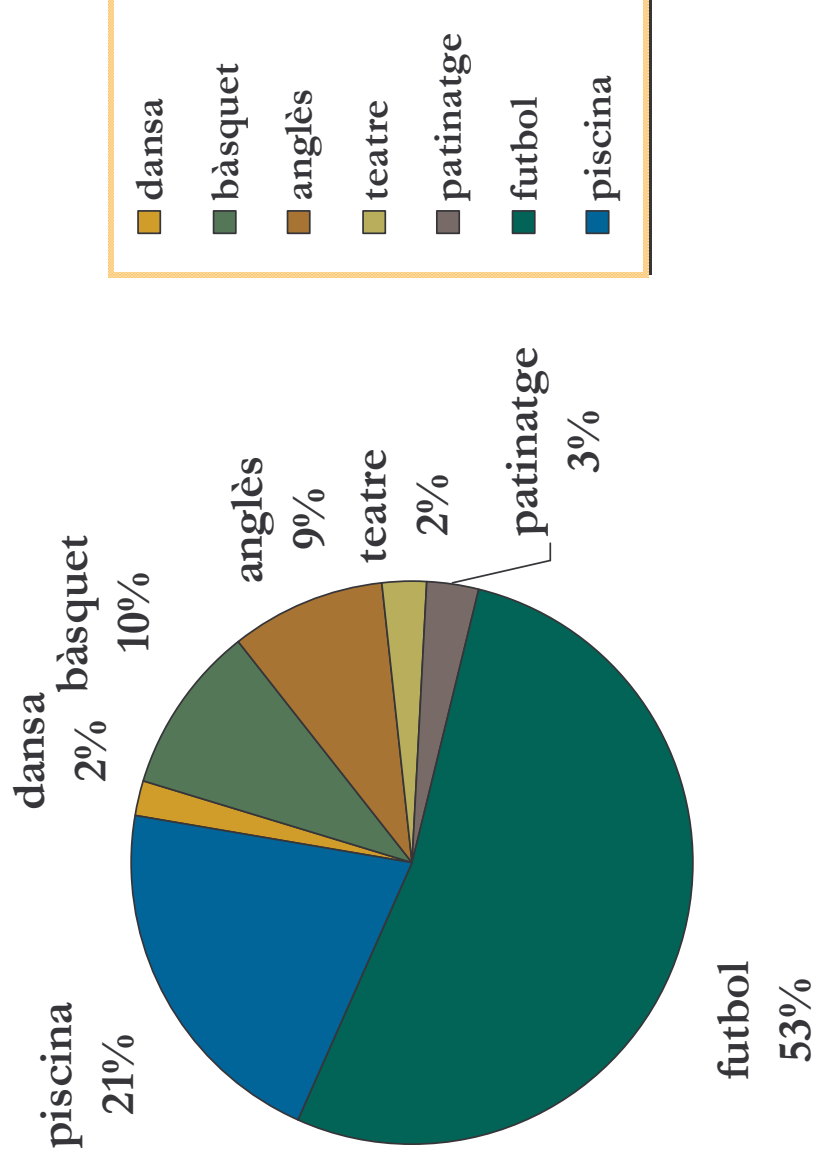
Dades de participació

- Aquesta investigació s'ha realitzat durant els mesos de febrer a maig de 2008 pel grup d'investigació-acció d'[ef21](#), plataforma virtual de col·laboració per als mestres d'educació física
- N° d'escoles 10
- N° alumnes 338
- N° nens 171
- N° nenes 167

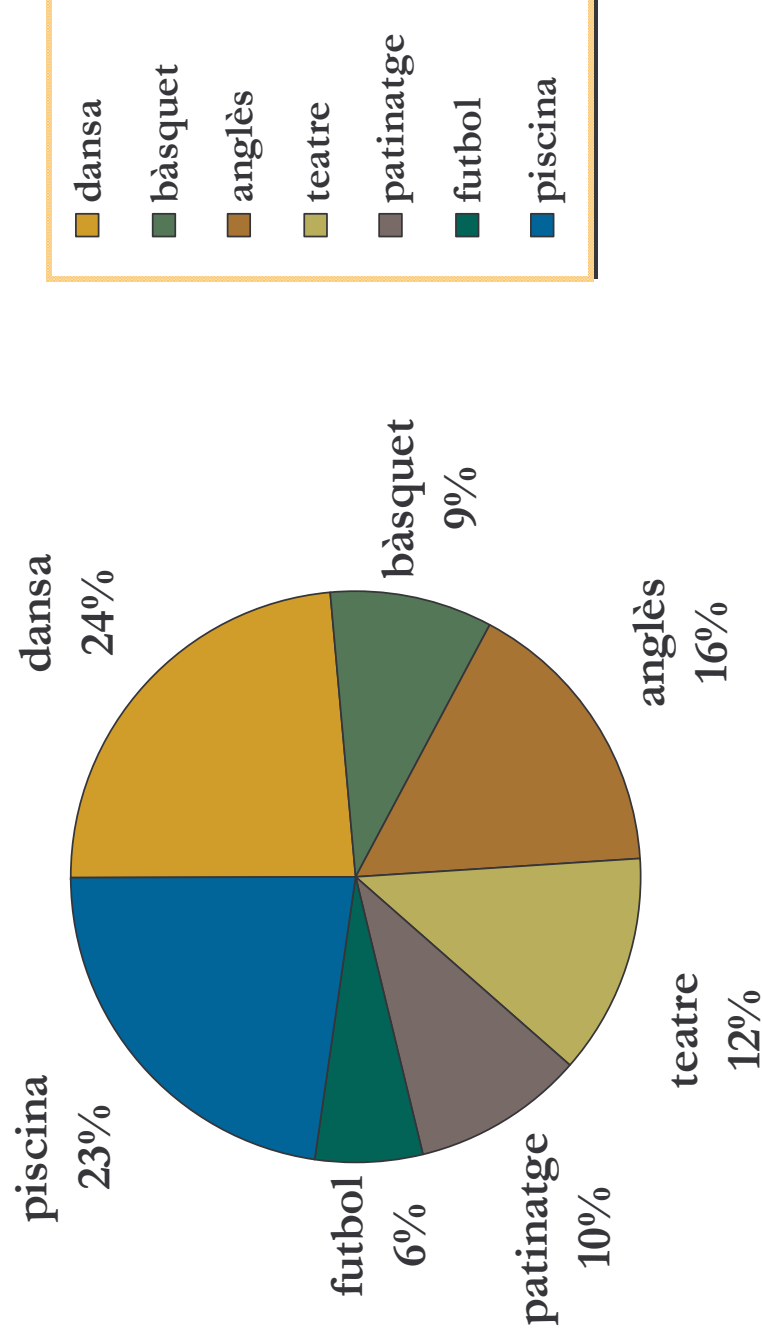
Activitats extraescolars

	Dansa	Bàsquet	Anglès	Teatre	Patins	Futbol	Piscina
NENS	3	16	14	4	5	85	34
NENES	36	14	25	19	15	9	35

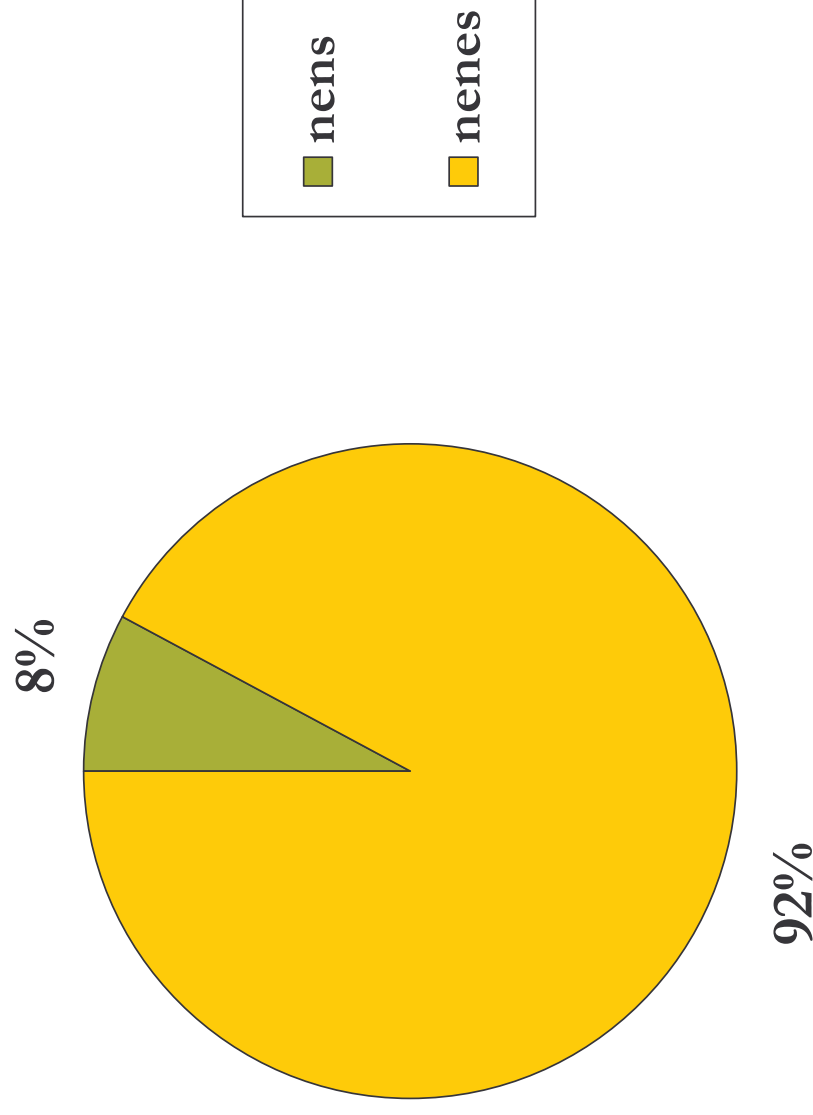
Activitats extraescolars nens

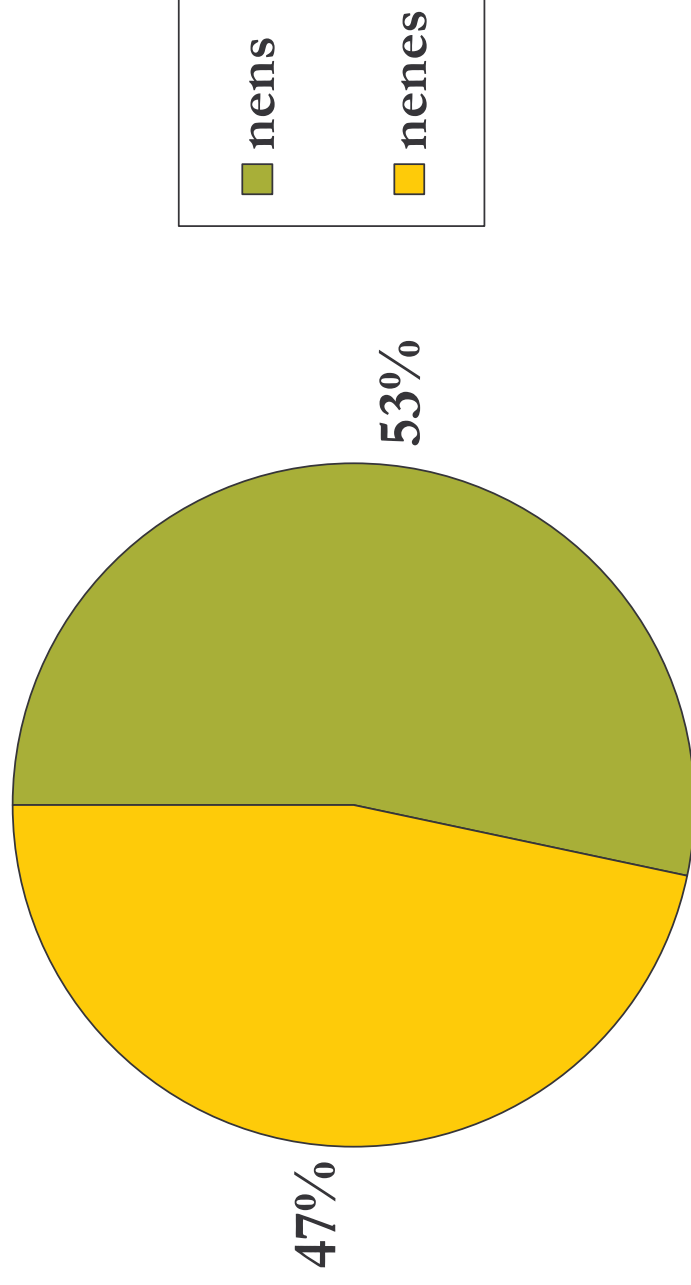
Activitats extraescolars nenes

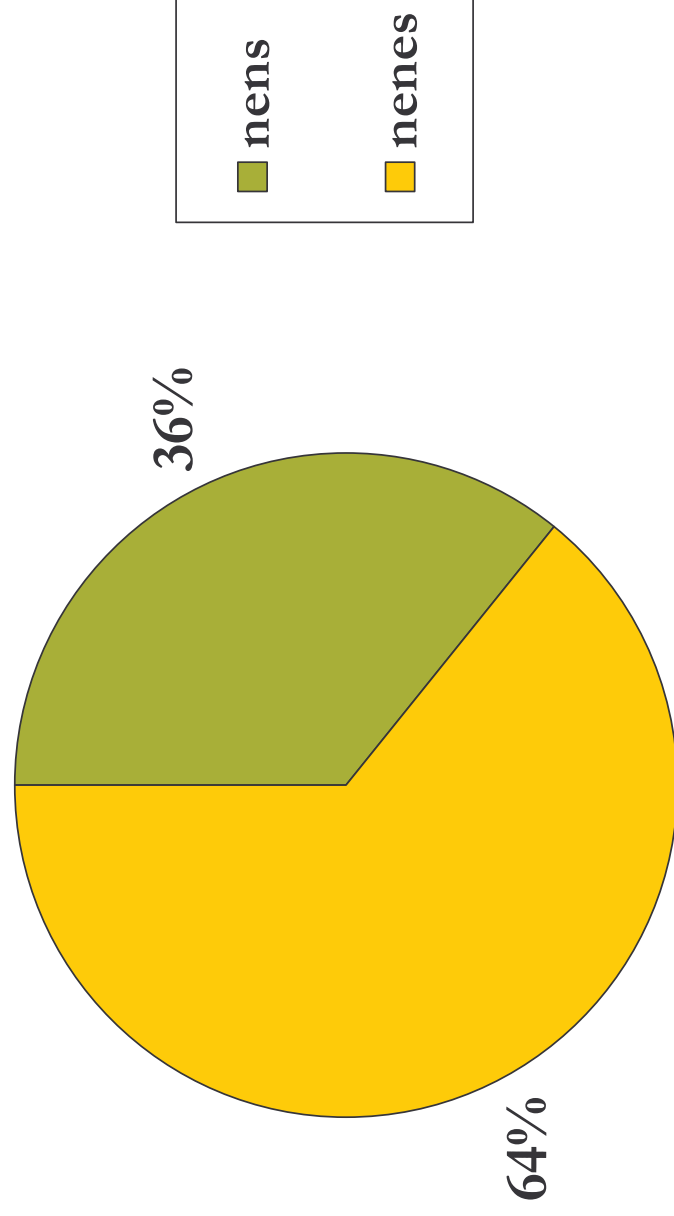
Dansa (dansa, batuka, ball, etc)

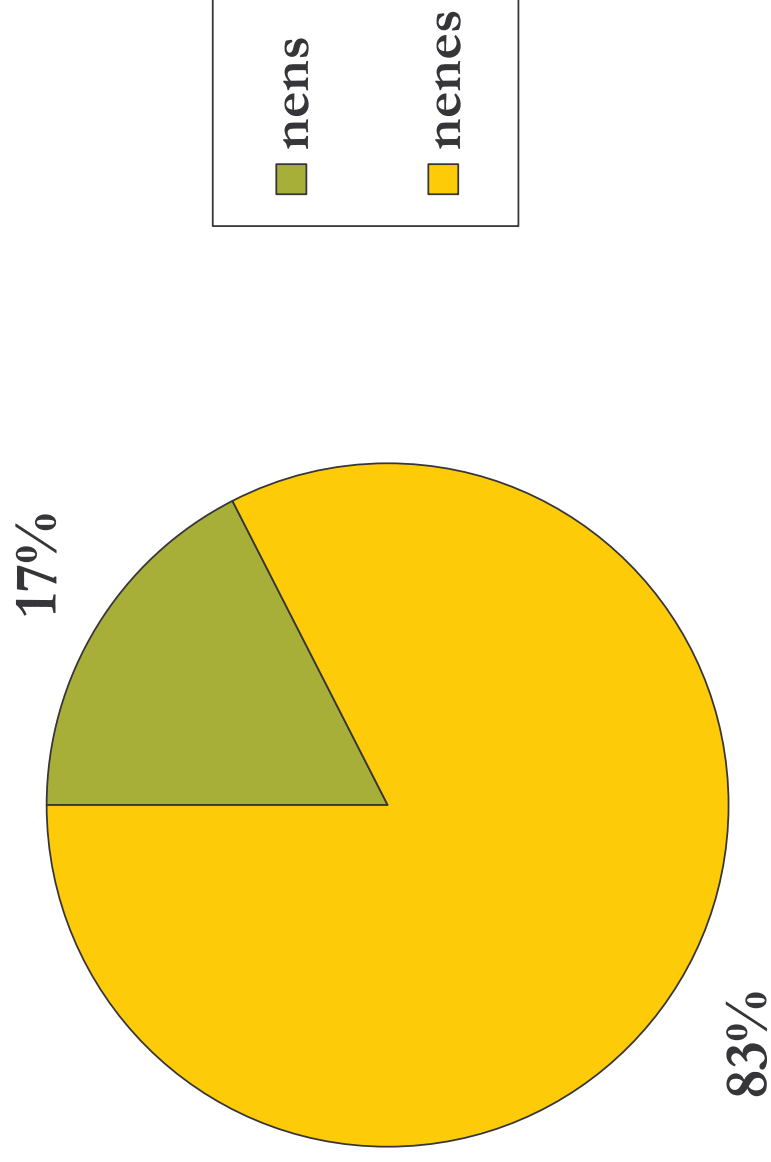
bàsquet

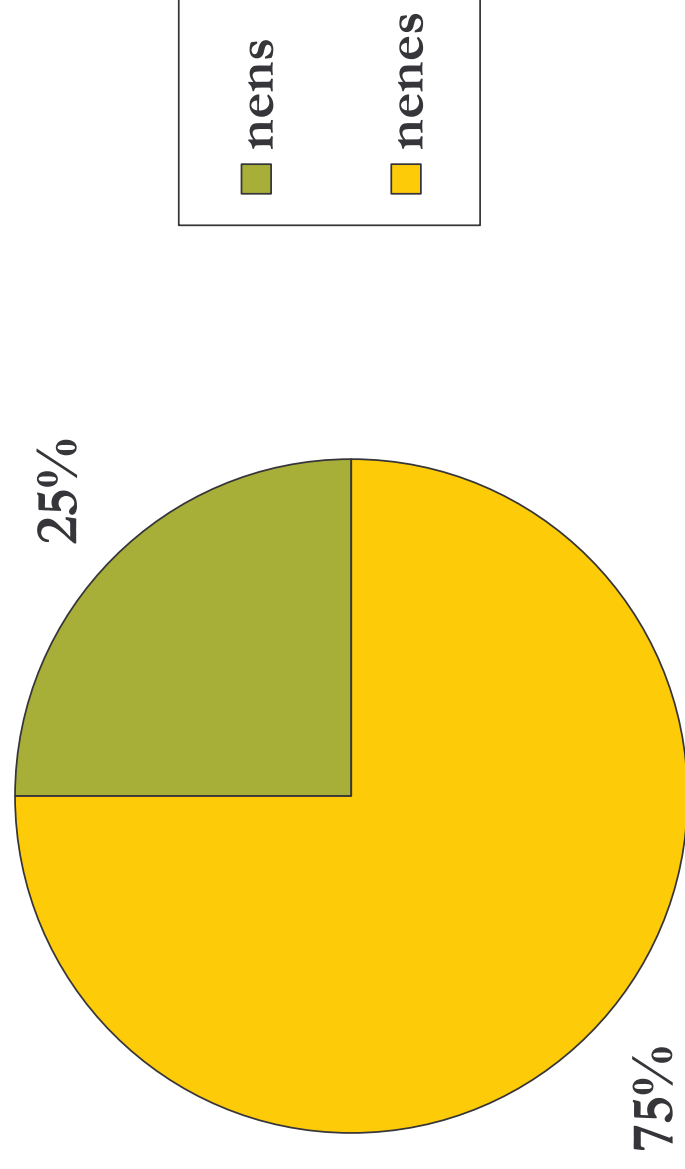
Anglès

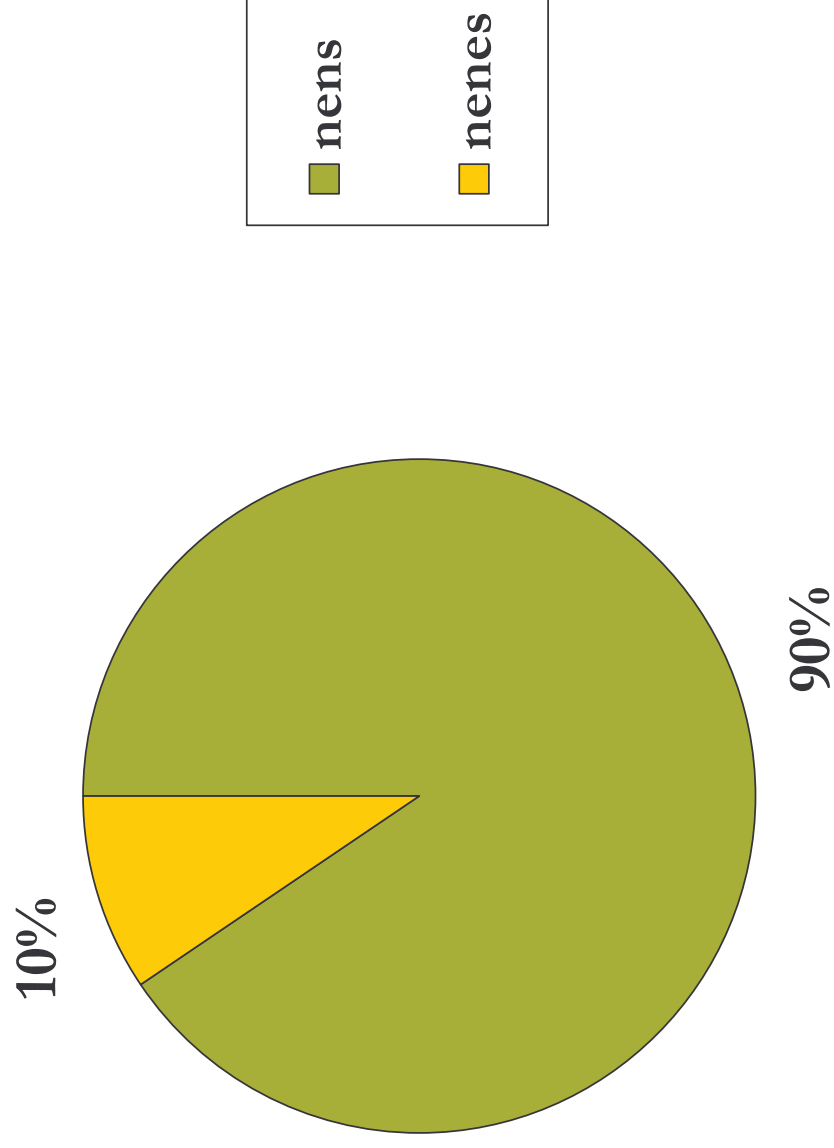
teatre

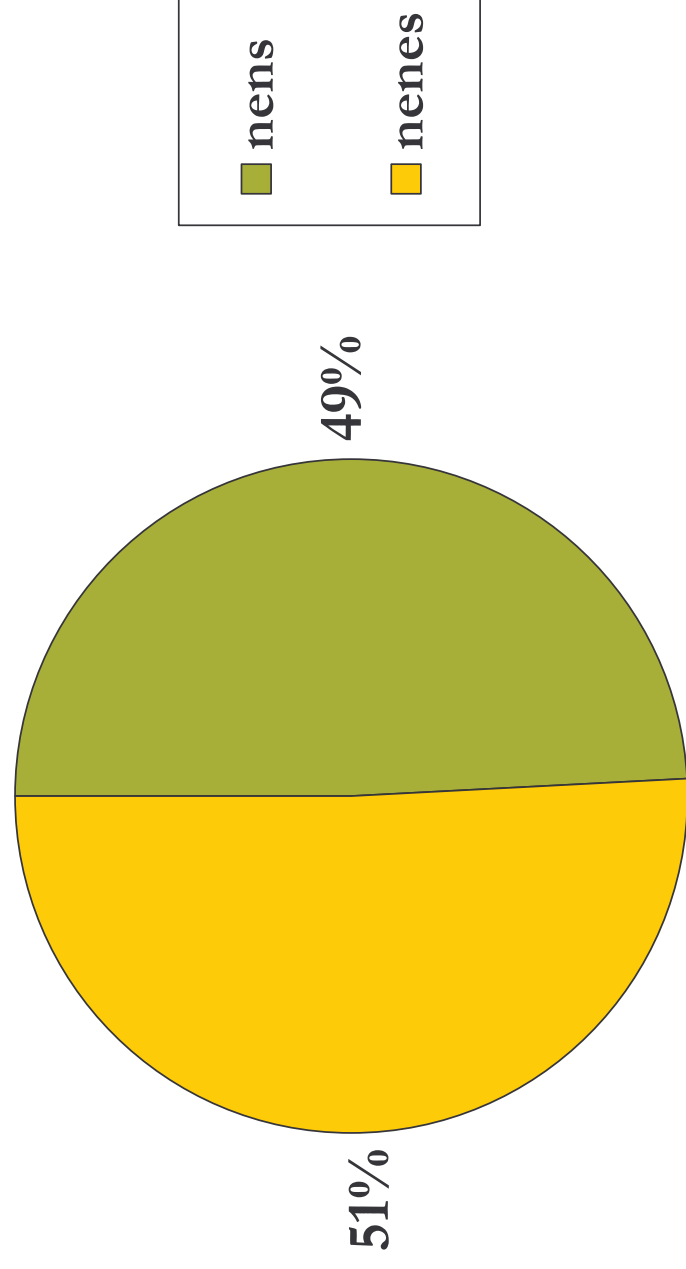
patinatge

futbol

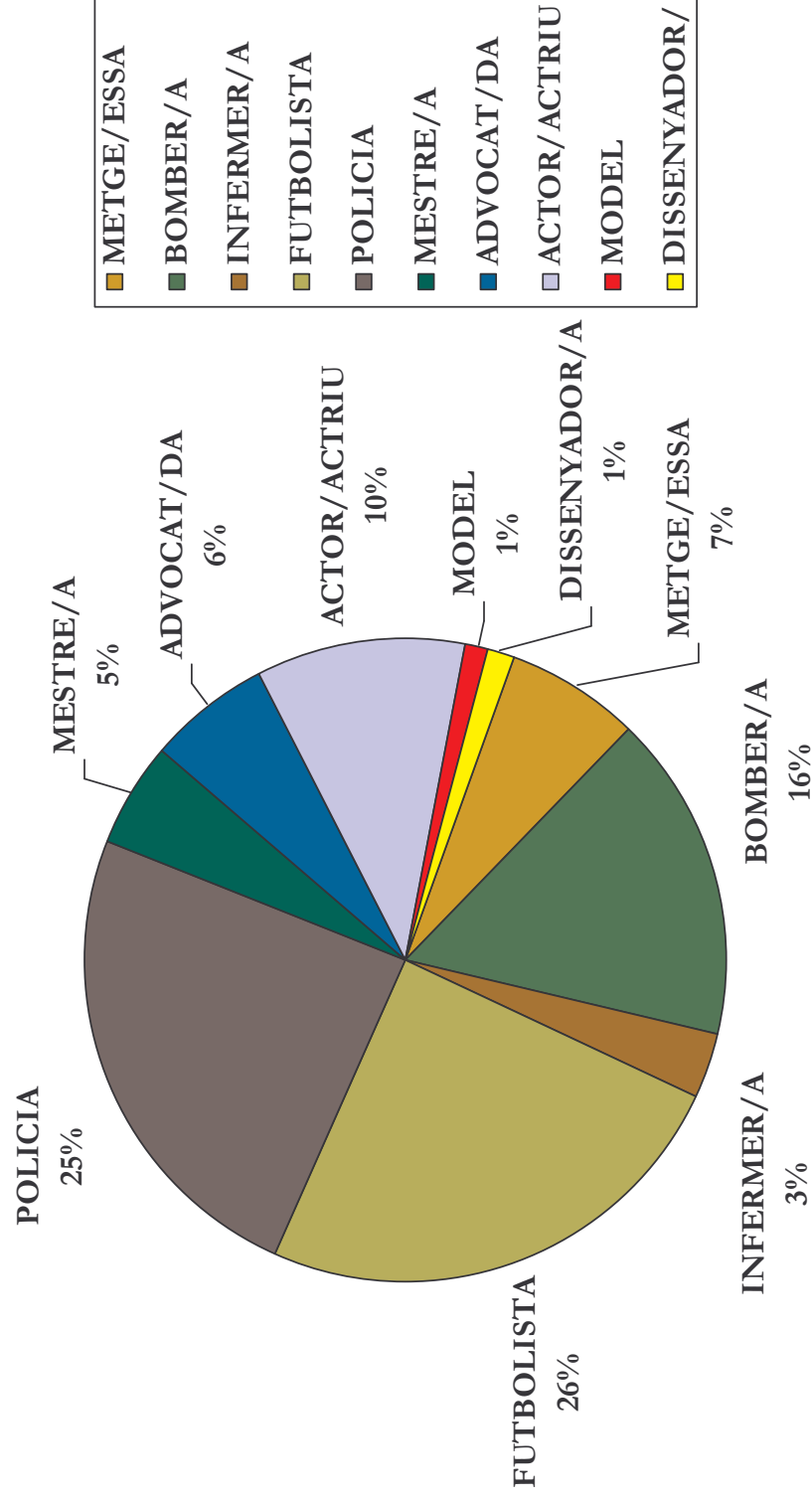
piscina

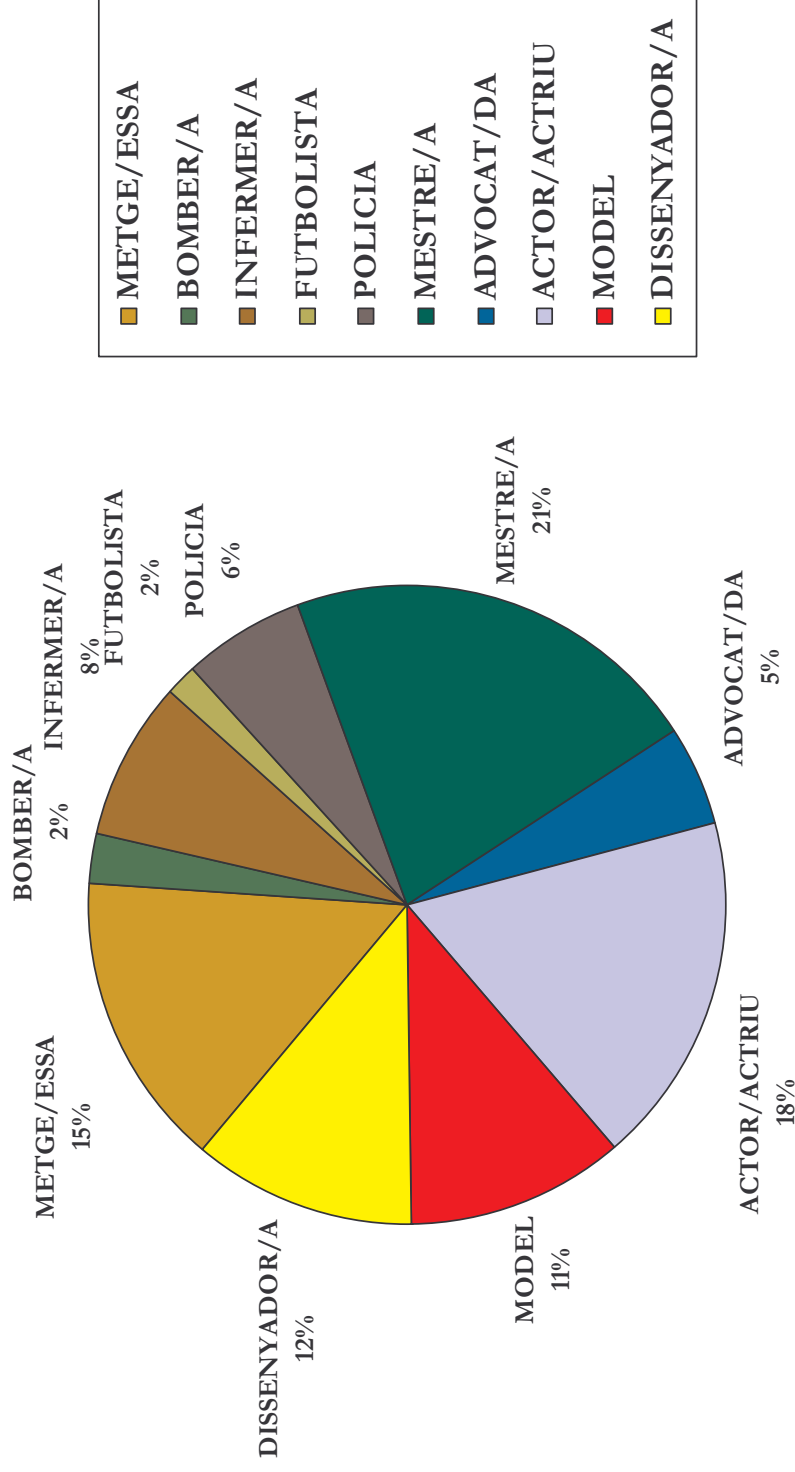
OFICIS (escullen 3 que volen ser)

	Metge/essa	32	66
	Bomber/a	80	11
	Infermer/a	17	36
	futbolista	120	8
	Policia	119	27
	Mestre/a	25	94
	Advocat/da	31	22
	Actor/actriu	51	79
	Model	5	49
	Dissenyador/a	7	51
NENS			
NENES			

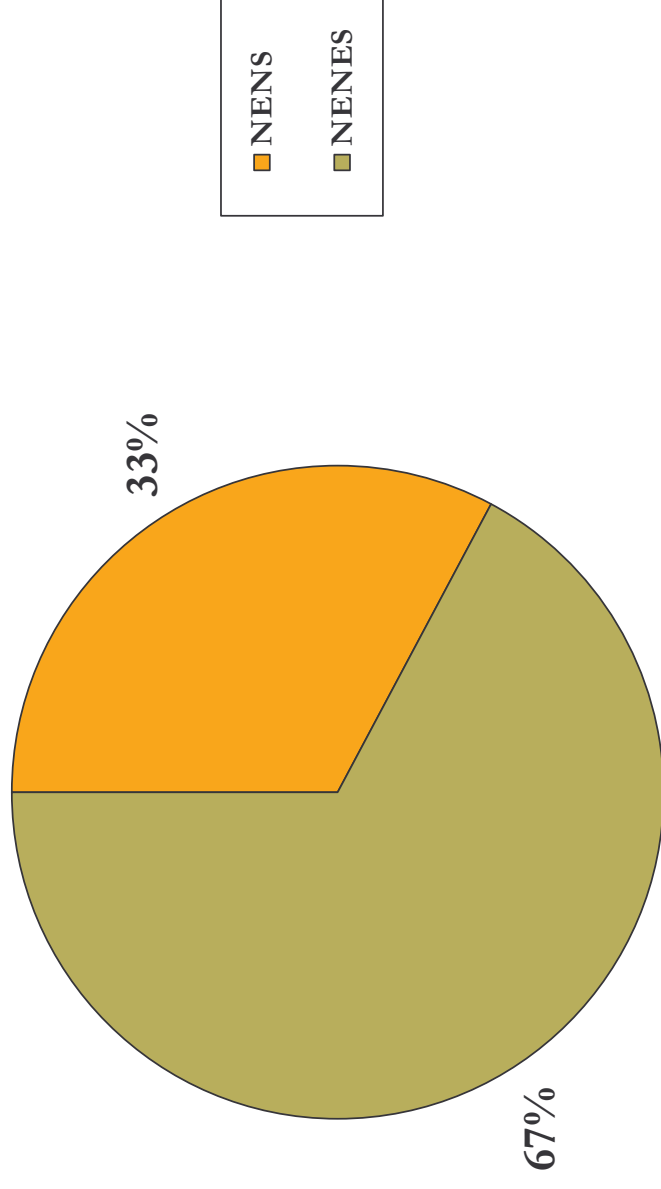
OFICIS DELS NENS

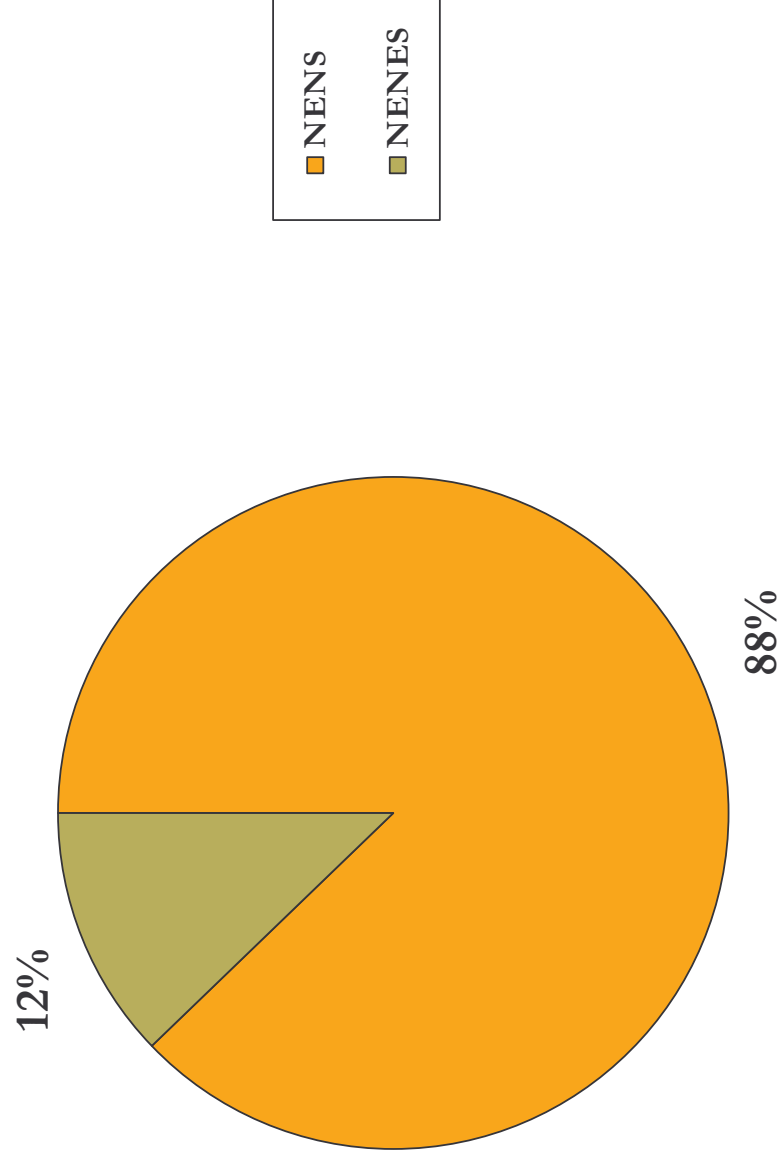
OFICIS DE LES NENES

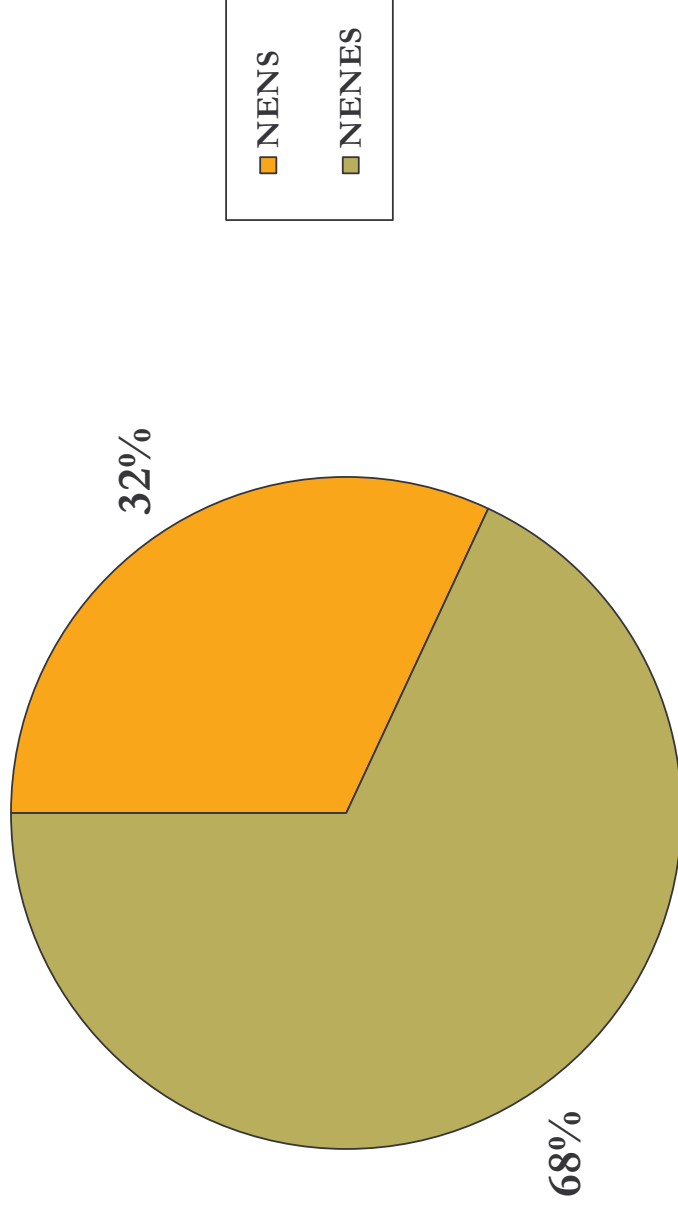
METGE / METGESSA

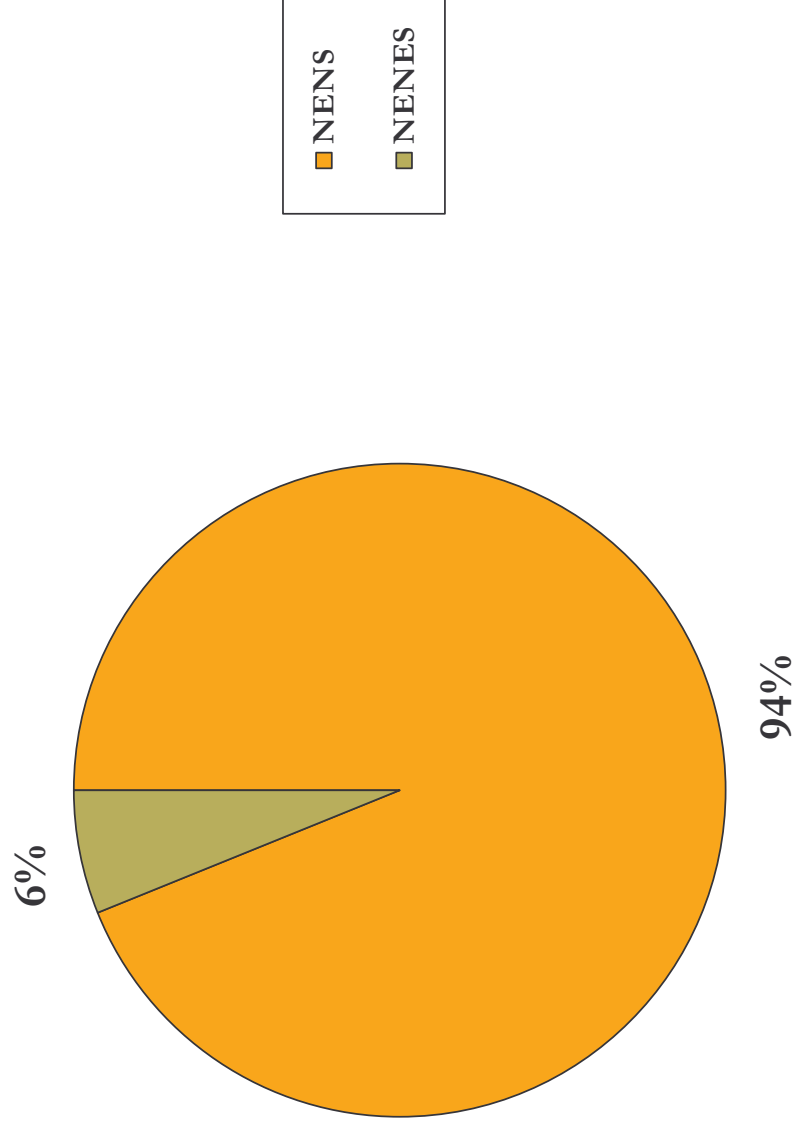
BOMBER / BOMBERA

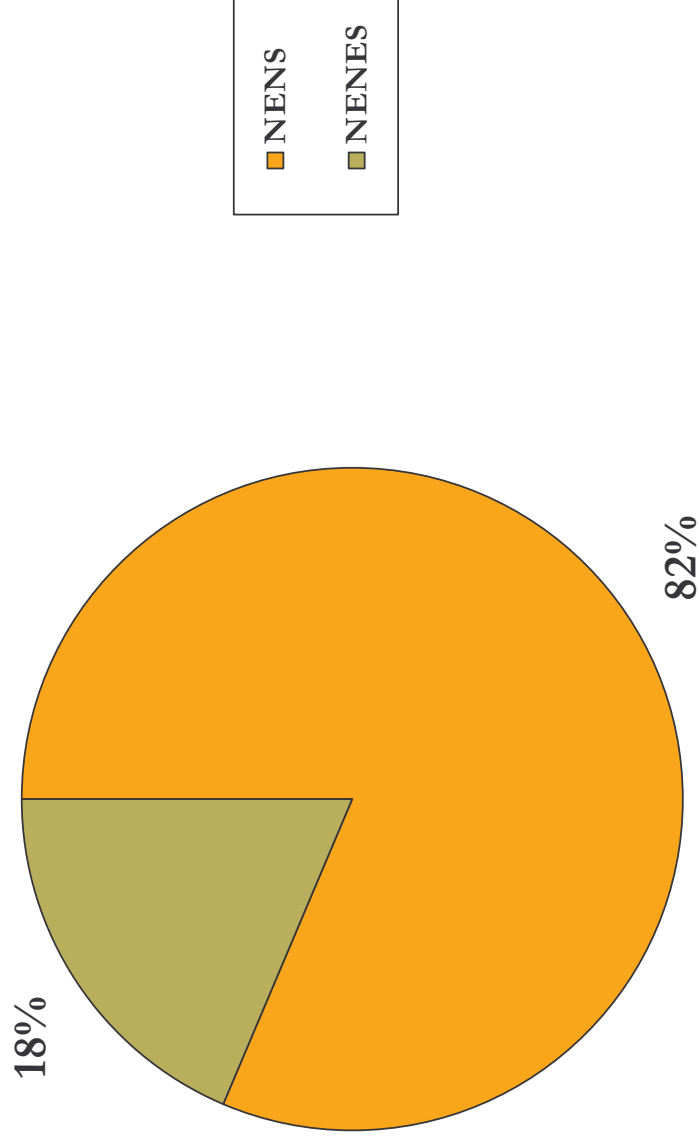
INFERMER / INFERMERA

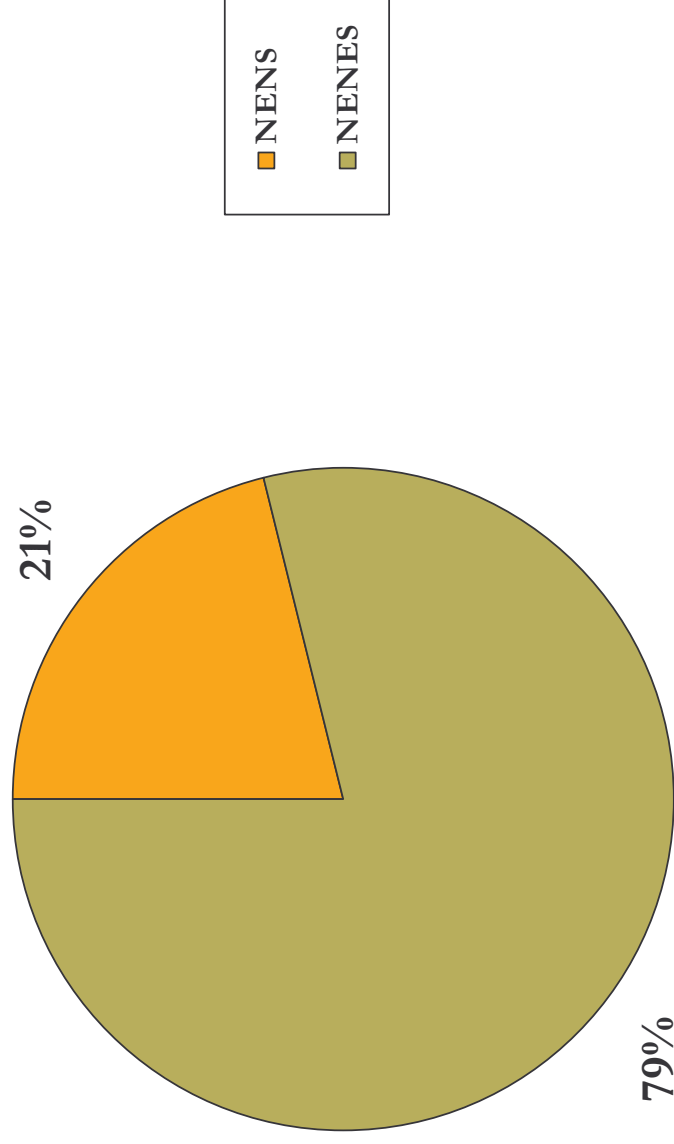
FUTBOLISTA

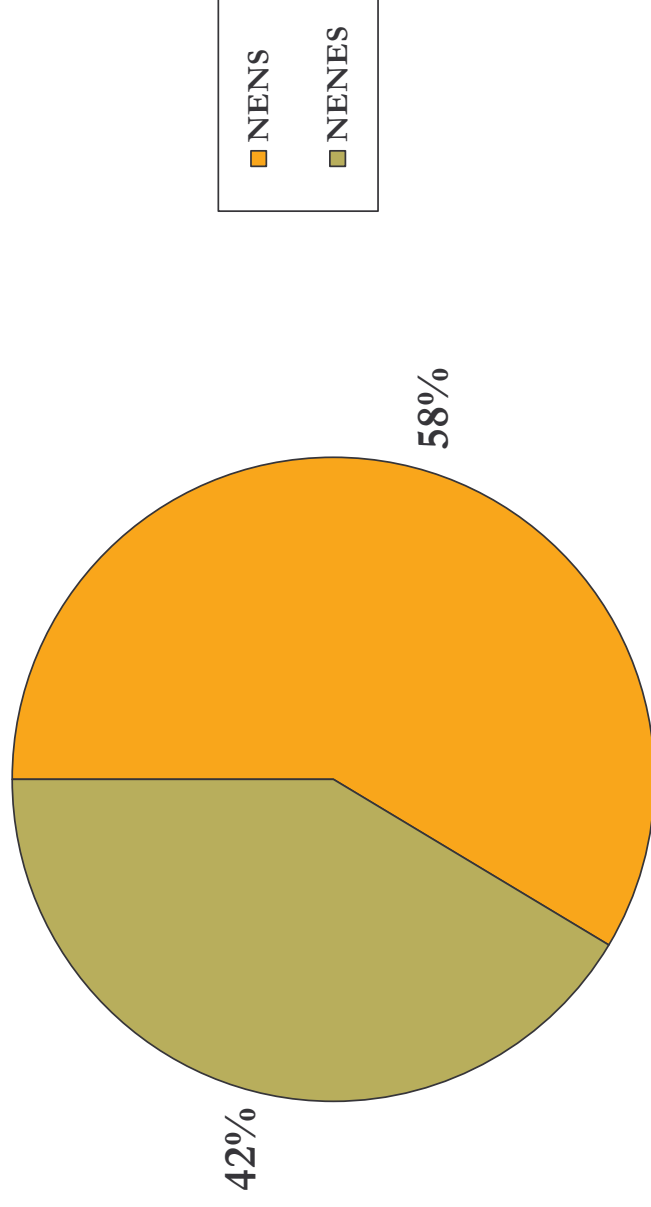
POLICIA

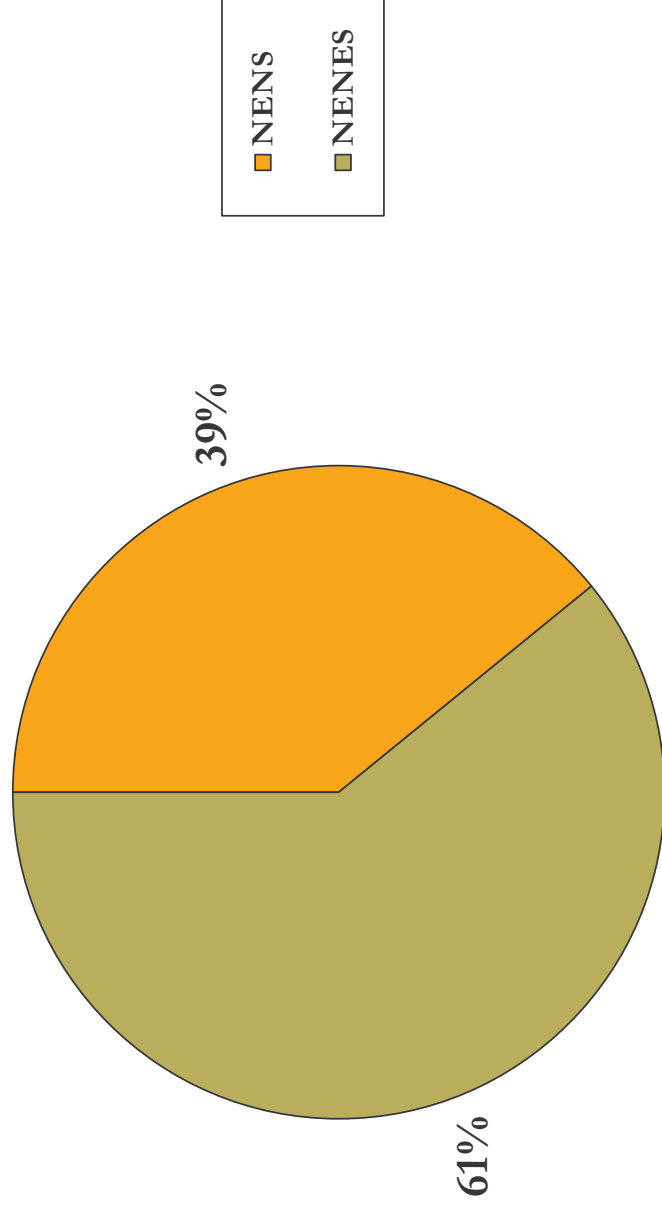
MESTRE / MESTRA

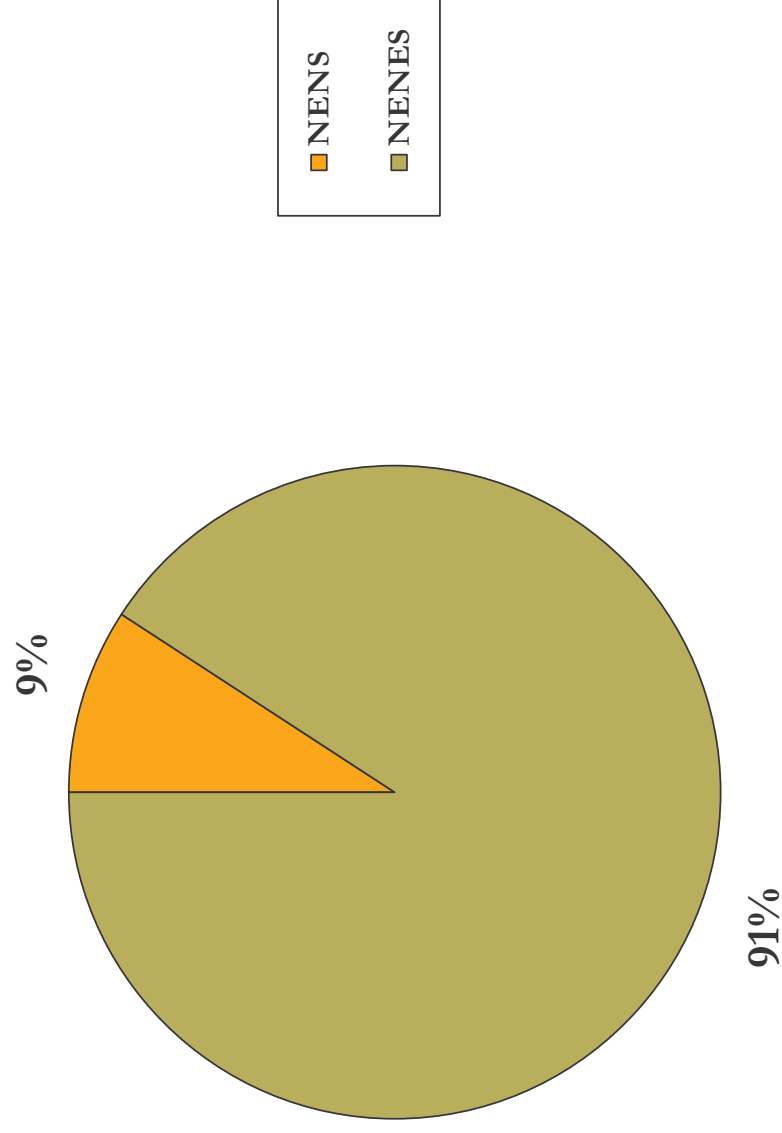
ADVOCAT / ADVOCADA

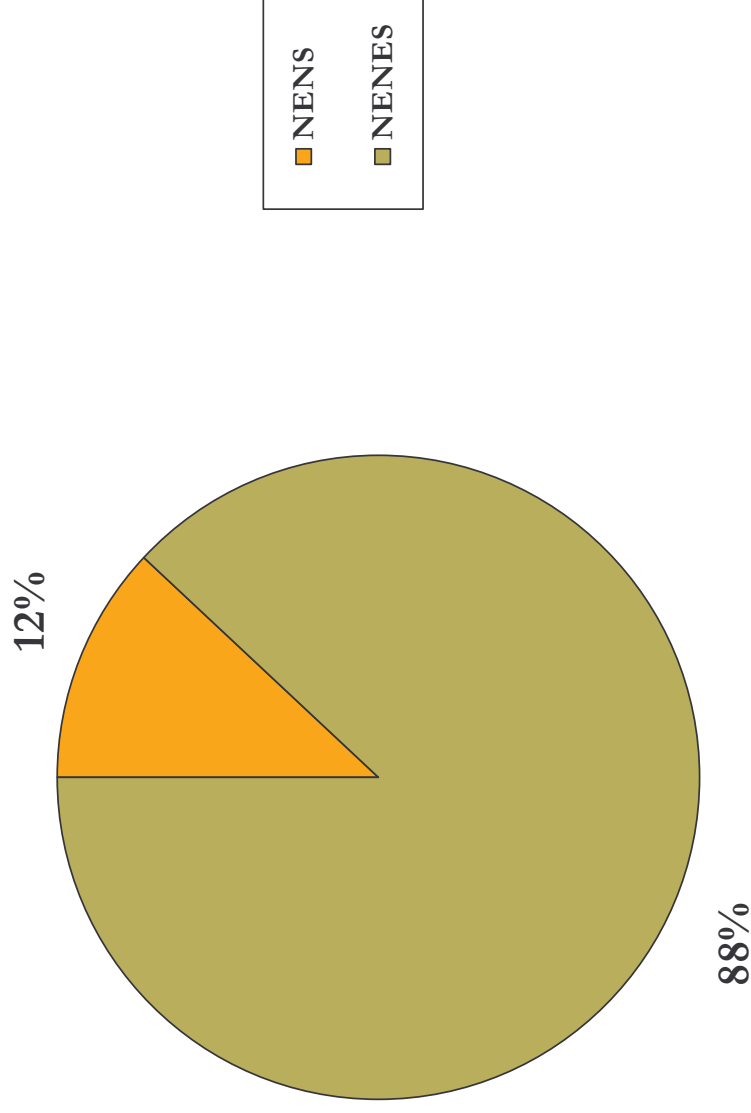
ACTOR / ACTRIU

MODEL

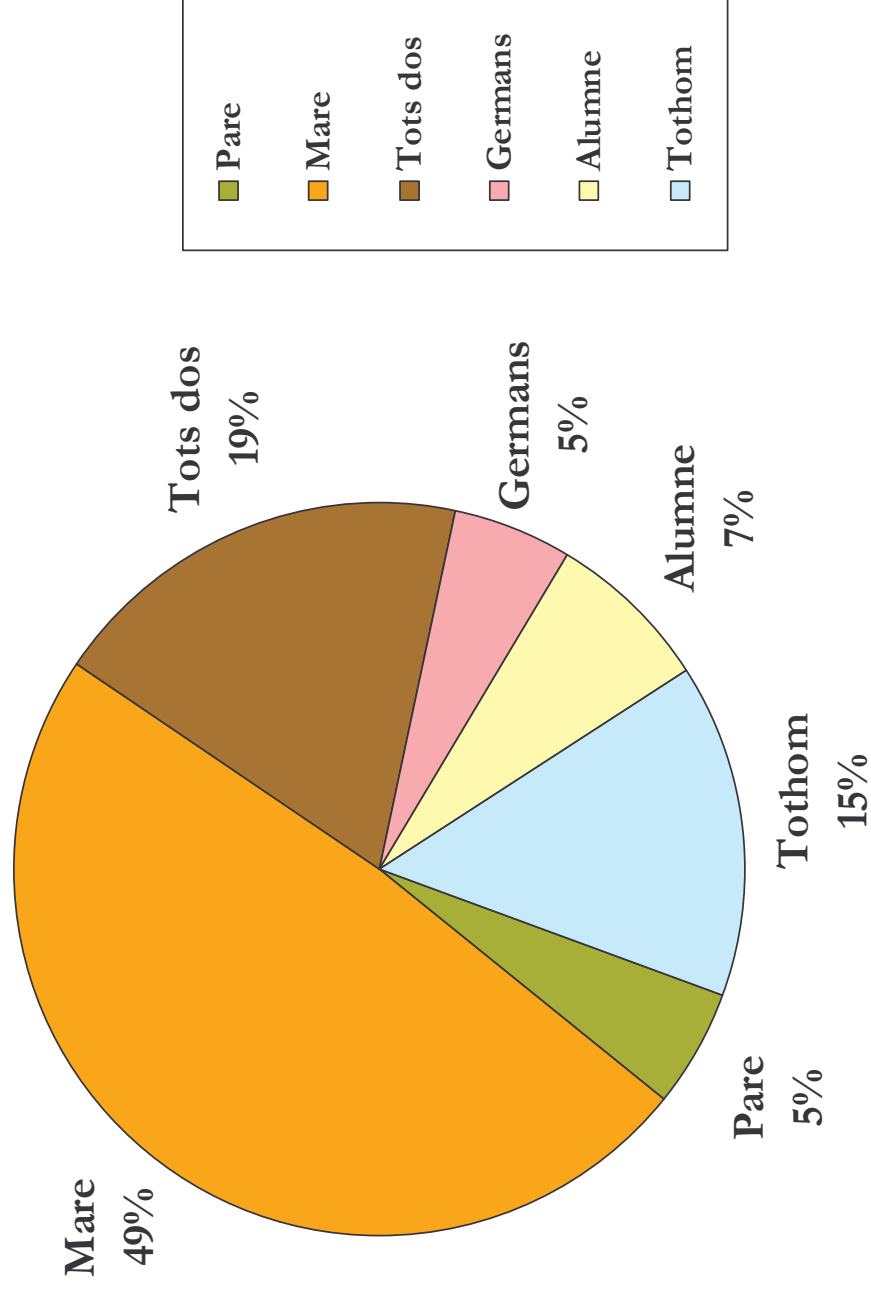
DISSENYADOR / DISSENYADORA

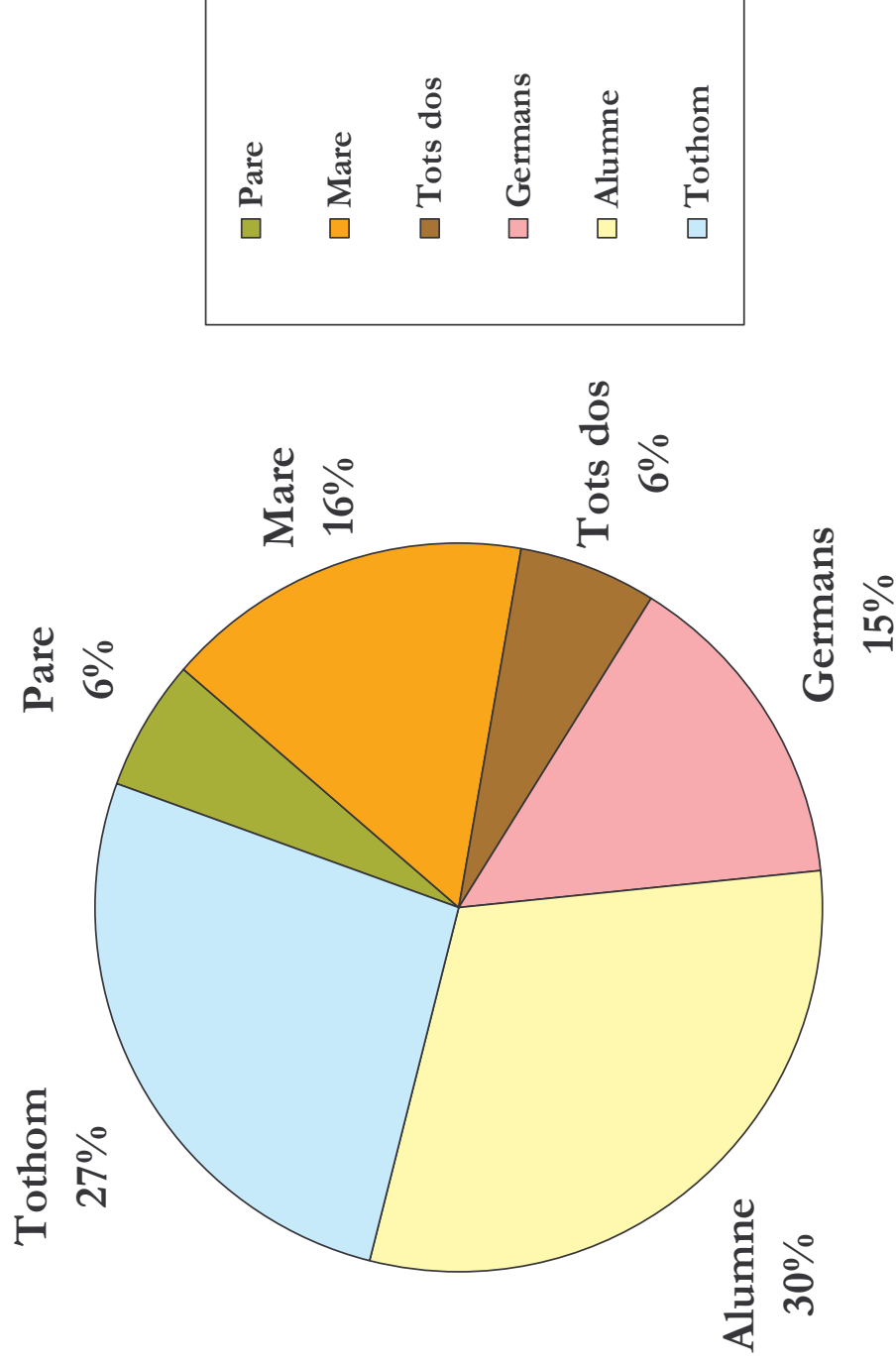
TASQUES FAMILIARS

	Pare	Mare	Tots dos	Germans	Alumne	Tothom
Rentar plats	17	158	61	17	23	48
Parar taula	19	53	19	47	98	86
Baixar escombr	76	52	33	31	66	55
Comprar	22	150	69	1	14	69
Planxar	7	266	34	6	3	4
Fer el sopar	26	189	96	3	1	11
Rentar la roba	11	262	27	7	10	10
Fer els llits	11	99	29	19	51	116
Ajudar deures	34	88	85	33		32

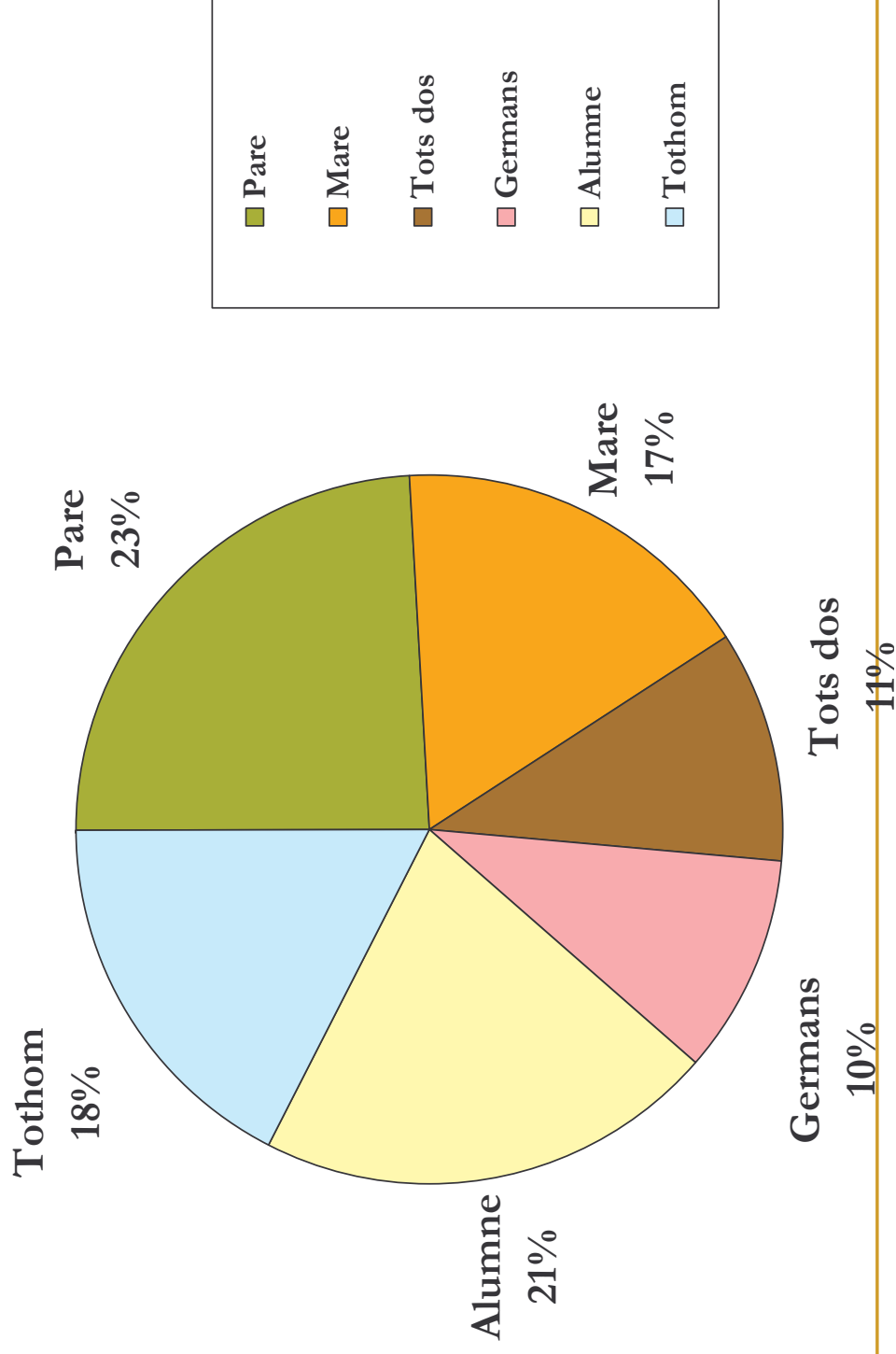
Rentar els plats

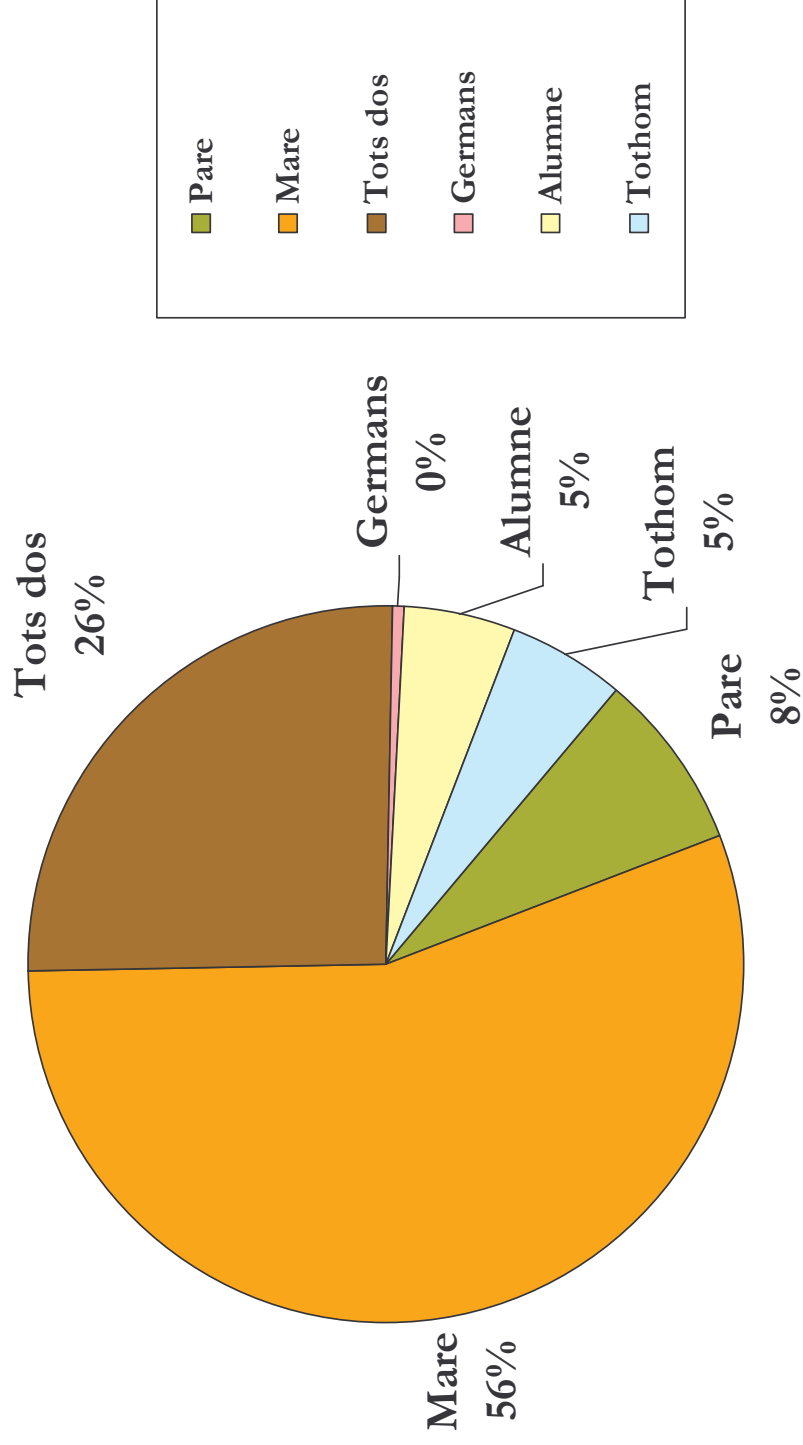
Parar taula

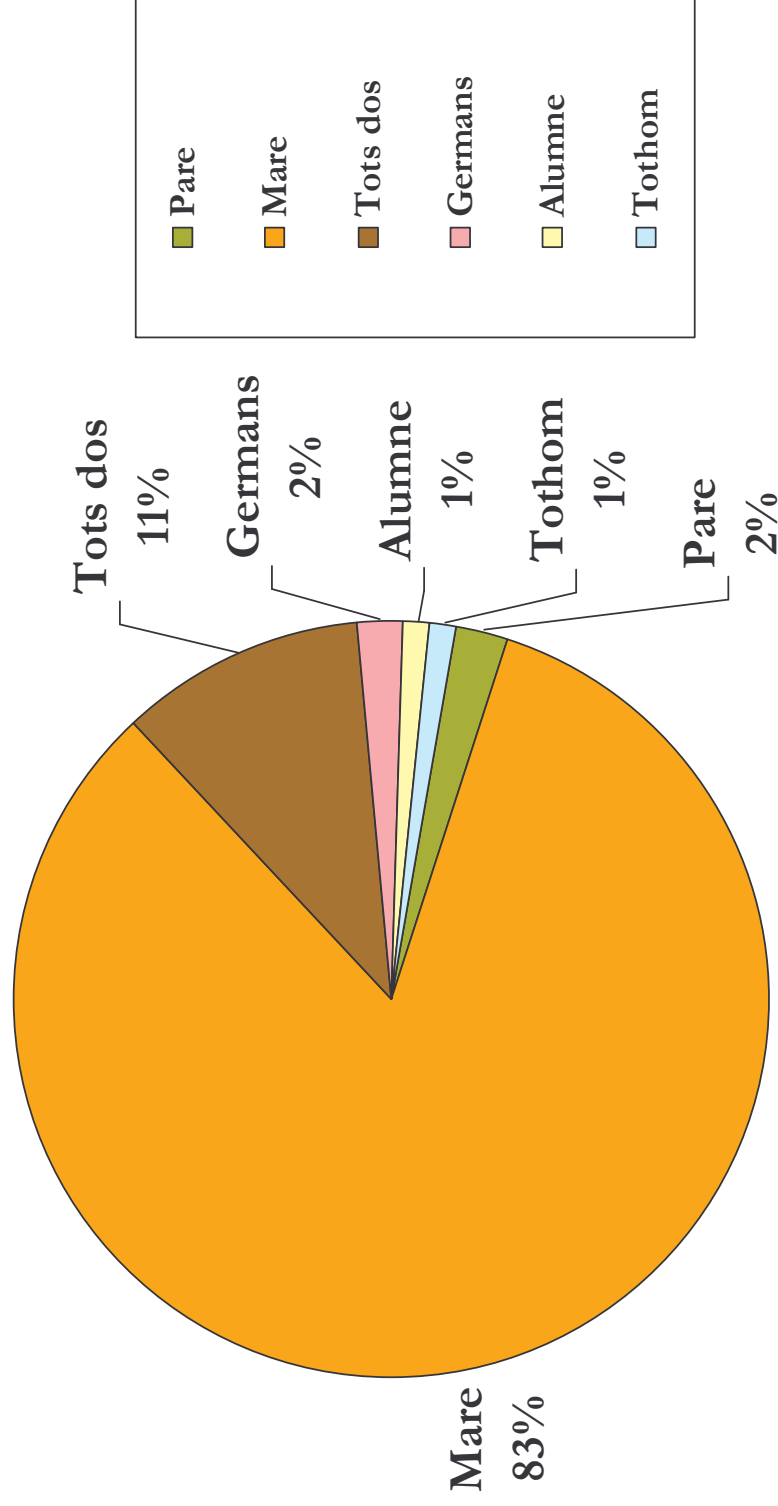
Baixar les escombreries

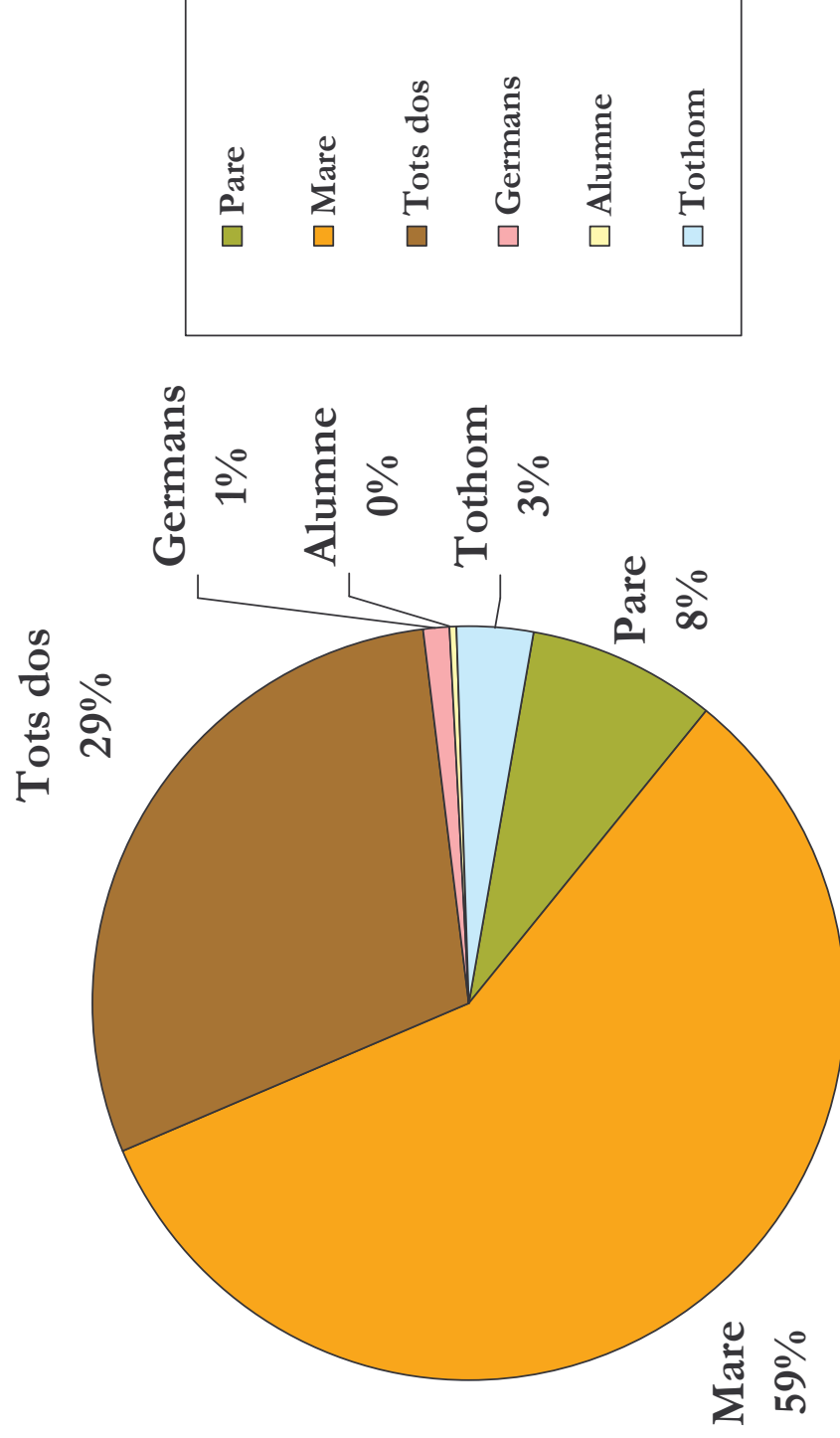
Comprar

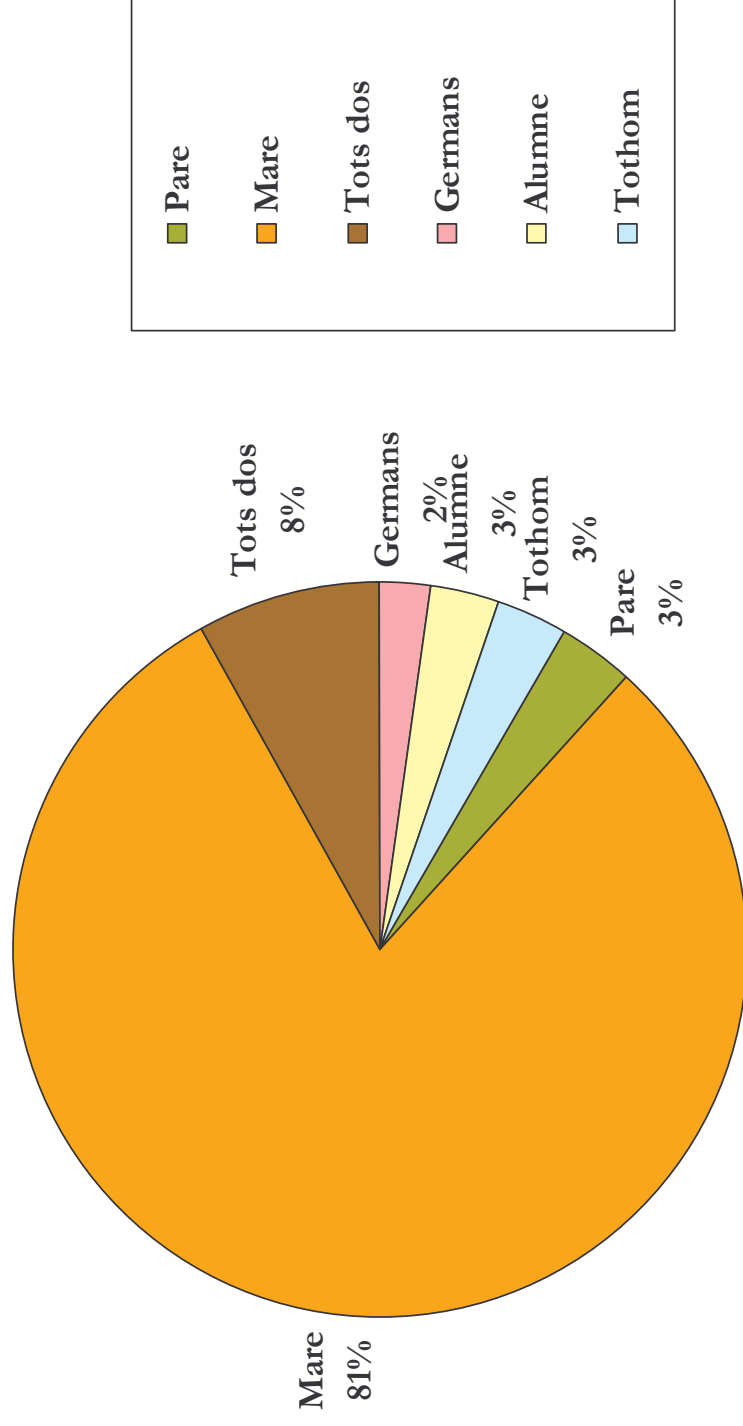
Planxar

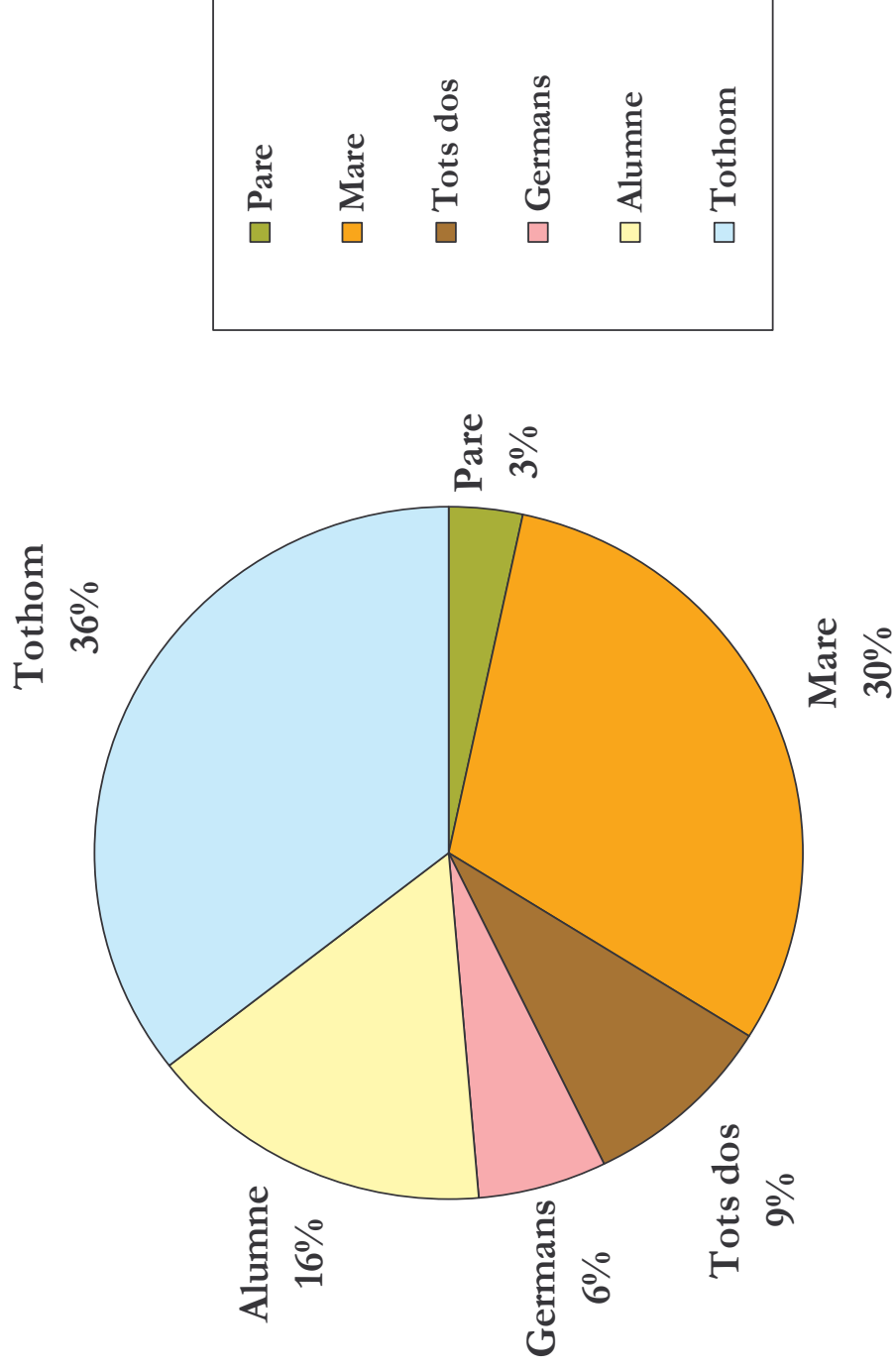
Fer el sopar

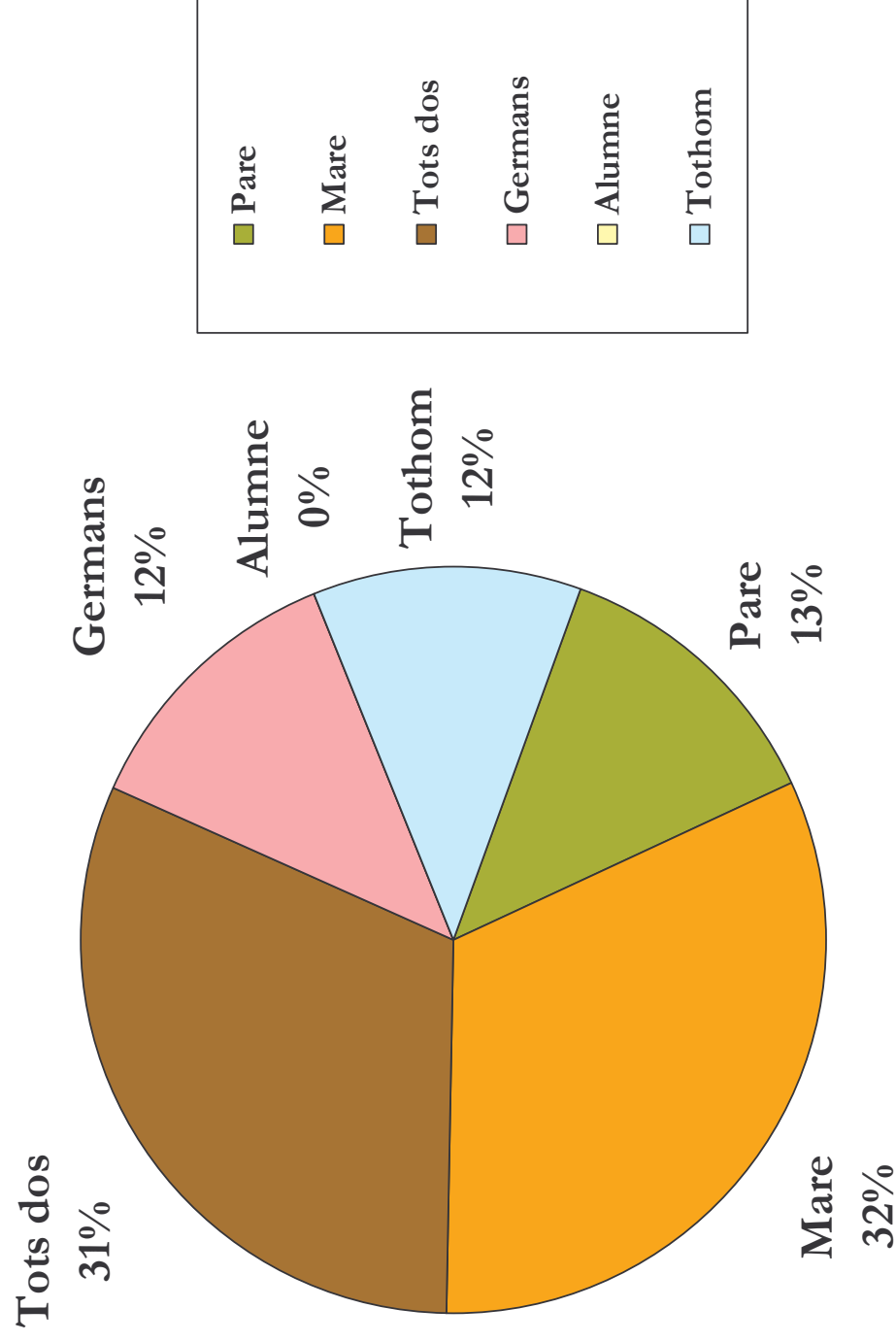
Rentar la roba

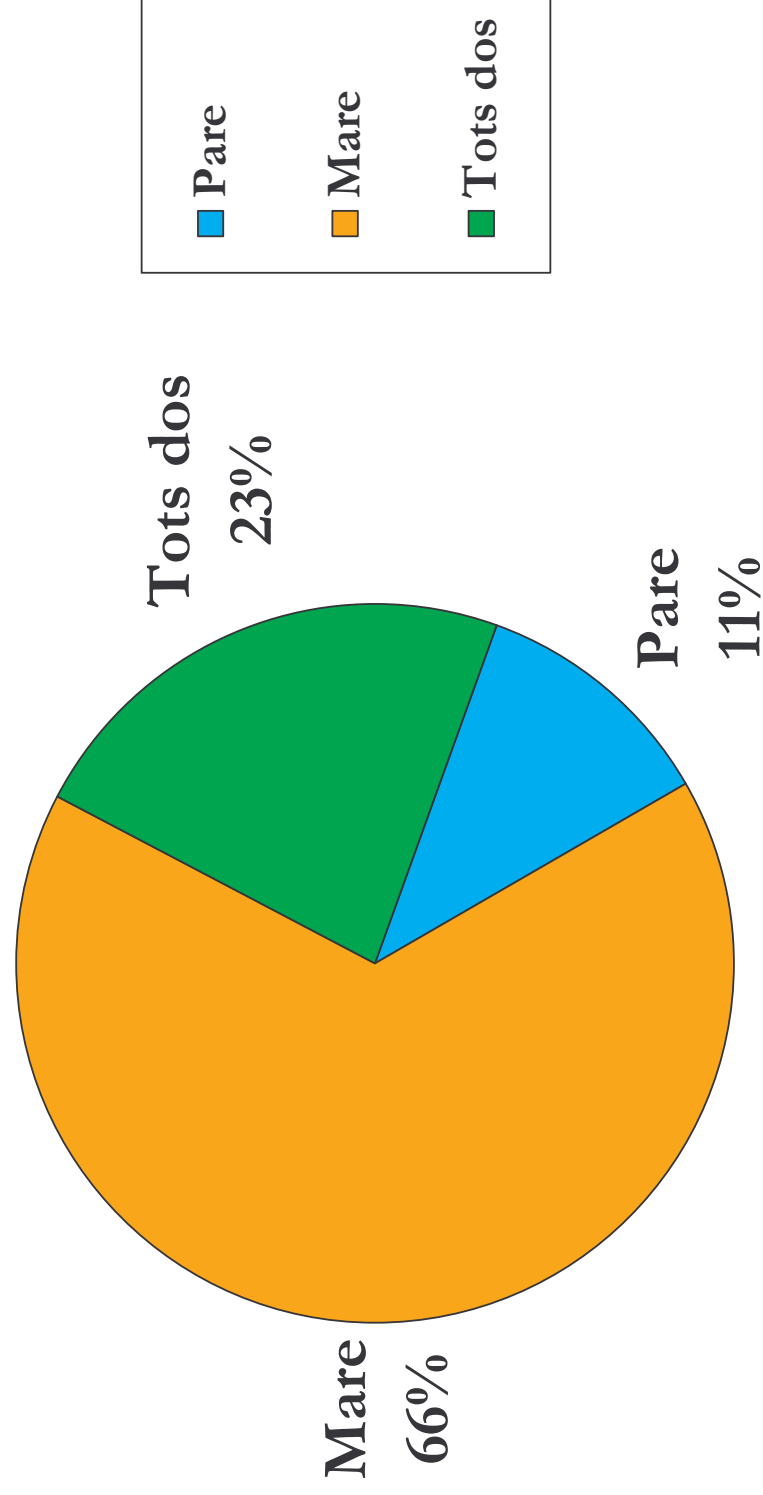
Fer els llits

Ajudar amb els deures

Comparació global tasques Pare/Mare

Mestres Participants

- Raquel Pérez
- Olga Pascual
- Noemí Tor
- Neus Vidal
- Carlos Franco
- Rosa Maria López
- Noelia Adrián
- Neus Saperas
- Miguel Angel Delgado
- Vicenç Carrión
- Francesc Segura

VALORACIÓ DE LES DADES

ACTIVITATS EXTRAESCOLARS

- Els infants fan majoritàriament activitats extraescolars. El 80% dels enquestats així ho responien. El 30% feien més d'una.
- El 53% dels nens fan futbol com a activitat extraescolar, seguida de la piscina, el bàsquet i l'anglès.
- En el cas de les nenes el tipus d'activitat està més repartit. Destaquen les relacionades amb el ball i la piscina, seguida de l'anglès, el teatre, els patins i el bàsquet. El 6% de les enquestades fan futbol.
- Les diferències més significatives entre els nens i les nenes les trobem a les activitats relacionades amb el ball, el 2% dels nens i el 24% de les nenes; el teatre, el 3% dels nens i el 13% de les nenes i el cas del futbol., el 53% dels nens i el 6% de les nenes.
- Les activitats en les que hi ha més igualtat entre nens i nenes són el bàsquet i la piscina.

OFICIS

- Els nens volen ser majoritàriament futbolistes, policies i bombers
- Les nenes volen ser majoritàriament mestres, actrius i metgesses
- El 25 % dels nens manifesten que volen ser futbolistes, en el cas de les nenes no arriba al 2%.
- Al igual que en el cas de les activitats extraescolars, són les nenes les que tenen més diversificat els seus interessos, ja que hi ha diverses professions molt escollides: metgessa, infermera, policia, mestra, actriu, model i dissenyadora. En el cas dels nens aquestes estan més concentrades en bomber, futbolista, policia i advocat .
- Les professions en les hi ha més diferències són les de model, el 1% dels nens i el 11% de les nenes, i la de dissenyadora, el 1,5% dels nens i el 11,5% de les nenes.
- És significativa la diferència mostrada en la professió de mestre o mestra, el 5% dels nens i el 21% de les nenes

REPARTIMENT DE LES TASQUES A LA LLAR

- Les mares continuen tenint la gran part del pes de les tasques de la llar. Es responsabilitzen del 66% d'aquestes davant de l'11% que fan els pares.
- La única tasca que fan més els pares que les mares és baixar les escombreries, un 55% dels homes per sobre del 45% de les dones.
- A tota la resta, les dones superen als homes per percentatges elevadíssims : el 10% dels homes renten els plats i el 90% de les dones ; el 13% dels homes fan la compra i el 87% ho fan les dones ; el 2% dels homes s'encarreguen de planxar i el 98% de les dones ; el 12% dels homes fan el sopar i el 88% de les dones ; el 4% dels homes renten la roba i el 96% de les dones, etc.
- La tasca de parar taula és la més repartida entre tots els membres de la família, per contra sembla ser que les úniques que planxen i renten la roba són les mares
- També es significativa la dada de la participació dels alumnes, destacant la de parar taula, baixar les escombreries i fer els llits

PROPOSTES D'ACCIÓ

Com s'ha vist a l'anàlisi de les dades, les tasques de la llar continuen sent responsabilitat de les mares i és el model que els nostres alumnes viuen de manera majoritària. En un tema com aquest ha de ser a l'escola on rebim un altra tipus de model.

- Realitzar tallers específics de les tasques de la llar, com poden ser fer pràctiques de fer els llits, comprar, cuinar, escombrar, etc.
- Analitzar de manera crítica els models sexistes que reben dels missatges publicitaris amb la visualització comentada d'anuncis i propagandes.
- Revisar que als espais i activitats de l'escola no es reproduïxin aquest tipus de comportament, per exemple, qui escombra el menjador, qui recull els plats, qui frega després de fer els tallers a l'aula, etc.
- Fer campanyes per l'igualtat del repartiment de les feines a la llar a les escoles. Una de les frases més perilloses és: "mi papá ayuda a mi mamá". Aquest tipus d'expressions recullen la idea de què és obligació de la dona, pel fet de ser dona, la realització d'aquestes tasques.

5. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

Els resultats obtinguts amb aquesta investigació evidencien que per a aconseguir majors quotes d'igualtat entre els infants resta molta feina a fer. Però també hem obtingut dades que demostren que estem avançant i que tenim possibilitats d'acció.

La nostra intervenció com a mestres és fonamental en aquest objectiu i abans de posar-nos en acció hem de revisar el nostre "currículum ocult", ja que, sense fer-ho expressament, podem reproduir comportaments, expressions i actuacions que facilitin la no igualtat entre els nens i les nenes. Aquell mestre que diu: "deixa de plorar, que sembles una nena" o aquella mestra que envia a una nena a recollir la fregona per a fregar el que hem tacat després d'una sessió de pintura, poden dificultar el camí cap a la igualtat.

En aquest tema també hem de tenir en compte que el punt de partida no és la igualtat de condicions. Clarament existeix una assignació de tasques cap a les dones com a "obligació social" que no repón a res més que no sigui la història i la continuïtat de pràctiques sexistes. Per trencar aquestes idees es necessiten accions específiques i no basta amb recollir-lo en el Projecte Educatiu del Centre. Al 100% dels PEC's apareix la coeducació com a principi bàsic, però si després no fem accions específiques per a que es faci realitat aquesta no sortirà dels papers.

Tenim una oportunitat amb els nostres infants que hem d'aprofitar i que pot donar bons resultats. Com en d'altres coses nosaltres som una de les referències de vida adulta que ells i elles tenen i amb la nostra acció podem afavorir a questionar "el que sempre ha estat així" i continuar progressant cap a una societat més igualitària.

PROPOSTES D'ACCIÓ

1. Delimitar en quins espais del pati es pot jugar a futbol, i en el cas de no disposar de molt terreny fer una rotació entre les diferents classes de l'escola. Amb aquesta intervenció podem aconseguir que d'altres alumnes puguin fer servir més espai per a practicar d'altres jocs que no sigui exclusivament el futbol
2. Facilitar a les classes material per a poder-lo fer servir a l'hora del pati: pilotes toves, cordes, pilotes bàsquet, etc. Es podrien oferir dues pilotes per classe, l'una per a jugar a futbol i l'altra, obligatòriament, per a jugar a d'altra joc: "mata bolets", "guanya el cinc", "futbol indi", etc.
3. Programar una UP a l'àrea d'EF o com a Projecte Interdisciplinari que ensenyi als alumnes jocs de pati de fàcil realització.
4. Dibuixar a les pistes del pati circuits per a poder jugar a : "xerranca", "tres en ratlla", "circuit de xapes", etc.
5. Crear la figura del "mestre de pati" de tal manera que la vigilància de pati no sigui només una activitat setmanal sinò que hi hagi una implicació específica. A aquests mestres se'ls podria comptar aquestes hores com a lectives dintre del seu horari

6. Fer servir de manera alterna propostes d'agrupaments lliures i d'altres proposades pels educadors, com poden ser: "jos dels paquets", "GRUPÍMETRE" (sistema pel qual s'assigna a cada alumne un color, una forma geomètrica i un número i en funció de l'activitat a desenvolupar se'ls indica si els grups seran per colors, formes o números. Tot això es recull en unes cartolines que estan penjades al gimnàs)
7. No fer servir exclusivament el treball per parelles i fomentar, en canvi, el treball individual i de grups a partir de 5 components.
8. Fer servir el sistema "UN,DOS,QUATRE" pel qual ells escullen a la seva parella, però després és el mestre o la mestra qui acaba de fer els grups de 4 o de 6.
9. Proposar una formació específica de vocabulari respectuós amb la diferència de gènere. Hi ha diverses publicacions al respecte i especialistes que han estudiat les diferents maneres de fer servir un vocabulari més igualitari.
10. Creació de un "diccionari de gènere" de tal manera que com a escola s'estableixin uns criteris comuns a l'hora prioritzar l'ús d'unes expressions per sobre d'altres. Per exemple fer servir "infants" en comptes de "nens", fer servir "professorat" en comptes de "els mestres", i fins i tot acordar que en aquelles en les que no existeixi el terme "neutral" usar els dos gèneres, els mestres i les mestres
11. Revisar els documents oficials de l'escola: Projecte Educatiu, Currículum, Reglament de Règim Intern, etc. Per tal de adequar-lo a aquest vocabulari proposat

12. Nombrar al professorat responsable de revisar tots els documents que s'entreguen a les famílies per tal d'assegurar que es fa un bon ús d'aquesta terminologia
13. Fer servir molta varietat de material diferent a l'hora de realitzar les activitats d'educació física: pilotes de diferents tipus, tamanys i textures, cordes, malabars, xanques, raquetes, materials alternatius, etc.
14. Disposar de material suficient per a tot l'alumnat de tal manera que tothom pugui fer servir el seu material.
15. Utilitzar les "estacions" com a manera de fomentar l'utilització dels diferents materials.
16. Potenciar aquelles activitats novedoses que els hi poden aportar nous coneixements. Esforçar-nos per a que practiquin una gran varietat d'activitats físiques que ampliïn les seves possibilitats de practicar l'esport.
17. Realitzar tallers específics de les tasques de la llar, com poden ser fer pràctiques de fer els llits, comprar, cuinar, escombrar, etc.
18. Analitzar de manera crítica els models sexistes que reben dels missatges publicitaris amb la visualització comentada d'anuncis i propagandes.
19. Revisar que als espais i activitats de l'escola no es reproduïxin aquest tipus de comportament, per exemple, qui escombra el menjador, qui recull els plats, qui frega després de fer els tallers a l'aula, etc.
20. Fer campanyes per l'igualtat del repartiment de les feines a la llar a les escoles. Una de les frases més perilloses és: "mi papá ayuda a mi mamá". Aquest tipus d'expressions recullen la idea de què la dona, pel fet de ser dona, és la responsable de la realització d'aquestes tasques.

3.5. UNITATS DE PROGRAMACIÓ COMPLEMENTÀRIES

Aquestes Unitats de Programació estan pensades per a què les realitzin els alumnes de CM, CS i primer cicle d'ESO des de casa. El llenguatge emprat i els continguts estan adaptats al seu nivell. Les podeu copiar i exportar-les al moodle del vostre centre o si ho preferiu es pot crear un curs específic per a la vostra escola dintre de l'espai d'ef21.

S'anomenen "complementàries" per què volen treballar els continguts que normalment tenim més dificultat d'incorporar a les sessions d'educació física.

Actualment està en funcionament la primera d'elles amb el títol : "la nostra alimentació".

CONTINGUTS

1. Valoració i acceptació de la pròpia realitat corporal i la dels altres (B1)
2. Adquisició d'hàbits alimentaris saludables (B3)
3. Identificació de les pràctiques poc saludables (B3)

OBJECTIUS DIDÀCTICS

1. Identificar les seves característiques corporals: alçada, pes, fisionomia.
2. Conèixer els hàbits alimentaris propis i dels altres.
3. Analitzar conductes alimentàries saludables i comparar-les amb les pròpies.
4. Fer un llistat de conductes alimentàries a canviar

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Identificar els seus propis hàbits alimentaris
2. Modificar conductes alimentàries poc saludables

4. Conclusions : suggeriments, conseqüències, aplicacions i valoracions del treball realitzat, tant des del punt de vista de la matèria objecte del treball de llicència com des de la pràctica docent en els centres docents.

Aquest pretenia ser un treball pràctic i útil per als mestres d'EF d'arreu de Catalunya. Les noves tecnologies han afavorit el contacte i la col·laboració entre professionals que no es coneixien entre sí i han aconseguit que més de 100 mestres hagin participat de manera activa als tallers d'aprenentatge col·laboratiu i que més de 25 hagin realitzat conjuntament el projecte d'investigació.

“ef21” ja és una realitat “viva” que funciona com a plataforma virtual de col·laboració amb 335 usuaris registrats i més de 100.000 visites realitzades des del seu començament al mes de febrer de 2008.

El meu desig i el meu empeny serà aconseguir que aquest espai continuï generant materials i propostes per a aconseguir que tots els infants tinguin les mateixes oportunitats d'èxit.

“ Son cosas chiquitas. no acaban con la pobreza, no sacan al mundo del subdesarrollo, no socializan los medios de producción y de cambio, no expropián las cuevas de Ali Babá. Pero quizá desencadenen la alegría de hacer, y la traduzcan en actos. Y al fin y al cabo, actuar sobre la realidad y cambiarla aunque sea un poquito, Es la única manera de demostrar que la realidad es transformable”

EDUARDO GALEANO